

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1997-1998 (*)

27 MEI 1998

WETSONTWERP

**betreffende de veiligheid
bij voetbalwedstrijden**

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Dit ontwerp bevat vijf delen : een Titel I dat de organisatoren wil responsabiliseren, een Titel II dat de feiten beschrijft die aanleiding kunnen geven tot administratieve sancties, een Titel III dat een administratieve procedure invoert, gemeenschappelijk voor de sancties dewelke op basis van de eerste twee delen worden opgelegd, en een Titel IV dat enerzijds de deelname aan een onrechtmatige verdeling van toegangsbewijzen voor een voetbalwedstrijd als strafrechtelijke inbreuk invoert, en anderzijds een nieuwe strafrechtelijke sanctie creëert (het gerechtelijke stadionverbod) voor elke strafrechtelijke inbreuk, begaan in een stadion. Ten slotte voorziet een laatste deel de mogelijkheid om gedepersonaliseerde politionele gegevens mee te delen aan personen die niet bedoeld worden door de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (*Belgisch Staatsblad*, 22 december 1992).

Het niet-naleven van de bepalingen van Titel IV wordt gesanctioneerd met een geldboete, een gerechtelijk stadionverbod of een gevangenisstraf.

In Titel II wordt voor vier feiten in een administratieve procedure voorzien ten aanzien van de aanwezige personen binnen het stadion, waarbij een administratieve geldboete en/of een administratief stadionverbod kan worden opgelegd.

Voor wat betreft de sancties ten aanzien van de organisatoren en de in het stadion aanwezige perso-

(*) Vierde zitting van de 49e zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1997-1998 (*)

27 MAI 1998

PROJET DE LOI

**relatif à la sécurité lors
des matches de football**

EXPOSE DES MOTIFS

Généralités

Ce projet contient cinq parties : un Titre Ier qui entend responsabiliser les organisateurs, un Titre II qui décrit des faits qui donnent lieu à des sanctions administratives, un Titre III qui instaure une procédure administrative commune aux sanctions imposées en vertu des deux premiers Titres et un Titre IV qui d'une part érige en infraction pénale la participation à une distribution irrégulière de titres d'accès à un match de football et d'autre part crée une nouvelle sanction pénale (l'interdiction judiciaire de stade) pour toute infraction pénale commise dans un stade de football. Enfin, un dernier Titre prévoit la possibilité de communiquer des données policières dépersonnalisées à des personnes qui ne sont pas visées par la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police (*Moniteur belge*, 22 décembre 1992).

L'inobservation des dispositions du Titre IV est sanctionnée d'une amende pénale, de l'interdiction de stade judiciaire ou d'une peine d'emprisonnement.

Au Titre II, une procédure administrative est prévue pour quatre comportements dans le chef des personnes présentes dans le stade, à l'égard desquelles une amende administrative ou une interdiction de stade administrative peuvent être prononcées.

En ce qui concerne les sanctions à l'égard des organisateurs et des personnes présentes dans le

(*) Quatrième session de la 49e législature.

nen, werd gekozen voor een administratief systeem, teneinde de zaken op een snelle wijze af te handelen en ook aangezien een dergelijk systeem minder repressief is voor de betrokken personen dan een strafrechtelijke aanpak (geen enkele vrijheidsberovende maatregel wordt voorzien — welnu, dergelijke maatregelen bedoeld door artikel 7 van het Strafwetboek zijn zwaarder dan een geldboete, de administratieve sancties worden niet opgenomen in het strafregister van de betrokkene, ...)

Tegelijkertijd wil de wet ook erop toezien dat de op de wet toepasselijke vereisten van de artikelen 6 en 7 van het Europees Verdrag ter bescherming van de rechten van de mens worden nageleefd. In het bijzonder werd rekening gehouden met de rechten van verdediging (zie de administratieve procedure in Titel III), met het legaliteitsbeginsel (zoals dit blijkt uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de bescherming van de rechten van de mens), het gelijkheidsbeginsel (zoals dit blijkt uit de rechtspraak van het Arbitragehof, onder meer specifiek met betrekking tot de administratieve sancties; zie artikel 37), en met het proportionaliteitsbeginsel (artikel 29, lid 2).

Eveneens werd in artikel 44 een stadionverbod als mogelijke beveiligingsmaatregel voorzien ten aanzien van elke persoon die een strafrechtelijk feit of administratiefrechtelijk sanctioneerbaar feit in een stadion pleegt.

Bespreking per artikel

Artikel een

Dit artikel preciseert de procedure tot aanneming van de wet door het Parlement. Er wordt niet ingegaan op het advies van de Raad van State met betrekking tot het feit dat het artikel 31 van het voorontwerp een aangelegenheid zou regelen zoals voorzien door artikel 77, eerste lid, 9° en aldus aangeeft dat het terzake zou gaan om een « gemengd ontwerp ». Inderdaad in het artikel 77, eerste lid, 9° is uitsluitend sprake van de « organisatie », in de strikte zin van het woord, van de hoven en de rechtbanken. Alleen de « rechterlijke organisatie » in de zin van titel II van het Gerechtelijk Wetboek is hier aan de orde. Wat alle overige maatregelen betreft, bijvoorbeeld die welke betrekking hebben op de taak en de bevoegdheid van of de rechtspleging voor de rechterlijke instanties (*in casu* een uitbreiding van de bevoegdheid van de politierechtbank), is het wetgevend initiatief volgens de werkwijze van het volledig bicameralisme daarentegen niet van toepassing. Uit de parlementaire voorbereiding van de herziening van de Grondwet van 5 mei 1993 blijkt ook dat de woorden « de organisatie van de hoven en rechtbanken », welke voorkomen in artikel 41, § 2, 9°, — dat artikel 77, eerste lid, 9° van de Grondwet is gewor-

stade, il a été opté pour un système administratif afin de traiter les affaires de manière rapide et aussi parce qu'un tel système est moins pénalisant pour les personnes concernées qu'une approche pénale (aucune mesure privative de liberté n'est prévue — or de telles mesures, visées à l'article 7 du Code pénal, sont plus graves qu'une amende —, les sanctions administratives ne seront pas reprises au casier judiciaire de l'intéressé, ...).

Ce faisant, les dispositions de la loi veillent au respect des exigences posées par les articles 6 et 7 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales en matière de droits de la défense, d'égalité, de légalité et de proportionnalité. Il est particulièrement tenu compte des droits de la défense (voir la procédure administrative dans le chapitre III), du principe de la légalité (tel que l'indique la jurisprudence de la Cour Européenne pour la sauvegarde des droits de l'homme), du principe d'égalité (tel que l'indique la jurisprudence de la Cour d'Arbitrage) plus spécifiquement pour ce qui concerne les sanctions administratives, voir article 37) et avec le principe de proportionnalité (article 29, alinéa 2).

L'interdiction de stade est également prévue, à l'article 44, à titre de mesure de sûreté possible à l'égard de toute personne qui commet dans un stade un fait sanctionnable pénalement ou administrativement.

Explication article par article

Article premier

Cet article précise la procédure d'adoption de la loi par le Parlement. Il n'a pas été donné suite à l'avis du Conseil d'Etat relatif au fait que l'article 31 de l'avant-projet réglerait une matière visée à l'article 77, alinéa 1er, 9°, et de ce fait indique qu'il s'agirait à ce propos d'un « projet mixte ». En effet, dans l'article 77, alinéa 1er, 9°, il n'est fait mention que de l'« organisation », dans le sens strict du mot, des cours et tribunaux. Seule l'« organisation judiciaire » au sens du Titre II du Code judiciaire est ici visée. En ce qui concerne toutes les autres mesures, par exemple celles qui ont rapport aux tâches et compétences des instances judiciaires ou de la procédure devant ces instances judiciaires (dans le cas présent un élargissement de la compétence du tribunal de police), l'initiative législative selon le système du bicamérisme intégral n'est en revanche pas d'application. Il s'avère aussi des travaux parlementaires de révision de la Constitution du 5 mai 1993 que les mots « l'organisation des cours et tribunaux », qui apparaissent à l'article 41, § 2, 9° — devenu l'article 77, alinéa 1er, 9°, de la Constitution — peuvent être compris de cette façon que l'organisation judiciaire est visée « telle que prévue au Titre II du Code judiciaire,

den — aldus kunnen worden opgevat dat de rechterlijke organisatie bedoeld wordt « zoals vermeld in Titel II van het gerechtelijk Wetboek, evenals de algemene beginselen die zijn vervat in Titel I, voor zover ze betrekking hebben op de rechterlijke organisatie » (verslag namens de commissie voor de herziening van de Grondwet en de hervorming der instellingen, Gedr. St., Senaat, B.Z., 1991-92, n° 100-19/2°, blz. 18).

TITEL I

Verplichtingen van de organisator van een voetbalwedstrijd

HOOFDSTUK EEN

Algemene bepalingen

Art. 2

Dit artikel voert een algemene plicht in om maatregelen te treffen teneinde wangedrag door de toeschouwers te voorkomen. Deze algemene plicht is een uiting van de bedoeling om de organisatoren van voetbalwedstrijden te responsabiliseren, hetgeen ook moet toelaten aan de ordediensten om zich te concentreren op hun hoofdtaken van ordehandhaving (cf. de aanbeveling van de Raad van de Europese Unie betreffende richtsnoeren ter voorkoming en bejegening van ongeregelde rond voetbalwedstrijden, gedaan te Luxemburg op 22 april 1996).

De plicht tot het nemen van alle voorzorgsmaatregelen om schade te voorkomen betreft een middelenverbintenis, in die zin dat de organisator zich moet inspannen om schade te voorkomen. Artikel 2, eerste lid, voert dus geen objectieve aansprakelijkheid in.

In de mate dat een tekortkoming aan deze plicht kan aangetoond worden, bijvoorbeeld de niet-naleving van een verbintenis aangaande in een protocolakkoord met de politiediensten, is de hier vermelde algemene plicht administratief sanctioneerbaar overeenkomstig Titel I, Hoofdstuk VI van deze wet.

Er geldt geen beperking wat afdelingen of categorieën van wedstrijden betreft.

Het tweede lid van dit artikel illustreert de inhoud van de algemene plicht geformuleerd in het eerste lid. De bedoeling daarbij is om akkoorden tussen de organisator enerzijds en de verantwoordelijke diensten anderzijds, meer « afdwingbaarheid » te bezorgen. Uit het verleden is immers gebleken dat de organisatoren de bindende kracht van allerlei afspraken actief of passief in vraag stelden.

In Hoofdstuk III van Titel I van deze wet, dat in tegenstelling tot Hoofdstuk I beperkt wordt qua toe-

de même que les principes généraux qui sont repris au titre Ier, pour autant qu'ils ont rapport à l'organisation judiciaire » (rapport de la commission de révision de la Constitution et de réforme des institutions, Documents parlementaires, Sénat, Session Extraordinaire, 1991-1992, n° 100-19/2°, p. 18).

TITRE I

Obligations de l'organisateur d'un match de football

CHAPITRE PREMIER

Dispositions générales

Art. 2

Cet article instaure une obligation générale de prendre des mesures aux fins de prévenir les débordements commis par les spectateurs. Cette obligation générale est l'expression de la volonté de responsabiliser les organisateurs de matches de football — ce qui doit aussi permettre aux forces de l'ordre de se concentrer sur leurs tâches principales de maintien de l'ordre (cf. la recommandation du Conseil de l'Union européenne concernant des orientations visant à prévenir et à endiguer les troubles susceptibles de se produire lors de matches de football, faite à Luxembourg le 22 avril 1996).

L'obligation de prendre toutes les mesures de prudence pour prévenir les dommages concerne une obligation de moyen, dans le sens où l'organisateur doit s'efforcer de prévenir les dommages. L'article 2, alinéa 1er, n'introduit donc pas de responsabilité objective.

Dans la mesure où un défaut d'application de cette obligation générale peut être prouvé, comme par exemple la non-observation d'un engagement pris dans un protocole d'accord avec les services de police, l'obligation générale ici mentionnée est sanctionnable au niveau administratif conformément au Chapitre VI du Titre I de la présente loi.

Il n'y a aucune limitation en ce qui concerne les divisions ou catégories de matches.

L'alinéa 2 de cet article illustre le contenu de l'obligation générale formulée au premier alinéa. L'intention est de parvenir d'une manière plus « contraignante » à ce que l'organisateur et les services responsables concluent un accord. L'expérience nous apprend en effet que les organisateurs remettaient directement ou indirectement en question la force obligatoire de divers accords.

Au chapitre III du Titre I de la présente loi, dont le champ d'application est limité aux première et

passingsgebied tot eerste en tweede klasse, wordt het aangaan van overeenkomsten als een uitdrukkelijke plicht beschouwd in hoofde van organisatoren van nationale of internationale voetbalwedstrijden.

Art. 3

Het is evident dat geen gebruik kan worden gemaakt van stadions of delen van stadions die niet aan de opgelegde normen voldoen. Belangrijk is dat bij gebreken die betrekking hebben op een bepaald deel van een stadion enkel dat deel niet gebruikt mag worden. Het hele stadion hoeft dus niet meteen gesloten te worden.

HOOFDSTUK II

Definities

Art. 4

Voor een duidelijke afbakening van het toepassingsgebied van de wet worden in artikel 4 een aantal basisbegrippen gedefinieerd. Deze definities gelden voor de ganse wet.

Artikel 4 definieert in eerste plaats (onder 1°) wat men dient te verstaan onder « voetbalwedstrijd ». Aldus bepaalt zij op duidelijke wijze dat overige voetbalvarianten, zoals het mini-voetbal (en elk voetbaltype dat in zaal wordt gespeeld), of het strandvoetbal (of op zand gespeeld voetbal) niet worden beoogd door deze wet. De bepaling « of kunstgrasveld » doelt expliciet op het geval waar een club zou belissen om het grasveld van zijn terrein te vervangen door een veld van dit type.

De wet is niet van toepassing op wedstrijden waar een beperking van de leeftijd van de deelnemers geldt. Bedoeld wordt het jeugdvoetbal (duiveltjes, pre-miniemen, miniemen, kadetten, ...) en het voetbal voor senioren. De wet is evenmin van toepassing op vrouwenvoetbal, gezien dit type voetbal slechts een zeer beperkt aantal toeschouwers aantrekt, en zich bijgevolg niet voordoet als een massafenomeen, met alle gevolgen die dit met zich mee brengt op het gebied van ordehandhaving, vandalisme, ...

Artikel 4, 2° en 3° maakt vervolgens een onderscheid in het begrip voetbalwedstrijd; het punt 2° verduidelijkt wat men dient te verstaan onder « nationale voetbalwedstrijd », en het punt 3° verduidelijkt de betekenis van « internationale voetbalwedstrijd ».

Een nationale voetbalwedstrijd is een voetbalwedstrijd, zoals gedefinieerd onder 1°, waaraan ten minste een club deelneemt die in eerste of tweede afdeling speelt, ongeacht of het nu gaat om een wedstrijd van het Belgisch kampioenschap, een wedstrijd van de beker van België (of andere beker : de Ligabe-

deuxième divisions, par opposition au chapitre Ier, la conclusion d'une convention est considérée comme une obligation expresse pour les organisateurs de matches nationaux ou internationaux de football.

Art. 3

Il est évident qu'il ne peut être fait usage de stades ou de parties de stades qui ne satisfont pas aux normes imposées. Il est important de préciser que si seule une partie du stade ne satisfait pas à ces normes, seule cette partie ne peut alors être utilisée. Il ne faut donc pas fermer directement tout le stade.

CHAPITRE II

Définitions

Art. 4

Pour une délimitation claire du champ d'application de la loi, une série de concepts de base sont définis à l'article 4. Ces définitions valent pour toute la loi.

L'article 4 définit dans un premier temps (sub 1°) ce qu'il faut entendre par « match de football » ; ce faisant, elle établit de manière claire que d'autres variantes du football, comme le mini-football (et tout type de football joué en salle), ou le football de plage (ou le football joué sur du sable) ne sont pas visés dans cette loi. La proposition « ou pelouse artificielle » vise expressément le cas où un club déciderait de remplacer le gazon de son terrain par ce type de gazon.

La loi n'est pas d'application pour les matches pour lesquels est fixée une limite d'âge pour les participants. C'est le football pour juniors (diablotins, pré-minimes, minimes, cadets, ...) et pour seniors qui est visé. La loi n'est pas plus d'application au football féminin, vu que ce type de football ne mobilise qu'un nombre très restreint de spectateurs et de la sorte ne s'apparente pas à un phénomène de masse, avec toutes les conséquences que cela entraîne en matière de maintien de l'ordre, de vandalisme, ...

L'article 4, 2° et 3°, établit ensuite une subdivision du concept de match de football ; le point 2° précise ce qu'il faut entendre par « match national de football », et le point 3°, par « match international de football ».

Le match national de football est le match de football tel que défini au point 1° auquel prend part au moins au club évoluant en division 1 ou 2, qu'il s'agisse d'un match de championnat de Belgique, d'un match de coupe de Belgique (ou autre Coupe : coupe de la Ligue, ...) ou même d'un match d'une

ker, ...), of zelfs een wedstrijd in het kader van een internationale competitie waarbij, door het toeval van de lottrekking, twee Belgische ploegen tegen elkaar zouden uitkomen.

Een bekerwedstrijd tussen een ploeg van eerste en een ploeg van derde nationale afdeling kan dus onder het toepassingsgebied van de wet vallen, met dien verstande dat de bijzondere verplichtingen ten aanzien van de organisatoren (artikelen 5 en volgende) in dergelijk geval niet gelden voor de organisatoren die behoren tot de derde nationale afdeling. Ten aanzien van deze laatste groep organisatoren zijn enkel de artikelen 2, 3 en 43 van de wet toepasselijk. Voor de ploegen die behoren tot de eerste of tweede nationale afdeling is daarnaast de ganse wet toepasselijk.

Dat betekent echter niet dat de bepalingen van de wet helemaal geen belang zouden kunnen hebben voor de andere organisatoren van voetbalwedstrijden. De verplichtingen van de artikelen 5 en volgende kunnen immers mede richtinggevend zijn voor het vaststellen van een fout in de zin van artikel 2 van de wet, die geldt voor alle organisatoren van voetbalwedstrijden.

De internationale voetbalwedstrijd is de voetbalwedstrijd, zoals gedefinieerd in punt 1°, waaraan ten minste een ploeg deelneemt, bestempeld als « buitenlandse », ongeacht of het nu gaat om een wedstrijd die clubs tegen elkaar stelt of nationale ploegen. De ploegen moeten geen bepaald niveau halen. Voorbeelden van internationale voetbalwedstrijden zijn : wedstrijden tussen twee buitenlandse clubs in België, zelfs als beide clubs dezelfde nationaliteit hebben, interlandwedstrijden, wedstrijden tussen een Belgische en een buitenlandse club, De verwijzing naar een buitenslands kampioenschap of naar de representativiteit voor een vreemde natie vermijdt dat wedstrijden worden ingegrepen louter wegens het eenvoudige feit dat een van de twee aanwezige ploegen van vreemde nationaliteit is (bijvoorbeeld : een wedstrijd tussen het personeel van twee nationale afdelingen van een internationale onderneming).

De definitie van organisator werd bewust ruim gehouden, met dien verstande dat wanneer meerdere natuurlijke personen en/of rechtspersonen betrokken zijn bij de organisatie van een (inter)nationale voetbalwedstrijd, zij allen individueel onderworpen zijn aan de in de wet voorziene verplichtingen en bijhorende sancties, zij het op proportionele wijze, naargelang hun effectieve deelname en reële verantwoordelijkheid in de organisatie van de wedstrijd. Het is evenmin vereist dat meerdere wedstrijden moeten georganiseerd zijn door de betrokken natuurlijke persoon of rechtspersoon; het eenmalig organiseren van een nationale of internationale voetbalwedstrijd volstaat reeds om onder het toepassingsgebied van de wet te vallen.

In elk geval kan niet worden opgeworpen dat men geen organisator is, louter op basis van het feit dat men slechts een door een andere persoon (bijvoorbeeld de overkoepelende sportbond), gegeven op-

compétition internationale qui verrait s'affronter, par le hasard du tirage au sort, deux équipes belges.

Un match de coupe entre une équipe de première et une équipe de troisième division nationale peut donc tomber dans le champ d'application de la loi, étant entendu que les obligations particulières à l'égard des organisateurs (articles 5 et suivants) ne valent dans ce cas pas pour les organisateurs qui appartiennent à la troisième division nationale. A l'égard de ce dernier groupe d'organisateur, seuls les articles 2, 3 et 43 de la loi sont d'application. Pour les équipes qui appartiennent à la première ou à la deuxième division nationale, c'est en revanche toute la loi qui est d'application.

Cela ne signifie cependant pas que les dispositions de la loi ne représentent aucun intérêt pour les autres organisateurs de matches de football. Les obligations des articles 5 et suivants peuvent d'ailleurs être indicatives pour la constatation d'une faute dans le sens de l'article 2 de la loi, qui vaut pour tous les organisateurs de matches de football.

Le match international de football est le match de football défini au point 1° auquel participe au moins une équipe qualifiée d'« étrangère », que ce soit un match opposant des clubs ou des équipes nationales. Les équipes ne doivent pas jouer à un niveau particulier. Des exemples de match international de football sont : des rencontres entre deux clubs étrangers en Belgique, même si ces deux équipes ont la même nationalité, des rencontres inter-nations, des rencontres entre un club belge et un club étranger, La référence à un championnat étranger ou à la représentativité d'une nation étrangère évite cependant qu'y soient inclus des matches du simple fait qu'une des deux équipes en présence est de nationalité étrangère (par exemple : un match entre le personnel de deux filiales nationales d'une entreprise multinationale).

C'est consciemment que « l'organisateur » est défini de manière large, étant entendu que quand plusieurs personnes physiques ou morales sont impliquées dans l'organisation d'un ou de plusieurs matches nationaux ou internationaux de football, elles sont toutes soumises individuellement aux obligations prévues dans la loi et aux sanctions qui les accompagnent, ceci de manière proportionnelle, en fonction de leur participation et de leur responsabilité réelles dans l'organisation de la rencontre. Il n'est donc pas exigé que plusieurs matches doivent avoir été organisés par la personne physique ou morale concernée; le fait d'organiser une seule fois un match national ou international de football suffit déjà pour tomber dans le champ d'application de la loi.

Il ne peut en tout cas être opposé que l'on n'est pas organisateur du seul fait que l'on ne fait qu'exécuter une décision prise par une autre personne (par exemple, la fédération sportive coordinatrice), que l'on

dracht uitvoert, of omgekeerd, dat men enkel een opdracht heeft gegeven. Dit wordt bedoeld met de woorden « op eigen initiatief of op initiatief van een derde ». De derde draagt derhalve ook de verantwoordelijkheid van een lasthebber.

Wie conform de definitie onder 4° als organisator kan worden beschouwd (een club, de KBVB, ...) en in welke mate (geheel of gedeeltelijk), zal blijken uit de organisatiestructuur en uit de feiten (bijvoorbeeld de club, vereniging of rechtspersoon die de concrete organisatie van de voetbalwedstrijd op zich neemt en als dusdanig ten aanzien van derden optreedt, tenzij deze bijvoorbeeld het bewijs kan leveren volledig en geldig op te treden in naam en voor rekening van een derde).

Wanneer de organisatiestructuur en de feiten geen duidelijkheid verschaffen, dan kan een solidaire verantwoordelijkheid worden gehanteerd.

Indien er geen bijzondere afspraken bestaan met een organisator, betreffende een internationale voetbalwedstrijd, dan draagt de UEFA de volledige verantwoordelijkheid.

Bij de definitie van speelveld onder 6° omvat het begrip « deelnemers » zowel de spelers van beide ploegen, de scheidsrechter als de lijnrechters.

Het begrip « stadion » onder 7° werd bewust ruim gehouden, en omvat drie stadioncomponenten, met name het speelveld, de tribunes als (in voorkomend geval) de « aan het speelveld aansluitende zone », dewelke zich eventueel tussen speelveld en tribunes bevindt.

Bij het bepalen van de grens van wat als stadion dient te worden beschouwd, kan men zich baseren op eventueel ter plaatse aanwezige materiële aanwijzingspunten, zoals de buitenomheining van het stadion. Het bepalen van de grens van het stadion is vooral belangrijk in het licht van de territoriale afbakening van de stewardbevoegdheden (zie artikel 12).

Worden niet beschouwd als tribune in de zin van 8° : roerende goederen zoals een « cafetaria » huisje dat enkel voor dat gebruik bestemd wordt of een « snack »-kermiswagen.

Art. 5

Voor de organisatoren van nationale voetbalwedstrijden of internationale voetbalwedstrijden bedoeld in dit hoofdstuk, is het aangaan van overeenkomsten met de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten een uitdrukkelijke verplichting, in tegenstelling tot de organisatoren van voetbalwedstrijden.

Het afsluiten van deze overeenkomsten werd reeds opgelegd onder de vorm van de zogenaamde « protocolakkoorden ».

Het is niet de bedoeling om op precieze wijze de inhoud van de genoemde overeenkomsten in de wet te preciseren, maar het is duidelijk dat de achterliggende ideeën bij het afsluiten kunnen gevonden wor-

exécute une mission donnée, ou inversement, que l'on en a seulement donné l'ordre. C'est le sens des mots « qu'elle en ait pris elle-même l'initiative ou qu'elle en ait été chargée par un tiers ». Ce tiers engagera dès lors lui aussi sa responsabilité.

Ce sont la structure d'organisation et les faits qui établiront qui peut être considéré comme organisateur conformément à la définition du point 4° (un club, l'URBSFA, ...) et dans quelle mesure — totalement ou partiellement — ils le seront (par exemple : le club, association ou personne morale, qui prend en charge l'organisation concrète d'un match de football et qui agit comme tel vis-à-vis des tiers, à moins qu'il puisse apporter la preuve qu'il agit totalement et valablement au nom et pour le compte d'un tiers).

Lorsque la structure d'organisation et les faits ne sont pas clairement établies, alors une responsabilité solidaire peut être appliquée.

S'il n'existe pas d'accord particulier avec un organisateur, relativement à un match international de football, l'UEFA supporte alors l'entière responsabilité.

Dans la définition du terrain de jeu sous le point 6°, le concept « participants » comprend tant les joueurs des deux équipes que l'arbitre et les juges de ligne.

Le concept de « stade », au point 7°, a été délibérément largement défini, et comprend trois parties constitutives d'un stade, à savoir le terrain de jeu, les tribunes et (le cas échéant) les « zones adjacentes au terrain de jeu » qui se trouvent éventuellement entre le terrain de jeu et les tribunes.

Pour déterminer les limites de ce qu'il faut considérer comme un stade, on peut se baser sur des signes matériels indicatifs éventuellement présents sur place, tels que l'enceinte extérieure du stade. La détermination de la limite du stade est surtout importante à la lumière de la délimitation territoriale des compétences des stewards (voyez l'article 12).

Ne sont pas considérés comme tribunes au sens du point 8° : des biens meubles tels qu'un chalet « cafetaria » destiné à cet unique usage ou une roulotte « snack ».

Art. 5

Pour les organisateurs de matches nationaux de football ou de matches internationaux de football visés dans ce chapitre, la conclusion de conventions avec les services de secours et avec les autorités ou services administratifs et policiers constitue une obligation expresse, contrairement aux organisateurs de matches de football.

La conclusion de ces conventions était déjà imposée par voie réglementaire sous la forme des « protocoles d'accord ».

L'intention n'est pas de définir précisément dans la loi le contenu desdites conventions; mais il est clair que la philosophie qui doit présider à leur conclusion peut être trouvée dans les articles 6 à 10 (singulière-

den in de artikelen 6 tot 10 (in het bijzonder de door artikel 10 aan de organisatoren opgelegde minimumverplichtingen).

Hoewel het afsluiten van een dergelijke overeenkomst niet verplicht is, wordt dit voor de organisatoren van andere voetbalwedstrijden (dat wil zeggen hoofdzakelijk de clubs van lagere afdelingen) daarentegen wel aangemoedigd. De bindende kracht van de genoemde overeenkomsten ten aanzien van een organisator van een voetbalwedstrijd, andere dan een nationale of internationale voetbalwedstrijd, zou derhalve niet in deze wet moeten gevonden worden, maar in de overeenkomst zelf; hetzelfde geldt voor de eventuele sancties die daarin zouden voorzien zijn.

Art. 6

Dit artikel voorziet in de aanduiding van een veiligheidsverantwoordelijke die gemachtigd is de organisator te verbinden.

Met de term « behoorlijk gemandateerd » wordt bedoeld dat de door de organisator aangeduide veiligheidsverantwoordelijke een volmacht kreeg om operationele beslissingen te nemen inzake veiligheid, en dit met voldoende beslissingsmacht op dit vlak (onder meer impliceert dit ook een financiële volmacht). Bij aanvaarding van de gegeven volmacht zal er sprake zijn van een overeenkomst van lastgeving, waarop de regeling van het Burgelijk Wetboek toepasselijk is (artikelen 1984 tot 2010 van het Burgelijk Wetboek). In functie van de controle op de naleving van de verplichting in artikel 6 kan de organisator een schriftelijke volmacht opmaken, dewelke « voor aanvaarding » werd ondertekend door de aangeduide veiligheidsverantwoordelijke. Bij controle kan dit stuk dan worden voorgelegd.

Art. 7

Eveneens wordt voorzien in de verplichte aanstelling van stewards. Op dit ogenblik wordt het stewardsysteem geregeld in de omzendbrief OOP 22 van 8 juli 1996 betreffende het algemeen statuut van de voetbalstewards (*Belgisch Staatsblad* van 25 juli 1996).

Het aanstellen van stewards door de organisatoren is een indirecte wijze van uitvoering van hun verplichtingen uit artikel 10 (onder meer tot onderwerpen van de toeschouwers aan het reglement van inwendige orde met behulp van de stewards : zie artikel 10, eerste lid, 3°).

Art. 8

De Koning krijgt de mogelijkheid om het statuut van de veiligheidsverantwoordelijken en stewards, waaronder voor deze laatste wordt begrepen de voorwaarden waaraan de kandidaten moeten vol-

ment les obligations minimales imposées aux organisateurs par l'article 10).

En revanche, la conclusion d'une telle convention, si elle n'est pas obligatoire, est néanmoins encouragée pour les organisateurs d'autres matches de football (c'est-à-dire principalement les clubs des divisions inférieures). La force obligatoire desdites conventions à l'égard de l'organisateur d'un match de football autre que national ou international devrait dès lors être trouvée non dans la présente loi mais dans la convention elle-même; il en va de même pour les éventuelles sanctions qui y seraient prévues.

Art. 6

Cet article prévoit la désignation d'un responsable de la sécurité qui est habilité à engager l'organisateur.

On vise par les termes « dûment mandaté » le fait que le responsable de la sécurité désigné par l'organisateur a reçu une procuration pour prendre des décisions opérationnelles en matière de sécurité, et ceci avec les pouvoirs complets de décision sur ce plan (cela implique entre autres aussi une procuration financière). Lors de la prise en charge de cette procuration, il sera question d'une convention de délégation, à laquelle est applicable la réglementation du Code civil (articles 1984 à 2010). En fonction du contrôle du respect des obligations de l'article 6, l'organisateur peut établir une procuration écrite, qui est signée « pour acceptation » par le responsable de la sécurité. En cas de contrôle, il peut se prévaloir de cet élément.

Art. 7

De même, il est prévu de manière impérative d'engager des stewards. Pour l'instant, le système des stewards est réglé par la circulaire OOP 22 du 8 juillet 1996 relative au statut général des stewards de football (*Moniteur belge* du 25 juillet 1996).

La nomination de stewards par les organisateurs est une façon indirecte d'exécuter leurs obligations de l'article 10 (entre autres soumettre les spectateurs à un règlement d'ordre intérieur à l'aide des stewards : cf. l'article 10, alinéa 1er, 3°).

Art. 8

Le Roi reçoit la possibilité de réglementer de manière plus approfondie le statut des responsables de la sécurité et des stewards (en ce compris, pour ces derniers, les conditions auxquelles les candidats doi-

doen, de minimuminhoud van de vorming enz.) verder te regelen. De bevoegdheden van de stewards en de taken die zij vervullen werden wettelijk geregeld in Titel I, Hoofdstuk V, afdeling 1.

Art. 9

Teneinde te voorzien in een permanente evaluatie en reflectie omtrent alle veiligheidsaspecten bij voetbalwedstrijden wordt in de wet aan de organisatoren van meerdere nationale voetbalwedstrijden de verplichting opgelegd een lokale adviesraad voor de veiligheid bij voetbalwedstrijden op te richten. De instelling van deze lokale adviesraad is reeds geschied in de omzendbrief OOP 24 van 30 september 1997 betreffende de handhaving van de openbare orde naar aanleiding van voetbalwedstrijden. De lokale adviesraad verkrijgt bijgevolg een wettelijke basis.

De organisatie van een lokale adviesraad voor de veiligheid bij nationale voetbalwedstrijden is krachtens de bewoordingen van de wet evenwel niet vereist voor alle organisatoren in de zin van artikel 4, eerste lid, 4°. De wet legt de verplichting tot het inrichten van een lokale adviesraad immers enkel op aan de organisator die meerdere nationale voetbalwedstrijden op hetzelfde speelveld organiseert, dit om te vermijden dat een eenmalige organisator direct een lokale adviesraad zou dienen te installeren. De organisatoren van internationale voetbalwedstrijden moeten evenmin een lokale adviesraad installeren.

In het geval waar in een stadion bijvoorbeeld twee clubs wedstrijden organiseren (cf. Club Brugge en Cercle Brugge) dienen krachtens de bepaling in artikel 9, eerste lid, twee aparte lokale adviesraden te worden gecreëerd.

De Koning kan onder meer krachtens deze paragraaf erover waken dat de verantwoordelijke van een lokaal *fancoaching*project wordt opgenomen in de lokale adviesraad.

Art. 10

Deze bepaling regelt de maatregelen te nemen door de organisatoren van nationale voetbalwedstrijden of internationale voetbalwedstrijden ter voorkoming van wangedrag door de toeschouwers (terminologie in analogie met de Europese Overeenkomst inzake gewelddadigheden gepleegd door en wangedrag van toeschouwers rond sportevenementen en in het bijzonder rond voetbalwedstrijden, opgemaakt te Straatsburg op 19 augustus 1985 en goedgekeurd door de wet van 18 april 1989, *Belgisch Staatsblad* van 7 december 1990; zie met name artikel 3.4 van deze Europese Overeenkomst).

Deze bepaling is van groot belang om het beoogde doel van Titel I van deze wet, met name responsabilisering van de organisator, te verwezenlijken. De organisatoren mogen zich immers niet verschuilen

vent satisfaire, le contenu minimum de leur formation, etc.). Les compétences des stewards et les tâches qu'ils remplissent sont réglées légalement dans le Titre Ier, Chapitre V, Section 1re.

Art. 9

Aux fins de prévoir une évaluation et une réflexion permanentes portant sur tous les aspects de la sécurité des rencontres de football, l'obligation est imposée aux organisateurs de plusieurs matches nationaux de football d'instaurer un Conseil local consultatif pour la sécurité des matches de football. L'installation de ce Conseil local consultatif est déjà prévue par la circulaire OOP 24 du 30 septembre 1997 relative au maintien de l'ordre public lors de rencontres de football. Le Conseil local reçoit maintenant une base légale.

L'organisation d'un Conseil local consultatif pour la sécurité des matches nationaux de football n'est cependant pas exigée, en vertu des termes de la loi, à l'égard de tous les organisateurs au sens de l'article 4, alinéa 1er, 4°. La loi n'impose en effet l'obligation d'instaurer un conseil local consultatif qu'aux organisateurs qui organisent plusieurs matches nationaux de football sur le même terrain de jeu, cela pour éviter qu'un organisateur occasionnel doive directement instaurer un conseil local consultatif. Les organisateurs de matches internationaux de football ne doivent pas non plus installer de conseil local consultatif.

Au cas où, par exemple, deux clubs organisent des matches dans un seul stade (cf. le Club de Bruges et le Cercle de Bruges), il faut créer, en vertu de l'article 9, alinéa 1er, deux conseils consultatifs locaux différents.

Le Roi peut veiller entre autres, en vertu de ce paragraphe, à ce que le responsable d'un projet local de *fancoaching* soit repris dans le conseil consultatif local.

Art. 10

Cette disposition détermine les règles à prendre par les organisateurs de matches nationaux de football ou de matches internationaux de football pour prévenir les débordements commis par les spectateurs (terminologie analogue à la Convention européenne sur la violence et les débordements de spectateurs lors de manifestations sportives et notamment lors de matches de football, faite à Strasbourg le 19 août 1985 et approuvée par la loi du 18 avril 1989, *Moniteur belge* du 7 décembre 1990; cf. en particulier l'article 3.4 de cette Convention).

Cette disposition est de grande importance pour réaliser le but visé par le Titre Ier de la présente loi, c'est-à-dire la responsabilisation des organisateurs. Les organisateurs ne peuvent en effet pas se retrans-

achter de plicht van de politiediensten om misdrijven vast te stellen met het oog op strafrechtelijke vervolging.

Het reglement van inwendige orde is hieromtrent van bijzonder belang; het is de eerste concretisering van deze responsabilisering van de organisatoren. Het is juist in het reglement van inwendige orde dat de toegangsvoorwaarden worden bepaald, de handelingen die een burgerlijke uitsluiting kunnen veroorzaken (eerste lid, 2°), ...

Artikel 10, eerste lid, 2°, voorziet de verplichting tot opname van een concrete regeling tot afgifte of bewaargeving in het reglement van inwendige orde. Een behoorlijke bekendmaking van het reglement van inwendige orde zorgt ervoor dat potentiële toeschouwers ook op voorhand kunnen weten waaraan zich te houden.

Het reglement van inwendige orde bepaalt wat zal gebeuren met de afgegeven voorwerpen. De toevertrouwde voorwerpen kunnen naar keuze van de organisator vallen onder de gemeenrechtelijke regeling inzake bewaargeving (artikel 1915 tot 1954^{quater} van het Burgerlijk Wetboek) of een gewone afgifte inhouden, indien het gaat om voorwerpen met geringe waarde of zonder persoonlijke waarde, waarvan teruggave niet wenselijk is (bijvoorbeeld lege bierflesjes, een stuk ijzerdraad, ...).

Evenwel dient de organisator bij de keuze tussen afgifte of bewaargeving van voorwerpen zijn verplichting te respecteren om maatregelen van actieve of passieve veiligheid (artikel 10, eerste lid, 4°, van de wet) te nemen. In het bijzonder mag de teruggave niet met zich meebrengen dat een vlotte ontruiming van het stadion op het einde van de wedstrijd onmogelijk zou worden, onder andere door het opzetten van een omslachtig vestiairesysteem.

Het is duidelijk dat de maatregelen van actieve en passieve veiligheid gemoduleerd kunnen worden naargelang bijvoorbeeld het al dan niet aanwezig zijn van een harde kern. Daarbij is al even duidelijk dat maatregelen van passieve veiligheid (bijvoorbeeld de aanwezigheid van voldoende nooduitgangen) zich veel minder zullen kunnen lenen tot modulering dan maatregelen van actieve veiligheid.

De camera's (eerste lid, 6°) beogen het detecteren en identificeren van de onruststokers in het stadion mogelijk te maken. De met behulp van de camera's verzamelde persoonsgegevens zullen zowel door de organisatoren gebruikt worden voor de procedure van de burgerrechtelijke uitsluiting, als door de ordediensten teneinde hen toe te laten een proces-verbaal op te stellen tot vaststelling van feiten die hetzij strafrechtelijk, hetzij administratiefrechtelijk kunnen gesanctioneerd worden.

Gezien met behulp van de camera's persoonsgegevens in de zin van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (*Belgisch Staatsblad* van 18 maart 1993) worden verzameld, dienen de verplichtingen van deze wet te worden nageleefd. Meer bepaald dienen de personen

achter de plicht van de politiediensten om misdrijven vast te stellen met het oog op strafrechtelijke vervolging.

cher derrière l'obligation qu'ont les services de police de constater les infractions dans le but de poursuites pénales.

Le règlement d'ordre intérieur revêt à cette égard une importance toute particulière; c'est la première concrétisation de cette responsabilisation des organisateurs. C'est dans le règlement d'ordre intérieur que sont précisés les conditions d'accès, les actes considérés comme pouvant motiver une exclusion civile de stade (alinéa 1er, 2°), ...

L'article 10, alinéa 1er, 2°, prévoit l'obligation de prendre une réglementation concrète du dépôt ou de la remise dans le règlement d'ordre intérieur. Une communication adéquate du règlement d'ordre intérieur veille à ce que les spectateurs potentiels puissent savoir à l'avance à quoi ils doivent s'attendre.

Le règlement d'ordre intérieur détermine ce qu'il adviendra des objets remis. Les objets confiés peuvent, au choix des organisateurs, tomber sous la réglementation de droit commun en matière de dépôt (articles 1915 à 1954^{quater} du Code civil) ou faire l'objet d'une simple remise, s'il s'agit d'objets à valeur médiocre ou sans valeur personnelle, dont la restitution n'est pas souhaitable (par exemple, des bouteilles de bière vides, un morceau de fil de fer, ...).

L'organisateur, lorsqu'il fait le choix de la remise ou de la mise en dépôt, doit cependant respecter son obligation de prendre des mesures de sécurité active et passive (article 10, alinéa 1er, 4°, de la loi). En particulier, la restitution ne peut pas entraîner qu'une évacuation fluide du stade à la fin du match serait rendue impossible, entre autres par l'instauration d'un système de vestiaires compliqué.

Il est clair que les mesures de sécurité active et passive peuvent être modulées suivant qu'un noyau dur est ou n'est pas présent, par exemple. A cet égard, il est également clair que les mesures de sécurité passive (par exemple la présence d'issues en nombre suffisant) pourront beaucoup moins se prêter à la modulation que les mesures de sécurité active.

Les caméras (alinéa 1er, 6°) ont pour but de pouvoir détecter et identifier les auteurs de trouble dans le stade. Les données personnelles récoltées grâce à ces caméras seront utilisées tant par les organisateurs eux-mêmes, pour la procédure d'exclusion civile, que par les forces de l'ordre afin de leur permettre de dresser un procès-verbal constatant les faits qui peuvent être sanctionnés pénalement ou administrativement.

Vu que des données personnelles au sens de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel (*Moniteur belge* du 18 mars 1993) sont récoltées par les caméras, les obligations de cette loi doivent être respectées. Plus précisément, les personnes faisant l'objet d'une prise de vues doivent être

die het voorwerp uitmaken van een beeldopname geïnformeerd te worden van de elementen in artikel 4 van de voormelde wet (bestaan van de opname, doelstelling, het recht op verbetering van de verzamelde gegevens, ...). Daaromtrent beschouwt de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in haar advies n° 14/95 van 7 juni 1995 dat een collectieve informatieverstrekking aan de eisen van artikel 4 beantwoordt. Men kan bijvoorbeeld denken aan een specifieke vermelding in het reglement van inwendige orde en aan een duidelijke en zichtbare bekendmaking aan de ingang van het stadion. Gezien de doelstelling van het installeren van dergelijke camera's reeds werd verduidelijkt in de wet, is een Koninklijk Besluit genomen na advies van de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer voldoende om de algemene modaliteiten van het installeren van bewakingscamera's te regelen.

De bepaling van lid 2 laat de Koning toe aanvullende maatregelen te nemen teneinde de veiligheid van de toeschouwers en het vredig verloop van de wedstrijd te garanderen. Een concrete toepassing hiervan is de optie om diverse categorieën van wedstrijden te creëren binnen dewelke de voor die categorie specifiek aan te duiden veiligheidsmaatregelen dienen te worden genomen. Zo wordt een zekere proportionaliteit ingebouwd in de te nemen maatregelen. Bij het onderscheiden van de diverse categorieën kan de Koning dan bijvoorbeeld bepalen als onderscheidingscriteria : het hoge risicogehalte van bepaalde wedstrijden, gezien de aanwezigheid van een lokale harde kern, de grootte van het stadion, ...

HOOFDSTUK IV

Bijzondere verplichtingen voor de overkoepelende sportbond

Art. 11

De rol van de overkoepelende sportbond (KBVB, UEFA enz.) wordt tevens geactiveerd indien deze niet als organisator optreedt. Met betrekking tot het tweede lid, 1°, kan worden gedacht aan een nationale coördinatie van het reglement van inwendige orde of de coördinatie van de theoretische opleiding van stewards. Voor het punt 2° kan worden gedacht aan het financieel steunen van onvermogen clubs, teneinde deze hun verplichtingen te laten vervullen. Het tweede lid, 3° doelt onder meer op het houden door de overkoepelende sportbond van een register, waarin de gegevens van de personen worden opgenomen, die het voorwerp uitmaakten van een maatregel van burgerlijke uitsluiting uit stadions, en de mededeling van deze namen aan de clubs, opdat deze de genoem-

informées des éléments repris dans l'article 4 de ladite loi (l'existence de l'enregistrement, sa finalité, le droit de rectifier les données recueillies, ...). A ce sujet, la Commission pour la protection de la vie privée considère, dans son avis n° 14/95 du 7 juin 1995, qu'un mode collectif d'information satisfait aux exigences de l'article 4. On pense par exemple à une mention spécifique dans le règlement d'ordre intérieur et à un affichage clair et visible aux entrées du stade. Etant donné que la finalité de l'installation de ces caméras est déjà précisée dans la présente loi, un arrêté royal pris après avis de la Commission pour la protection de la vie privée est suffisant pour fixer les modalités générales de l'installation de caméras de surveillance.

La disposition de l'alinéa 2 permet au Roi de prendre des mesures complémentaires afin de garantir la sécurité des spectateurs et le déroulement paisible de la rencontre. Une application concrète de ces mesures est l'option consistant à établir diverses catégories de matches en fonction desquelles il faut prendre les mesures de sécurité déterminées spécifiquement pour cette catégorie. Ainsi, une certaine proportionnalité est introduite dans les mesures à prendre. Le Roi peut par exemple préciser comme critère de distinction, pour la distinction des diverses catégories : la haute teneur en risques de certains matches, la présence d'un noyau dur local, la taille du stade, ...

CHAPITRE IV

Obligations particulières incombant à la fédération sportive coordinatrice

Art. 11

Le rôle de la fédération sportive coordinatrice (URBSFA, UEFA, etc.) est aussi activé si celle-ci ne remplit pas le rôle d'organisateur. Pour ce qui concerne l'alinéa 2, 1°, on peut penser à l'uniformisation du règlement national d'ordre intérieur ou à la coordination de la formation des stewards. Pour le point 2°, on peut penser au soutien financier à des clubs insolubles, afin de leur permettre de remplir leurs obligations. L'alinéa 2, 3°, vise entre autres la tenue par la fédération sportive coordinatrice d'un fichier reprenant les coordonnées de personnes ayant fait l'objet d'une mesure d'exclusion civile des stades, et la communication de ces noms à tous les clubs afin que ceux-ci puissent effectivement appliquer lesdites exclusions civiles. Il est en effet de la première impor-

de burgerlijke uitsluitingen effectief kunnen toepassen. Het is inderdaad van het hoogste belang dat deze databank op centrale wijze wordt opgericht en gehouden, indien men wil dat het systeem operationeel is.

Naast de sancties die de overkoepelende sportbond kan opleven wanneer hij optreedt als organisator van een nationale of internationale voetbalwedstrijd in de betekenis van artikel 4 eerste lid, 4°, voorziet de wet in artikel 18 lid 2 sancties ten aanzien van hem, wanneer hij de verplichting uit lid 2 van artikel 11 niet zou naleven.

HOOFDSTUK V

Taken en bevoegdheden van de stewards

Dit hoofdstuk somt de bevoegdheden (afdeling 1) en de taken (afdeling 2) op die aan de stewards worden toegekend.

Art. 12

Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied *ratione loci* van de taken of bevoegdheden van de stewards, dewelke in deze wet worden omschreven. Kunnen krachtens de bewoordingen van dit artikel vallen onder de plaatsen binnen dewelke de stewards kunnen optreden : de private parkings, toegangswegen, loketten en drankgelegenheden.

Afdeling 1

Bevoegdheden

Art. 13

De hier bedoelde controlebevoegdheid is geen politionele foullering, maar wel een « controlebevoegdheid *sui generis* ». Een politionele foullering impliceert de mogelijkheid voor de politieambtenaar om dwang uit te oefenen. Deze mogelijkheid is *in casu* afwezig. Anderzijds heeft de hier voorziene controle geen louter contractuele grondslag, in die zin dat het reglement van inwendige orde diverse aspecten van ordehandhaving raakt en dat op de organisatoren en clubs krachtens deze wet de plicht rust om wangedrag door toeschouwers te voorkomen. De controlebevoegdheid *sui generis* verschaft de stewards dan ook een wettelijke basis om op te treden.

Om te vermijden dat voorwerpen, dewelke tijdens de oppervlakkige controle gevonden worden de veiligheid of openbare orde in het stadion zouden kunnen verstoren, kunnen de stewards de afgifte van deze voorwerpen vragen.

tance que ce fichier soit dressé et géré de manière centrale si on veut que le système soit opérationnel.

Outre les sanctions que la fédération sportive coordinatrice peut encourir lorsqu'elle agit en tant qu'organisatrice d'un match national de football ou d'un match international de football au sens de l'article 4, alinéa 1er, 4°, la loi, en son article 18, alinéa 2, prévoit des sanctions à son égard si elle venait à ne pas respecter les obligations de l'alinéa 2 de l'article 11.

CHAPITRE V

Tâches et compétences des stewards

Ce chapitre énumère les compétences (section 1re) et les tâches (section 2) dévolues aux stewards.

Art. 12

Cet article précise le champ d'application *ratione loci* des tâches ou compétences des stewards, décrites dans la présente loi. En vertu des termes du présent article, peuvent faire partie des endroits à l'intérieur desquels les stewards peuvent intervenir : les parkings privés, les voies d'accès, les guichets et les débits de boissons qui se trouvent dans la zone délimitée par l'enceinte extérieure du stade.

Section 1re

Compétences

Art. 13

La compétence de contrôle ici visée n'est pas une fouille policière, mais une « compétence de contrôle *sui generis* ». Une fouille policière implique la possibilité pour le fonctionnaire de police d'user de la contrainte. Cette possibilité fait en l'espèce défaut. D'autre part, le contrôle prévu ici n'a pas de base contractuelle pure, dans le sens que le règlement d'ordre intérieur touche à divers aspects du maintien de l'ordre et que, selon la présente loi, l'obligation de prévenir les débordements de la part des supporters pèse sur les organisateurs et les clubs. La compétence de contrôle *sui generis* fournit donc aux stewards une base légale à leur intervention.

Pour éviter que des objets, trouvés lors du contrôle superficiel, puissent perturber la sécurité ou l'ordre public dans le stade, les stewards peuvent demander la remise de ces objets.

De stewards hebben bijgevolg niet enkel de bevoegdheid om de kledij en bagage van de toeschouwers oppervlakkig te controleren : zij kunnen deze ook vragen om hen elk ongewenst voorwerp toe te vertrouwen op basis van het reglement van inwendige orde.

Er wordt evenwel benadrukt dat de stewards niet de bevoegdheid hebben om bewakingstaken uit te oefenen, zoals deze toevertrouwd worden aan bewakingsondernemingen in de zin van de wet van 10 april 1990 op de bewakingsondernemingen, *Belgisch Staatsblad* van 29 mei 1990.

Afdeling 2

Taken

Art. 14

De stewards hebben eveneens de mogelijkheid om de spelers, de scheidsrechter en de lijnrechters te vergezellen tussen de vestiaire en het speelveld, aan het begin en op het einde van de wedstrijd, eveneens tijdens de rust, in functie van de eventuele spanning die tussen de toeschouwers heerst, of hun opwinding terzake, bijvoorbeeld een scheidsrechter waarvan de beslissingen worden betwist.

Art. 15

Als aanvulling bij de plicht van de organisatoren om de naleving van hun reglement van inwendige orde te controleren (artikel 10) krijgen de stewards krachtens deze bepaling een controleopdracht met betrekking tot het reglement van inwendige orde. Deze opdracht is slechts vergelijkbaar met een bevoegdheid in het geval van de toegangscontrole (cf. artikel 13), gezien zij zich dan kan veruitwendigen door middel van een oppervlakkige controle van kledij en begage.

De stewards hebben evenwel geen monopolie inzake de controle van het reglement van inwendige orde (« nemen deel aan »); de controleur van de tickets moet bijvoorbeeld ook toezien op de naleving van het reglement van inwendige orde.

Tijdens hun inspectie controleren de stewards onder andere dat geen voorwerpen worden gelegd in de rijen of in de nabijheid (voorwerpen die zouden kunnen worden gebruikt gedurende de wedstrijd door toeschouwers met slechte bedoelingen). Zij controleren ook na de wedstrijd de correcte ontruiming van het stadion door de toeschouwers.

De controle van de toegangswegen is in het bijzonder belangrijk aangezien een ongemakkelijke toegang riskeert irritatie en zelfs onlusten te veroorzaken onder de toeschouwers, zowel tijdens de binnenkomst als tijdens de uitgang uit het stadion. Dit is natuurlijk nog meer waar in geval van dringende evacuatie.

En conséquence, les stewards n'ont pas seulement la compétence de contrôler superficiellement les vêtements et bagages des spectateurs : ils peuvent aussi demander à ceux-ci de leur confier tout objet indésirable en vertu du règlement d'ordre intérieur.

Néanmoins, il faut souligner que les stewards n'ont pas la compétence d'accomplir des missions de gardiennage semblables à celles confiées aux entreprises de gardiennage dans le sens de la loi du 10 avril 1990 sur les entreprises de gardiennage, *Moniteur belge* du 29 mai 1990.

Section 2

Tâches

Art. 14

Les stewards ont également la possibilité d'accompagner les joueurs, arbitre et juges de ligne entre les vestiaires et le terrain de jeu, au début et à la fin du match ainsi qu'à la mi-temps, en fonction de l'éventuelle tension régnant parmi les spectateurs ou de leur animosité à l'égard par exemple d'un arbitre dont les décisions sont contestées.

Art. 15

A titre de complément de l'obligation qu'ont les organisateurs de contrôler le respect de leur règlement d'ordre intérieur (article 10), les stewards reçoivent en vertu de la présente disposition la mission de contrôler le règlement d'ordre intérieur. Cette mission ne s'assimile à une compétence que dans le cas du contrôle d'entrée (cf. article 13) puisqu'il pourra s'effectuer alors au moyen d'un contrôle superficiel des vêtements et bagages.

Les stewards n'ont toutefois pas le monopole en matière de contrôle du règlement d'ordre intérieur (« ils participent »); le contrôleur des billets doit par exemple aussi surveiller le respect de la limitation du règlement d'ordre intérieur.

Lors de leur inspection, les stewards vérifient entre autres que des objets ne sont pas déposés dans les gradins ou à proximité (objets qui pourraient être utilisés par des spectateurs mal intentionnés pendant le match). Ils vérifient aussi après le match la correcte évacuation du stade par les spectateurs.

Le contrôle des voies d'accès est particulièrement important puisqu'un accès peu commode risque de créer de l'énervement voire des troubles parmi les spectateurs, tant lors de l'entrée que pour la sortie du stade. C'est évidemment encore plus vrai en cas d'évacuation d'urgence.

Lid 4 onderlijnt de functie van onthaal en begeleiding van de stewards.

Bij hun opdracht van ontvangst en begeleiding oefenen de stewards een informele en sociale controle uit op de toeschouwers. De termen « informele en sociale controle » moeten echter niet laten denken dat de stewards ook politionele bevoegdheid genieten; zij zijn geen politieambtenaren en worden derhalve niet bevoegd verklaard om in hun plaats gesteld te worden.

De niet voor het publiek toegankelijke plaatsen, waarvan sprake op het einde van lid 4 worden hierna gedefinieerd, in artikel 22, lid 2.

Art. 16

De stewards spelen een bemiddelingsrol tussen het publiek en de politie- of hulpdiensten. Op zichzelf kunnen zij geen situatie van spanning regelen, tenzij door hun aanwezigheid en door te proberen de gemoederen te bedaren. Daartegenover is het essentieel dat zij de politie- en hulpdiensten zo vlug en zo precies mogelijk op de hoogte stellen van de ontwikkeling van de toestand.

Daarnaast wordt ook beklemtoond dat de stewards een informatietaak hebben, specifiek naar de hulp- en veiligheidsdiensten toe. Onder mee te delen informatie valt hier bijvoorbeeld de informatie in verband met spanningen of dreigende onlusten.

Art. 17

Het aspect van eerstelijnsinterventie van de stewards wordt hier beklemtoond. Bij een incident of een ongeval is de steward meestal het eerst ter plaatse. Hij dient dus als eerste op te treden, bijvoorbeeld door het verstrekken van de eerste zorgen of door het nemen van de eerste maatregelen inzake brandbestrijding. De steward kan bijvoorbeeld ook nooduitgangen openen, mensen naar een EHBO-post begeleiden, of nuttige informatie overbrengen. Het is evenwel niet de bedoeling dat stewards verdergaande medische verzorging verstrekken of een brand blussen; hiervoor dient voorrang te worden gegeven aan de daartoe gespecialiseerde diensten.

In het tweede lid wordt de nadruk gelegd op het feit dat de handelingen van de stewards essentieel preventief zijn, en in geen geval zich kunnen verwezenlijken door het gebruik van geweld of dwang. Zij kunnen bijvoorbeeld tussenbeide komen bij elke spanning door het zich plaatsen tussen de betrokkenen, om deze tot kalmte te brengen, evenwel zonder dat hun inmenging mag leiden tot gebruik van dwangmaatregelen. Indien de spanning voortduurt of in een gevaarssituatie ontaardt, doen ze een beroep op de politiediensten of andere interventiediensten.

L'alinéa 4 souligne la fonction d'accueil et d'accompagnement des spectateurs.

Lors de leur mission d'accueil et d'accompagnement, les stewards exercent un contrôle informel et social sur les spectateurs. Les termes « contrôle social et informel » ne doivent cependant pas faire croire que les stewards disposent d'une quelconque compétence policière; ils ne sont pas fonctionnaires de police et ne sont en conséquence pas habilités à se substituer à ceux-ci.

Les zones auxquelles le public n'a pas accès dont il est question à la fin de l'alinéa 4 sont définies infra, à l'article 22, alinéa 2.

Art. 16

Les stewards jouent un rôle d'interface entre le public et les services de police ou de secours. Ils ne peuvent régler eux-mêmes une situation de tension – si ce n'est par leur présence et en essayant de calmer les esprits. En contre-partie, il est essentiel qu'ils mettent les services de police et de secours au courant de l'évolution de la situation aussi vite et aussi précisément que possible.

De plus, il est souligné que les stewards ont une tâche d'information, spécifiquement aux services d'intervention et de sécurité. Parmi l'information à communiquer, il y a par exemple l'information relative à des tensions ou des risques de trouble.

Art. 17

L'aspect d'intervention de première ligne des stewards est ici souligné. En cas d'incident ou d'accident, le steward est la plupart du temps le premier sur place. Il est donc le premier à intervenir, par exemple en prodiguant les premiers soins ou en prenant les premières mesures de lutte contre l'incendie. Le steward peut par exemple ouvrir des issues de secours, accompagner des personnes vers un poste de premier secours, ou communiquer des informations utiles. Le but n'est cependant pas que les stewards prodiguent effectivement des soins plus sérieux de nature médicale ni qu'ils éteignent un incendie; priorité doit en ce domaine être accordée aux services spécialisés.

L'accent est mis dans l'alinéa 2 sur le fait que l'action des stewards est essentiellement préventive et ne peut en aucun cas s'effectuer par l'usage de la force ni de la contrainte. Ils peuvent par exemple intervenir en cas de tension en s'interposant entre les intéressés, afin de les ramener au calme, sans néanmoins que leur interposition les amène à faire usage de mesures de contrainte. Si la tension persiste ou en cas de dégénérescence en situation violente, ils font appel aux services de police ou aux autres services d'intervention.

Het is vanzelfsprekend dat zij voor het overige bevoegd zijn, zoals elk overig particulier persoon, om elkeen vast te houden die wordt betrapt op heterdaad. Indien daartoe wordt overgegaan, dient evenwel zo vlug als mogelijk een politieambtenaar op de hoogte te worden gesteld conform artikel 1, 3°, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis. Daarnaast blijft natuurlijk ook de bestaande regeling inzake de wettige zelfverdediging gelden (zie onder meer de artikelen 416 en 417 van het Strafwetboek).

HOOFDSTUK VI

Sancties

Art. 18

Dit artikel bepaalt het principe van sanctionering ten overstaan van de organisatoren van nationale voetbalwedstrijden of internationale voetbalwedstrijden (en ook ten overstaan van de overkoepelende sportbond als zijzelf als organisator van een nationale voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd optreedt, of als overkoepelende sportbond), alsmede ten opzichte van elke organisator bij toepassing van Hoofdstuk I van de wet. De sanctie is een administratieve geldboete die, naargelang het geval, kan variëren van twintig duizend tot tien miljoen frank. Een dergelijke boete heeft het voordeel dat de problematiek van strafrechtelijke aansprakelijkheid bij rechtspersonen wordt vermeden en dat de boete door de administratie kan worden opgelegd. De administratieve geldboete is geen nieuwigheid, daar het systeem reeds gekend is in onder meer het sociaal recht (wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten), het fiscaal recht (zie artikel 449 van het wetboek van inkomstenbelastingen) en de wet op de bewakingsondernemingen, beveiligingsondernemingen en interne bewakingsdiensten van 10 april 1990 (artikel 19).

Het eerste lid betreft inbreuken dewelke als zeer ernstig worden beschouwd, met name het feit van geen overeenkomst afgesloten te hebben met de hulpdiensten en de administratieve of politieke overheden of diensten, het feit van een stadion of een deel van een stadion te gebruiken dat niet voldoet aan de veiligheidsnormen, en het feit van de door artikel 10 aangeduide maatregelen niet te nemen. Het gaat hier inderdaad om de basiselementen voor de veiligheid van voetbalwedstrijden, die de harde kern van de verantwoordelijkheid van de organisatoren uitmaakt, en waarvan het niet-respecteren van aard is om de grootste ordeverstoring teweeg te brengen. De voorziene geldboete kan derhalve zeer hoog zijn (tien miljoen frank).

Het tweede lid sanctioneert de niet-naleving van overige aan de organisatoren opgelegde verplichtingen die, zonder van ondergeschikt belang te zijn, toch

Il est évident pour le reste qu'ils sont habilités, comme toute personne, à maintenir quiconque est pris en flagrant délit. Si il y est procédé, un fonctionnaire de police doit cependant en être informé le plus vite possible, conformément à l'article 1er, 3°, de la loi du 20 juillet 1990 sur la détention préventive. En outre, les dispositions relatives à la légitime défense (entre autres les articles 416 et 417 du Code pénal) demeurent naturellement en vigueur.

CHAPITRE VI

Sanctions

Art. 18

Cet article précise le principe de la sanction à l'égard des organisateurs d'un match national de football ou d'un match international de football (et aussi à l'égard de la fédération sportive coordinatrice lorsqu'elle est elle-même organisatrice d'un match national de football ou d'un match international de football, ou comme fédération sportive coordinatrice), ainsi que pour tout organisateur en application du Chapitre Ier de la loi. La sanction est une amende administrative qui peut aller de vingt mille francs à, selon les cas, cinq ou dix millions de francs. Une telle amende présente l'avantage de pallier le problème de la responsabilité pénale des personnes morales; elle peut être prononcée par l'administration. L'amende administrative n'est pas une nouveauté, puisque le système est déjà connu entre autres dans le droit social (loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives), le droit fiscal (voyez l'article 449 du code des impôts sur le revenu) et dans la loi sur les entreprises de gardiennage, sur les entreprises de sécurité et les services internes de surveillance du 10 avril 1990 (article 19).

L'alinéa 1er concerne les violations considérées comme très graves aux dispositions du Titre Ier — c'est-à-dire le fait de ne pas conclure de convention avec les services de secours et les autorités ou services administratifs et policiers, le fait d'utiliser un stade ou une partie de stade qui ne satisfait pas aux normes de sécurité et le fait de ne pas observer les mesures indiquées à l'article 10. Il s'agit en effet ici des fondements de la sécurité des matches de football, qui constituent le cœur de la responsabilité des organisateurs, et dont le non-respect est de nature à entraîner les plus grands troubles. L'amende prévue peut dès lors être très élevée (dix millions de francs).

L'alinéa 2 sanctionne les manquements aux autres obligations imposées aux organisateurs qui, sans être d'importance secondaire, ne réclament ce-

niet een dergelijk zware sanctie vereisen (het maximum werd bepaald op vijf miljoen). Het is ook in dit lid dat wordt voorzien een sanctie aan de overkoepelende sportbond op te leggen wanneer zij de op haar wegende verplichtingen (bedoeld in artikel 11, lid 2) niet nakomt. Dit sluit natuurlijk de mogelijkheid niet uit dat — in voorkomend geval — de overkoepelende sportbond als organisator zou worden gesanctioneerd op basis van artikel 18.

Derhalve zal de ambtenaar een geldboete kunnen uitspreken beneden de voormelde bedragen, indien hij oordeelt dat er reden is om verzachtende omstandigheden te weerhouden (zie *infra*, in artikel 37).

De administratieve procedure tot het vaststellen en opleggen van de sanctie wordt geregeld in Titel III van de wet.

TITEL II

Feiten die het verloop van de nationale voetbalwedstrijd of van de internationale voetbalwedstrijd kunnen verstoren

Art. 19

Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied *ratione temporis* gedurende dewelke administratieve sancties voor de feiten vermeld in de artikelen 20 tot en met 23 krachtens artikel 24 kunnen worden opgelegd.

Voor de definitie van het begrip « nationale voetbalwedstrijd » kan worden verwezen naar artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet.

Art. 20

Dit artikel viseert niet enkel het gooien of schieten van gevaarlijke voorwerpen. In een voetbalcontext kan immers een banaal feit zoals het werpen naar een persoon van ongevaarlijke voorwerpen, zoals kleine kiezelsteentjes bijdragen tot de creatie van een zeer gespannen sfeer, hetgeen kan leiden tot een escalatie van geweld.

Artikel 20 gebruikt de algemene term « een of meerdere voorwerpen », zonder verdere precisering. Het kan bijvoorbeeld gaan om het gooien of afschieten van harde voorwerpen, zoals stenen. Kan evenwel ook vallen onder de bepaling van artikel 20, het gooien van voorwerpen die personen of goederen (bijvoorbeeld tribunes) kunnen bevuilen of beschadigen, zoals met verf of water gevulde ballonnen.

Met de zone die het speelveld omringt wordt onder meer bedoeld : op de tribunes, een aansluitende graszone, een atletiekpiste rond het speelveld, de spelers- en trainersbank, de ingang naar de kleedkamers, ...

pendant pas une sanction aussi forte (le plafond est fixé à cinq millions de francs). C'est également dans cet alinéa qu'est prévue la sanction infligée à la fédération sportive coordinatrice lorsqu'elle ne respecte pas les obligations qui lui incombent en tant que telle (visées à l'article 11, alinéa 2). Ceci n'exclut cependant pas la possibilité que — le cas échéant — la fédération sportive coordinatrice soit sanctionnée en tant qu'organisateur, sur base de l'article 18.

De plus, le fonctionnaire pourra prononcer une amende inférieure aux montants susmentionnés s'il considère qu'il y a lieu de retenir les circonstances atténuantes (voyez *infra*, article 37).

La procédure administrative de constatation et d'imposition de la sanction est réglée dans le Titre III de la loi.

TITRE II

Faits qui peuvent troubler le déroulement du match national de football ou du match international de football

Art. 19

Cet article précise le champ d'application *ratione temporis* pendant laquelle des sanctions administratives pour les faits, repris dans les articles 20 à 23, peuvent être imposées en vertu de l'article 24.

En ce qui concerne la définition du concept « match national de football », il peut être renvoyé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi.

Art. 20

Cet article ne vise pas que le fait de jeter ou lancer des objets dangereux. Dans le contexte du football, un fait aussi banal que jeter des objets inoffensifs, comme du petit gravier vers une personne peut en effet contribuer à créer une ambiance très tendue (et qui peut mener à une escalade de la violence).

L'article 20 emploie les termes généraux « un ou plusieurs objets », sans autre précision. Il peut par exemple s'agir du fait de jeter ou de lancer des objets durs, tels des pierres. Peut de même être couvert par la disposition de l'article 20 le fait de jeter des objets qui peuvent salir ou endommager des personnes ou des biens (par exemple des tribunes), tels de la peinture ou des ballons remplis d'eau.

Sont entre autres compris dans la zone qui entoure le terrain de jeu : les tribunes, une zone de gazon adjacente, une piste d'athlétisme autour du terrain de jeu, le banc des joueurs et entraîneurs, l'accès aux vestiaires, ...

Onder « gooien of schieten » verstaat men de handeling van het gooien of schieten op zich, los van de diverse vormen die deze handeling kan aannemen (slingeren, bekogelen, ...). Het veroorzaken van een bepaald gevolg (zoals bijvoorbeeld het beschadigen, besmeuren, bekladden of bespatten) is niet vereist.

Er is geen inbreuk wanneer door een gerechtvaardigde reden wordt verantwoord dat een persoon een voorwerp gooit of schiet van of naar het speelveld, de tribunes, Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een toeschouwer een voetbal die per ongeluk in de tribunes beland is terug werpt in de richting van het terrein teneinde het voetbalspel zijn normale verloop te laten vervolgen, of wanneer een speler op het einde van een partij zijn trui in de richting van de toeschouwers gooit, om hun dit als trofee aan te bieden.

Art. 21

De gevallen van onrechtmatige betreding worden limitatief omschreven in artikel 21, lid 2, 1°, 2° en 3°, van deze wet.

Onder 1° kan men een onderscheid maken tussen de gerechtelijke, de administratieve en de burgerrechtelijke maatregelen van uitsluiting (die meer specifiek voor de voetbalcontext de vorm aannemen van een stadionverbod).

Met het gerechtelijk stadionverbod wordt bedoeld op elke uitsluiting die door de strafrechter wordt opgelegd (cf. artikel 41).

Een administratief stadionverbod betreft de mogelijkheid voor de aangewezen ambtenaar om in toepassing van artikel 24 van deze wet een stadionverbod op te leggen.

De burgerlijke uitsluiting betreft het stadionverbod dat wordt opgelegd op basis van het reglement van inwendige orde. Deze burgerlijke maatregel kan niet als basis dienen voor een administratieve sanctie.

Onder 3° wordt het geval gerekend van diegene die, na de weigering de controle te ondergaan of na het omzeilen van deze controle, toch het stadion binnenglipt.

Art. 22

Dit artikel ligt in dezelfde lijn als de onrechtmatige betreding. Met name wordt gesanctioneerd : het zich bevinden in plaatsen die niet toegankelijk zijn voor het publiek. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld op het sanctioneren van het bestormen of oplopen van het speelveld door enkelingen of een groep hooligans.

De muren, hekken en in het algemeen elk systeem (gracht, ...) bestemd om de toeschouwers te scheiden worden beschouwd als niet voor het publiek toegankelijke plaatsen teneinde ook de personen te kunnen sanctioneren die proberen toegang te verkrijgen tot

Par « jeter ou projeter », on entend l'acte de jeter ou lancer en soi, sans distinction des diverses formes que peut revêtir cet acte (catapulter, projeter, ...). Il n'est pas requis que cela ait entraîné une conséquence particulière (comme par exemple avoir endommagé, sali, taché ou éclaboussé).

Il n'y a pas d'infraction lorsque c'est motivé par une raison légitime qu'une personne jette ou lance un objet vers ou depuis le terrain de jeu, les tribunes, Ce peut être par exemple le cas lorsqu'un spectateur relance vers le terrain un ballon qui a atterri par mégarde dans les tribunes afin de permettre au jeu de reprendre son cours normal, ou lorsqu'un joueur lance son maillot vers les spectateurs à la fin de la partie pour le leur offrir en trophée.

Art. 21

Une liste limitative de cas de pénétration irrégulière est dressée à l'article 21, alinéa 2, 1°, 2° et 3°, de la présente loi.

On peut faire une différence, sous le point 1°, entre les mesures d'exclusion judiciaire, administrative et civile (qui dans le contexte du football prennent plus spécifiquement la forme d'une interdiction de stade).

Par l'interdiction de stade judiciaire, on vise toute interdiction qui est imposée par le juge pénal (cf. l'article 41).

Une interdiction de stade administrative concerne la possibilité pour le fonctionnaire désigné de décréter une interdiction de stade par application de l'article 24 de la présente loi.

L'exclusion de droit civil concerne l'interdiction de stade qui est imposée sur la base du règlement d'ordre intérieur. Cette mesure de droit civil ne peut donc pas servir de base pour une sanction administrative.

Sous le point 3°, on tient compte du cas de celui qui après avoir refusé de se soumettre au contrôle ou l'avoir contourné, pénètre quand même dans le stade.

Art. 22

Cet article se trouve dans la même lignée que la pénétration irrégulière, c'est-à-dire qu'est sanctionné le fait de se trouver dans des parties du stade auxquelles le public n'a habituellement pas accès. On vise ici par exemple la sanction du fait pour quelques-uns ou pour un groupe de hooligans d'envahir ou de parcourir le terrain de jeu.

Les murs, grilles et de manière générale tout système (fossé, ...) destiné à séparer les spectateurs sont considérés comme endroits auxquels le public n'a pas accès afin de pouvoir également sanctionner les individus qui tentent d'accéder dans une « zone interdite ».

een « verboden zone », zonder dat moet worden gewacht tot zij deze zone bereiken. De muren buiten het stadion worden niet opgenomen in de opsomming, gezien het feit van deze te beklimmen reeds onder het toepassingsgebied van het vorige artikel valt (het onrechtmatige betreden van het stadion).

Artikel 22 is niet van toepassing op personen die blijkens de feiten uit loutere onachtzaamheid (verstrooidheid) handelen, of die buiten hun wil om in de verboden zone terecht zijn gekomen, bijvoorbeeld indien de verboden zone niet of zeer slecht is afgebakend of indien de betrokken persoon zonder mogelijkheid tot verzet in de zone werd geduwd door een massa. In deze voorbeelden is immers sprake van een gerechtvaardigde reden waaruit het geoorloofd karakter blijkt.

Art. 23

Door de ruime bewoordingen laat dit artikel toe diverse provocerende gedragingen te sanctioneren, dewelke niet onder de striktere toepassingsvoorwaarden van de artikelen 20, 21 of 22 vallen.

In deze context kunnen diverse specifieke voorbeelden worden gegeven van provocerende gedragingen, dewelke onder het toepassingsgebied van dit artikel kunnen vallen als daardoor het verloop van de voetbalwedstrijd verstoord wordt.

Ten eerste kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het herhaaldelijk tot uiting brengen van provocerende geluiden.

Ten tweede kan als voorbeeld worden aangehaald het duwen of verdringen van personen, al dan niet in groep.

Het artikel kan ten slotte ook worden toegepast indien wordt gespuwd op bepaalde personen, zoals de scheidsrechter, de spelers van een voetbalploeg of, zoals vaak het geval is, de stewards of ordediensten. Het spuwen op zich, indien dit een duidelijke uiting van minachting is, kan ook worden aangehaald als sanctioneerbare gedraging.

De gedraging op zich is hierbij sanctioneerbaar. Met andere woorden, het enkele feit van het begaan van feiten die het verloop van de wedstrijd verstoren is sanctioneerbaar.

In de mate dat artikel 23 van deze wet in het vaarwater komt van strafrechtelijke bepalingen (bijvoorbeeld door de weinig waarschijnlijke combinatie van artikel 66, lid 4 en artikel 398 van het strafwetboek, of een eventuele toepassing van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden, *Belgisch Staatsblad*, 8 augustus 1981) is de strafwet van toepassing. Voor dergelijke gevallen kan verwezen worden naar de regeling van de artikelen 35 en volgende, waar het initiatief wordt gelaten aan de procureur des Konings (zie *infra*). Indien deze laat weten dat hij niet tot vervolging zal overgaan, of indien hij geen (tijdi-

te » sans devoir attendre qu'ils y parviennent. Les murs extérieurs du stade ne sont pas repris dans la liste parce que le fait de les escalader tombe déjà dans le champ d'application de l'article précédent (la pénétration irrégulière du stade).

L'article 22 n'est pas applicable aux personnes qui, en fonction des faits, agissent par pure inattention (distraction), ou qui ont atteint la zone interdite contre leur volonté, par exemple si la zone interdite n'est pas ou très mal délimitée ou si la personne concernée est poussée par la foule dans la zone sans possibilité de s'y opposer. Il est en effet question dans ces exemples d'un motif légitime dont ressort le caractère licite.

Art. 23

Les termes larges de cet article permettent de sanctionner toutes sortes de comportements provocateurs qui ne tombent pas sous les strictes conditions d'application des articles 20, 21 ou 22.

Dans ce contexte, divers exemples spécifiques de comportements provocateurs peuvent être donnés, qui peuvent relever du champ d'application du présent article dans la mesure où le déroulement de la rencontre en est troublé.

En premier lieu, on peut penser par exemple à la répétition de bruits provocants.

Le deuxième exemple vise le fait de provoquer des bousculades, des mouvements de poussée, que ce soit en groupe ou à titre individuel.

L'article peut enfin être appliqué s'il est craché sur certaines personnes, comme le juge de ligne, les joueurs d'une équipe ou, comme c'est souvent le cas, les stewards ou les services d'ordre. Le simple fait de cracher, s'il est un signe clair de mépris, peut aussi être considéré comme un comportement sanctionnable.

C'est le comportement qui est ici sanctionné. En d'autres mots, le simple fait de commettre des faits troublant le déroulement du match est sanctionnable.

Dans la mesure où l'article 23 de la présente loi entre dans le champ d'application de dispositions pénales (par exemple par la combinaison peu probable des articles 66, alinéa 4 et 398 du code pénal, ou par application éventuelle de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme et la xénophobie, *Moniteur belge*, 8 août 1981), la loi pénale est d'application. Pour de tels cas, il peut être renvoyé à la réglementation des articles 35 et suivants, où l'initiative est laissée au procureur du Roi (voyez *infra*). Si celui-ci fait savoir qu'il ne va pas procéder à des poursuites, ou s'il n'a pas donné d'information (dans les délais) conformément

ge) inlichting gaf conform artikel 35, eerste lid, kan de ambtenaar beslissen de zaak administratief af te handelen.

Art. 24

De ambtenaar die wordt aangewezen om de administratieve sanctie op te leggen kan kiezen om bij de geldboete de specifieke sanctie van het stadionverbod toe te voegen. Het administratieve stadionverbod is een sanctie die nationaal zal worden opgelegd, teneinde verplaatsingseffecten te vermijden van een puur lokaal stadionverbod. De maatregel zal dus van toepassing zijn op alle voetbalwedstrijden.

TITEL III

Procédure betreffende de administratieve rechtsvordering

HOOFDSTUK I

Vaststelling van de feiten

Art. 25

Het proces-verbaal tot vaststelling van de in deze wet administratiefrechtelijk gesanctioneerde feiten kan in principe slechts door een politieambtenaar worden opgesteld. De wet voorziet evenwel een uitzondering voor de tekortkomingen door de organisator die een inbreuk vormen op verplichtingen door of krachtens Titel I van de wet, in welk geval de Koning ambtenaren kan aanduiden die voormelde tekortkomingen kunnen vaststellen.

In eerste instantie wordt hier gedacht aan ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken, nu zij reeds aanwezig zijn bij stadioncontroles.

De wet voorziet dat een afschrift van het proces-verbaal tot vaststelling van een administratieve inbreuk op de artikelen 20 tot 23 van deze wet wordt gestuurd aan de procureur des Konings, gezien de mogelijke samenloop met strafrechtelijke inbreuken. Het proces-verbaal wordt tegelijkertijd ook gericht aan de door de Koning aangewezen ambtenaar, teneinde deze toe te laten desgevallend een administratieve sanctie op te leggen.

à l'article 35, alinéa 1er, le fonctionnaire peut décider de traiter administrativement le dossier.

Art. 24

Le fonctionnaire désigné pour imposer la sanction administrative peut choisir d'ajouter à l'amende la sanction spécifique qu'est l'interdiction d'accès au stade. L'interdiction de stade administrative est une sanction qui sera imposée sur le plan national, afin d'éviter les effets de déplacement qu'entraînerait une interdiction de stade purement locale. C'est donc à tous les matches de football que la mesure s'appliquera.

TITRE III

Procédure relative à l'action administrative

CHAPITRE Ier

Constatacion des faits

Art. 25

Le procès-verbal constatant les faits sanctionnés administrativement en vertu de la présente loi ne peut en principe être rédigé que par un fonctionnaire de police. La loi prévoit cependant une exception en cas de défaut de l'organisateur constituant une violation des obligations prévues par ou en vertu du Titre Ier de la loi, auquel cas le Roi peut désigner des fonctionnaires qui peuvent constater les défaillances précitées.

En premier lieu, on pense aux fonctionnaires du ministère de l'Intérieur, déjà présents *de facto* lors de l'inspection des stades.

La loi prévoit qu'une copie du procès-verbal constatant une infraction administrative aux articles 20 à 23 de la présente loi est transmise au procureur du Roi, vu le concours possible avec des infractions pénales. Le procès-verbal est également communiqué en même temps au fonctionnaire désigné par le Roi, afin de permettre le cas échéant à celui-ci d'imposer une sanction administrative.

HOOFDSTUK II

Opleggen van sancties

Art. 26

Deze bepaling voorziet de verplichte mededeling door de ambtenaar van een aantal rechten die de overtreder heeft. Met deze mededeling wil de wet het de overtreder mogelijk maken zijn verdediging te organiseren in functie van een latere beslissing omtrent de vastgestelde administratieve inbreuk.

De overtreder moet in eerste instantie precies de feiten kennen die hem ten laste worden gelegd. Onder meer heeft hij het recht om zich mondeling te verdedigen, en een recht tot inzage van zijn dossier. De Koning bepaalt de praktische modaliteiten van het ter beschikking stellen van dit afschrift. Het staat evenwel vast dat de inzage van zijn dossier kan gebeuren op alle werkdagen, na voorafgaande contactname met een hiervoor aangeduide ambtenaar.

Het recht van de overtreder om een mondelinge behandeling van zijn zaak te verzoeken dient steeds ingewilligd te worden. De ambtenaar kan het verzoek tot mondelinge behandeling van de zaak enkel weigeren in het geval door de wet voorzien, namelijk bij niet-naleving van de termijn van dertig dagen te rekenen van de postdatum van het schrijven van de ambtenaar.

Met « kennisgeving » in lid 2, 2°, wordt bedoeld het ogenblik waarop het in lid 2 vermelde aangetekend schrijven van de ambtenaar door de postbode wordt aangeboden aan de betrokkene, ongeacht of deze datum dezelfde is als waarop de betrokkene ook kennis neemt van de aangetekende brief. Men dient immers te vermijden dat de betrokkene zijn termijn kan uitstellen door te weigeren het aangetekende schrijven af te halen, zodat een vlugge administratieve behandeling verhinderd wordt.

Er wordt op gewezen dat bij het gebruik van het woord « kennisgeving » in de artikelen 26, 28, 30 en 31, de wetgever zich heeft laten inspireren door eenzelfde, uniforme definitie, met name deze van artikel 32 van het Gerechtelijk Wetboek. Evenwel is duidelijk dat de aangehaalde artikelen een kennisgeving van verschillende beslissingen betreffen, met name enerzijds de beslissing om tot administratieve vervolging over te gaan (artikel 26), en anderzijds de beslissing om een administratieve sanctie op te leggen (artikelen 28, 30 en 31).

De modaliteiten krachtens dewelke de overtreder het recht heeft afschrift te verkrijgen van zijn dossier (terugbetaling van kosten), zullen worden geregeld door de Koning op basis van artikel 12 van de wet betreffende de openbaarheid van bestuur dd. 11 april 1994, *Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1994.

CHAPITRE II

Imposition de sanctions

Art. 26

Cette disposition prévoit la communication obligatoire par le fonctionnaire d'une série de droits dont jouit le contrevenant. La loi veut, via cette communication, donner la possibilité au contrevenant d'organiser sa défense en fonction d'une future décision relative à l'infraction administrative constatée.

Le contrevenant doit d'abord connaître précisément les faits qui lui sont reprochés. Il a en outre le droit de se défendre oralement et le droit de consulter son dossier. Le Roi précise les modalités pratiques de la mise à disposition de cette copie. Il est cependant acquis que la consultation du dossier peut se faire tous les jours ouvrables, après un contact préalable avec un fonctionnaire désigné à cet effet.

Il doit toujours être satisfait au droit qu'a le contrevenant de requérir le traitement oral de son dossier. Le fonctionnaire ne peut refuser la demande de traiter oralement le dossier que dans le cas prévu par la loi, c'est-à-dire en cas de non-respect du délai de trente jours à compter de la date de la poste que reçoit la lettre du fonctionnaire.

On entend par « notification » dans l'alinéa 2, 2°, l'instant où le pli recommandé du fonctionnaire, mentionné dans l'alinéa 2 est notifié à l'intéressé par le facteur, indépendamment du fait que cette date soit la même que celle à laquelle l'intéressé en prend connaissance. Il faut en effet éviter que l'intéressé puisse proroger son délai en refusant d'aller chercher le pli recommandé, de sorte qu'un traitement administratif rapide serait généré.

Il faut préciser qu'en employant le terme « notifier » dans les articles 26, 28, 30 et 31, le législateur s'est inspiré d'une définition unique et uniforme, plus précisément celle de l'article 32 du Code pénal. Néanmoins, il est clair que les articles cités concernent la notification de différentes décisions, avec pour but de transformer, d'une part, une décision en conséquence administrative (article 26), et, d'autre part, d'imposer la décision en tant que sanction administrative (articles 28, 30 et 31).

Les modalités selon lesquelles le contrevenant a le droit de recevoir une copie de son dossier (remboursement des frais), seront réglées par le Roi sur la base de l'article 12 de la loi relative à la publicité de l'administration du 11 avril 1994, *Moniteur belge* du 30 juin 1994.

Art. 27

Krachtens deze bepaling kan de ambtenaar geen sanctie in een concrete zaak opleggen, indien hij de voorschriften van artikel 26 niet naleefde.

Dit betekent evenwel niet dat de ambtenaar steeds een maand zal moeten wachten voordat hij een beslissing kan nemen inzake de sancties die hij wenst op te leggen aan de overtreder; niets verhindert inderdaad de procureur des Konings om aan de ambtenaar zijn voornemen mede te delen om niet de vervolgen, vanaf de ontvangst van de kopie van het proces-verbaal bedoeld in artikel 25. Als de overtreder voor het overige zeer vlug aan de ambtenaar mededeelt dat hij geen enkel middel van verdediging wenst te voeren, dan zou de beslissing hem kunnen worden medegedeeld, zelfs voor het verstrijken van de dertig dagen, zonder dat hierbij het voorschrift van artikel 26 hierbij geschonden is.

Art. 28

Na het verstrijken van de termijn van een maand vanaf de mededeling van de beslissing, en behoudens hoger beroep, hetwelk schorsend is, heeft de beslissing uitvoerbare kracht. Daardoor verkrijgt de administratieve beslissing dezelfde waarde als een vonnis, en kan de administratie zich derhalve rechtstreeks wenden tot de gerechtsdeurwaarder om over te gaan tot de uitvoering van de beslissing.

Art. 29

Deze bepaling regelt de « motiveringsplicht » welke wordt opgelegd aan de ambtenaar. Gelijkaardige motiveringsverplichting geldt reeds in artikel 19, § 3, van de wet van 10 april 1990 op de bewakingsondernemingen, de beveiligingsondernemingen en de interne bewakingsdiensten en artikel 7, lid 3, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

De formele en materiële motiveringsplicht behoren tot de fundamentele grondrechten. In die zin dient artikel 29 te worden geïnterpreteerd als een aanvulling naast de wet op de motivering van bestuurshandelingen van 29 juli 1991, dewelke enkel een formele motiveringsplicht voorschrijft.

De administratieve beslissing dient de overtreder eveneens te verwittigen van het feit dat deze een recht heeft om hoger beroep in te stellen. Deze verwittiging dient te gebeuren door de opname van artikel 31 van de wet als bijlage bij de beslissing.

In voorkomend geval bevat de beslissing eveneens de eventuele verzachtende of verzwarende omstandigheden (cf. *infra*, artikel 37, hoofdstuk VIII) die van invloed zouden geweest zijn op de beslissing.

Het tweede lid voorziet een zekere aanpassing van de op te leggen sanctie aan het feit; het is aan de

Art. 27

En vertu de cette disposition, le fonctionnaire ne peut imposer de sanction dans un cas concret, s'il ne respecte pas le prescrit de l'article 26.

Cela ne signifie pas pour autant qu'il faudra toujours attendre un mois avant que le fonctionnaire puisse prendre une décision quant aux sanctions qu'il compte imposer au contrevenant; rien n'empêche en effet le procureur du Roi de communiquer au fonctionnaire son intention de ne pas poursuivre dès la réception de la copie du procès-verbal visé à l'article 25. Si en outre le contrevenant communique très rapidement au fonctionnaire qu'il ne compte faire valoir aucun moyen de défense, la décision pourrait lui être communiquée avant même l'échéance de trente jours, sans que le prescrit de l'article 26 n'ait été ignoré.

Art. 28

A l'échéance du délai d'un mois depuis la communication de la décision, et sauf appel, lequel est suspensif, la décision acquiert force exécutoire. La décision administrative acquiert de ce fait la même valeur qu'un jugement, et l'administration peut en conséquence se rendre directement chez l'huissier de justice pour procéder à l'exécution de la décision.

Art. 29

Cette disposition règle l'« obligation de motivation » imposée au fonctionnaire. Une telle obligation de motivation est déjà d'application dans l'article 19, § 3, de la loi du 10 avril 1990 sur les entreprises de gardiennage, sur les entreprises de sécurité et sur les services internes de gardiennage, et dans l'article 7, alinéa 3, de la loi du 30 juin 1971 relatives aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

Le devoir de motivation formelle et matérielle relève des droits fondamentaux. En ce sens, l'article 29 doit être interprété comme un supplément à la loi sur la motivation des actes administratifs du 29 juillet 1991, qui ne prévoit qu'une motivation formelle.

La décision administrative sert également à avertir le contrevenant du fait qu'il a le droit d'interjeter appel. Cet avertissement se fait via la mention de l'article 31 de la loi en annexe de la décision.

La motivation reprend aussi, le cas échéant, les éventuelles circonstances atténuantes ou causes légales d'aggravation (cf. *infra*, article 37, chapitre VIII) qui auraient influencé la décision.

Le deuxième alinéa prévoit une certaine adaptation de la sanction à appliquer par rapport au fait;

ambtenaar om de juiste maat te bepalen van de sanctie die hij oplegt.

De « herhaling » waarvan sprake is in het tweede lid doelt op een andere situatie, met name indien de door de wet bedoelde feiten reeds aanleiding gegeven hebben tot het opleggen van een administratieve sanctie. Het gaat in feite om een « administratieve herhaling ». De ambtenaar, bedoeld in artikel 26, eerste lid kan slechts het « administratieve verleden » van de betrokkene in aanmerking nemen om het bedrag van de sanctie te bepalen.

Bijgevolg is het uitgesloten dat een strafrechtelijke veroordeling, zelfs indien zij in kracht van gewijsde is gegaan, voor een feit dat ook een administratieve inbreuk uitmaakt (dat wil zeggen voor de feiten die gesanctioneerd worden op basis van de artikelen 20 tot 23 van deze wet) voor de ambtenaar een argument kan zijn om te overwegen dat er sprake is van herhaling. De wettelijke of bijzondere herhaling, zoals voorzien in het strafrecht kan slechts worden ingeroepen door een lid van de rechterlijke macht, gezien de scheiding der machten.

Het derde lid betreft het samengaan van inbreuken op de artikelen 20 tot 23 van de wet. Wanneer een overtreder gedurende dezelfde wedstrijd en tegelijkertijd meerdere feiten die evenveel inbreuken op de artikelen 20 tot 23 vormen (hetgeen in het strafrecht de meerdaadse samenloop wordt genoemd), of een feit dat op zich een inbreuk vormt op meerdere van deze artikelen (wat in het strafrecht eendaadse samenloop wordt genoemd), stelt de ambtenaar niet zoveel dossiers samen als er inbreuken zijn, doch slechts een enkel dossier en, bijgevolg, legt hij slechts een geldboete op, proportioneel in functie van het aantal en de zwaarte van de verschillende inbreuken, zonder dat de geldboete het maximumbedrag kan overschrijden, voorzien voor de administratieve geldboete.

Het derde lid doelt op het geval waarin een zekere tijd nodig zou zijn opdat de organisator zich zou kunnen conformeren aan de beslissing van de ambtenaar (bijvoorbeeld omdat dit zware werken vereist). Men moet bijgevolg vermijden dat deze persoon een tweede keer wordt gesanctioneerd voordat hij de tijd gekregen heeft om zich te conformeren aan de beslissing. De ambtenaar bepaalt de termijn die noodzakelijk is voor de organisator om de beslissing uit te voeren, en daardoor onthoudt hij zich het recht om gedurende de termijn een sanctie op te leggen voor hetzelfde feit.

HOOFDSTUK III

Kennisgeving van de beslissing

Art. 30

Deze bepaling regelt de kennisgeving van de beslissing bij ter post aangetekende brief dewelke dient

c'est au fonctionnaire d'estimer la juste mesure de la sanction qu'il impose.

La « répétition » dont il est fait mention au deuxième alinéa vise une autre situation, soit celle où les faits appréhendés par la loi ont déjà donné lieu à une sanction administrative. Il s'agit en quelque sorte d'une « récidive administrative ». Le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er ne peut prendre en considération que le « passé administratif » de l'intéressé pour déterminer le montant de la sanction.

En conséquence il est exclu qu'une condamnation pénale, même passée en force de chose jugée, pour un fait constituant également une infraction administrative (c'est-à-dire pour les faits qui sont sanctionnés sur la base des articles 20 à 23 de la présente loi), puisse constituer pour le fonctionnaire un motif de considérer qu'il y a récidive. La récidive légale ou spéciale, telle que prévue dans le droit pénal, ne peut être invoquée qu'au sein de l'ordre judiciaire, en raison de la séparation des pouvoirs.

Le troisième alinéa concerne la concomitance de contraventions aux articles 20 à 23 de la loi. Lorsqu'un contrevenant commet lors du même match et en même temps plusieurs faits constituant autant de contraventions aux articles 20 à 23 (ce qu'en droit pénal on appellerait concours plural), ou un fait constituant en soi une contravention à plusieurs de ces articles (ce qu'en droit pénal on appellerait concours simple), le fonctionnaire ne dresse pas autant de dossiers qu'il y a de contraventions mais un seul dossier et, en conséquence, il inflige une seule amende, proportionnée au nombre et à la gravité des différentes contraventions, sans que l'amende ne puisse dépasser le montant maximum prévu pour l'amende administrative.

Le troisième alinéa vise le cas où un certain temps serait nécessaire pour que l'organisateur puisse se conformer à la décision du fonctionnaire (par exemple parce que cela nécessite de lourds travaux). Il faut dès lors éviter que cette personne soit une deuxième fois sanctionnée avant qu'elle ait eu le temps de se conformer à la décision. Le fonctionnaire estime le délai nécessaire à l'organisateur pour exécuter la décision, et de ce fait, il s'abstient du droit de sanctionner ce même fait durant ce délai.

CHAPITRE III

Notification de la décision

Art. 30

Cette disposition règle la notification de la décision par lettre recommandée à la poste; cette commu-

te gebeuren aan de woon- of verblijfplaats van de overtreder. Zoals reeds bij de bespreking van artikel 26 werd aangehaald is de term « kennisgeving » geïnspireerd door de definitie in artikel 32 van het Gerechtelijk Wetboek.

Deze mededelingsplicht is bedoeld als compensatie voor het feit dat de wet niet voorziet in een openbare uitspraak en behandeling van de administratieve beslissing.

Zo de beslissing betrekking heeft op feiten dewelke een inbreuk vormen op de artikelen 20 tot en met 23, wordt zij eveneens aan de procureur des Konings medegedeeld. Op deze wijze weet de procureur des Konings dat de betrokken persoon reeds voor het feit een administratieve sanctie opliep, en dat derhalve krachtens het *non bis in idem* principe geen strafvervolging op basis van hetzelfde feit kan worden opgestart. Hiertoe voorziet artikel 36 een regeling van verval van de mogelijkheid tot het instellen van de strafvordering. Anderzijds, indien de overtreder in het verleden gelijkaardige feiten beging als diegene waarvan de procureur thans beslist ze strafrechtelijk te vervolgen, dan is deze dankzij deze mededeling op de hoogte van het verleden van de betrokkene op het gebied van voetbalvandalisme.

HOOFDSTUK IV

Hoger beroep

Art. 31

De overtreder heeft het recht om de juistheid van de beslissing van de ambtenaar te laten toetsen door een rechter. Om een vluggere behandeling van het beroep mogelijk te maken, werd hiertoe de politierechter aangeduid.

De wet laat geen gewoon hoger beroep toe met betrekking tot de beslissing van de politierechter, maar de buitengewone rechtsmiddelen (Cassatieberoep, derdenverzet, ...) zijn nog steeds mogelijk.

HOOFDSTUK V

Verjaring van de administratieve vordering

Art. 32

Deze bepaling regelt een verjaringstermijn voor de administratieve inbreuken. De administratieve vordering verjaart na verloop van een termijn van drie jaar, te rekenen vanaf het plegen van het feit.

nication doit se faire au domicile ou à la résidence du contrevenant. Comme ceci a déjà été expliqué lors de la discussion relative à l'article 26, le terme notification est inspiré par la définition qui en est faite à l'article 32 du Code judiciaire.

Cette obligation de communication sert de compensation au fait que la loi ne prévoit pas que la décision administrative sera prononcée et traitée publiquement.

Si la décision concerne des faits qui sont sanctionnés sur la base des articles 20 à 23, elle est également communiquée au procureur du Roi. De la sorte, le procureur du Roi sait que la personne intéressée a déjà encouru une sanction administrative pour le fait, et qu'aucune poursuite pénale ne peut en conséquence être entamée sur la base du même fait, en vertu du principe *non bis in idem*. A cet égard, l'article 36 prévoit une réglementation d'extinction de la possibilité d'entamer la procédure pénale. D'autre part, si le contrevenant a commis dans le passé des faits de nature similaire que le procureur décide maintenant de poursuivre pénalement, celui-ci est grâce à cette communication au courant du passé de l'intéressé en matière de vandalisme lié au football.

CHAPITRE IV

Appel

Art. 31

Le contrevenant a le droit de faire vérifier l'exactitude de la décision du fonctionnaire par un juge. Afin de rendre le traitement de l'appel plus rapide, c'est le tribunal de police qui a ici été désigné comme juge d'appel.

La loi ne permet aucun appel concernant la décision du juge de police, mais les voies de recours extraordinaires (poursuite en cassation, tierce-opposition, ...) sont toujours possibles.

CHAPITRE V

Prescription de l'action administrative

Art. 32

Cette disposition règle un délai de prescription pour les infractions administratives. L'action administrative est prescrite à l'échéance d'un délai de trois ans, à compter du jour où le fait est commis.

HOOFDSTUK VI

Uitzonderingsbepalingen

Art. 33

Dit hoofdstuk heeft als doel de administratieve sancties toe te kunnen passen ten aanzien van een overtreder die geen woonplaats, noch hoofdverblijf in België heeft. Het is inderdaad moeilijk om de procedure voorzien in de artikelen 25 tot 32 van de huidige wet toe te passen op personen die in ons land slechts een of twee dagen blijven, laat staan enkele uren. Men moet dus vermijden dat deze wet een dode bepaling blijft ten aanzien van hen.

De toepassingsgevallen van dit hoofdstuk zijn overigens redelijk talrijk : naast de internationale ontmoetingen die een massa vreemde supporters met zich brengen, gebeurt het steeds meer en meer dat naar aanleiding van voetbalwedstrijden waarbij twee Belgische ploegen tegen elkaar spelen, kleine groepjes supporters van naburige landen bijstand komen verlenen aan lokale ordeverstoorers. Deze personen blijven zelden langer in België dan gedurende de wedstrijd, en keren daarna zeer vlug terug naar hun land.

Art. 34

Dit artikel voorziet de mogelijkheid voor de ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid, om onmiddellijk een som van tien duizend frank te heffen, mits akkoord van de betrokkene. Het systeem van de onmiddellijke heffing laat toe vlug te reageren, aangezien de inning ter plaatse zal gebeuren, in de tijd die volgt op de vaststelling van de feiten.

Niettegenstaande de verschillen, is het voorziene systeem geïnspireerd door artikel 65 van de Wegverkeerswet van 16 maart 1968. De bedoeling is de regeling hiervan uit te werken bij koninklijk besluit (zoals ook het geval is in de verkeerswetgeving), waarin rekening zal gehouden worden met de operationele behoeften van de politiediensten.

Indien de betrokkene verkiest de onmiddellijke betaling van de som te verrichten, kan hem geen administratieve geldboete meer worden opgelegd, dit om dubbele sanctionering te vermijden.

De procureur des Konings kan, zelfs indien een geldsom werd betaald conform de regeling in artikel 34, beslissen om toch een strafvordering in te stellen, uiteraard in zoverre het om misdrijven gaat.

Het laatste lid van dit artikel is direkt geïnspireerd door het artikel 65, paragrafen 4 tot 6 van de wegverkeerswet van 16 maart 1968.

CHAPITRE VI

Dispositions dérogatoires

Art. 33

Le présent chapitre a pour but de pouvoir appliquer les sanctions administratives à un contrevenant qui n'a ni domicile, ni résidence en Belgique. Il est en effet difficile d'appliquer la procédure prévue au Titre III de la présente loi à des personnes qui ne restent dans notre pays qu'un ou deux jours, voire quelques heures. Il faut donc éviter que cette loi reste lettre morte à leur égard.

Les cas d'application de ce chapitre sont par ailleurs assez nombreux : outre les rencontres internationales qui drainent quantité de supporters étrangers, il est de plus en plus fréquent qu'à l'occasion de matches de football opposant deux équipes belges, de petits groupes de supporters de clubs de pays voisins viennent prêter main-forte aux fauteurs de trouble locaux. Ces personnes ne restent en Belgique qu'à peine plus longtemps que le temps du match puis s'en retournent très rapidement dans leur pays.

Art. 34

Cet article prévoit la possibilité pour le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de percevoir immédiatement une somme de dix mille francs, moyennant l'accord de l'intéressé. Le système de la perception immédiate permet de réagir rapidement puisque la perception interviendra sur place, dans le temps qui suit la constatation des faits.

Malgré les différences, le système prévu est inspiré de l'article 65 de la loi sur la police du roulage du 16 mars 1968. L'intention est d'en développer le système dans un arrêté royal (comme ce qui est également le cas dans la législation sur la circulation routière), dans lequel il sera tenu compte des besoins opérationnels des services de police.

Si l'intéressé choisit d'effectuer le paiement immédiat de la somme, il ne peut plus lui être imposé d'amende administrative, pour éviter une double sanction.

Le procureur du Roi peut décider d'engager malgré tout la procédure pénale, même si une somme d'argent a déjà été payée conformément à la réglementation de l'article 34, pour autant bien entendu qu'il s'agisse d'infractions.

Le dernier alinéa du présent article est directement inspiré de l'article 65, §§ 4 à 6, de la loi sur la police du roulage du 16 mars 1968.

HOOFDSTUK VII

Bijzondere bepalingen

Art. 35

De ambtenaar en de procureur des Konings kunnen van zodra zij kennis nemen van een overtreding van de artikelen 20 tot en met 23 (zie artikel 25) beslissen om het feit te vervolgen langs hetzij strafrechtelijke, hetzij administratieve weg. Om evenwel cumul van strafrechtelijke en administratiefrechtelijke sanctionering van hetzelfde feit te vermijden werd een « *non bis in idem* »-regeling voorzien in de artikelen 35 en 36 van de wet.

De termijn van een maand dient te worden opgevat als een termijn binnen dewelke de procureur des Konings hetzij een strafrechtelijke vervolging, hetzij een opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek moet hebben opgestart en de ambtenaar hiervan hebben verwittigd. Indien de procureur niet (tijdig) reageert, verliest hij elke mogelijkheid om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan voor feiten zoals omschreven door de artikelen 20 tot en met 23 van de wet.

Art. 36

Net als de bepaling van artikel 35 voorziet dit artikel in een regeling van verval van de mogelijkheid tot het instellen van een strafvordering. Door de vermelding van « door de procureur des Konings » laat de wet *a contrario* de theoretische mogelijkheid open voor een eventueel opstarten van een strafvordering via een burgerlijke partijstelling, dit om alle mogelijke belangen van potentiële slachtoffers van de inbreuken op de artikelen 20, 21, 22 of 23 te waarborgen, ondanks het feit dat het weinig waarschijnlijk is dat een inbreuk op een van voornoemde artikelen een concrete schade voor een bepaald persoon zal opleveren.

HOOFDSTUK VIII

Verzachtende omstandigheden

Art. 37

Naar analogie met bepalingen uit het strafrecht voorziet dit artikel in een regeling van « administratieve verzachtende omstandigheden », die het de « administratieve rechter » of politierechtbank mogelijk moeten maken een « echelonnering » te voorzien bij het toepassen van de administratieve geldboete.

Teneinde een mogelijke schending van het gelijkheidsbeginsel te voorkomen in vergelijking met het strafrecht (artikel 85 van het Strafwetboek), voorziet

CHAPITRE VII

Dispositions particulières

Art. 35

Le fonctionnaire et le procureur du Roi peuvent, dès qu'ils prennent connaissance de la contravention aux articles 20 à 23 (voyez l'article 25), décider de poursuivre le fait, que ce soit par la voie pénale ou administrative. Pour cependant éviter un cumul des sanctions pénales et administratives du même fait, une réglementation du « *non bis in idem* » a été prévue aux articles 35 et 36 de la loi.

Le délai d'un mois doit être compris comme un délai dans lequel le procureur du Roi doit avoir entamé soit une procédure pénale, soit une information ou une instruction judiciaire, et en avoir informé le fonctionnaire. Si le procureur ne réagit pas (ou pas à temps), il perd toute possibilité de procéder à des poursuites pénales pour les faits décrits aux articles 20 à 23 de la loi.

Art. 36

De la même manière que l'article 35 cet article prévoit une réglementation de la possibilité d'engager une procédure pénale. Par la mention des mots « par le procureur du Roi », la loi laisse ouverte *a contrario* la possibilité théorique de l'intentement éventuel d'une action pénale via la constitution de partie civile, ceci afin de garantir tous les intérêts possibles des éventuelles victimes des contraventions aux articles 20, 21, 22 ou 23, malgré le fait qu'il est peu vraisemblable qu'une contravention à un des articles mentionnés puisse causer un dommage concret à une certaine personne.

CHAPITRE VIII

Circonstances atténuantes

Art. 37

Par analogie avec les dispositions du droit pénal, cet article prévoit une réglementation des « circonstances administratives atténuantes », qui doivent permettre au « juge administratif » ou au tribunal de police de prévoir un « échelonnement » pour l'application de l'amende administrative.

Afin de prévenir toute violation du principe d'égalité par comparaison au droit pénal (article 85 du Code pénal), cet article prévoit la réglementation des

dit artikel de regeling van « administratieve verzachtende omstandigheden », waarmee de in artikel 26 vermelde ambtenaar of de politierechtbank in geval van hoger beroep rekening kan houden om de grootte van de op te leggen geldboete desgewenst aan te passen aan de concrete situatie.

De regeling inzake administratieve verzachtende omstandigheden is enkel van toepassing op de administratieve geldboete, en niet op het administratieve stadionverbod, vermeld in artikel 24, die immers een facultatief karakter heeft.

Voor wat het gerechtelijke stadionverbod betreft geldt evenwel wel een regeling van verzachtende omstandigheden; niet de verzachtende omstandigheden van dit artikel, maar de verzachtende omstandigheden van artikel 85 van het Strafwetboek, krachtens de bewoordingen van artikel 42.

TITEL IV

Misdrijven

HOOFDSTUK I

Misdrijven betreffende de onrechtmatige verdeling van toegangsbewijzen

Art. 38

Het bestaan van een zwarte markt stelt heel wat problemen bij voetbalwedstrijden, en in het bijzonder bij internationale voetbalwedstrijden. Het is derhalve de bedoeling een specifiek instrument tot stand te brengen teneinde de zwarte markt te bestrijden. Daardoor zal de bewijslast in hoofde van de politiediensten en justitie worden vereenvoudigd.

Het verdelen of verkopen van geldige toegangsbewijzen voor een voetbalwedstrijd in overtreding van het uitgiftesysteem ingesteld volgens de door (cf. artikel 10 — scheiding van supporters) of krachtens deze wet bepaalde toepassingsvoorwaarden wordt als een onrechtmatige verdeling van toegangsbewijzen beschouwd, wanneer dit gebeurt met een winstoogmerk (de zwarte markt *stricto sensu*) of met de bedoeling om het verloop van de wedstrijd te verstoren (bijvoorbeeld met het doel te infiltreren in de gedeelten van het stadion die voorbehouden zijn voor de toeschouwers van de andere ploeg). Worden bijgevolg niet bedoeld : de gevallen waar een persoon die zich door een ongelukkig toeval niet kan begeven naar een wedstrijd, zijn toegangsbewijs zou geven of tegen kostprijs zou herverkopen aan een lid van zijn familie, ...

De voorziene straffen zijn zwaar (een gevangenisstraf van zes maand tot drie jaar en een geldboete van tweehonderd tot twintigduizend frank), dit als reactie op het winstoogmerk van de wetsovertreders. Deze geldboetes zijn overigens van gelijkaardige

« circonstances atténuantes administratives », dont le fonctionnaire visé à l'article 26 ou le tribunal de police en cas d'appel peuvent tenir compte pour adapter le cas échéant la hauteur de l'amende à imposer à la situation concrète.

La réglementation relative aux circonstances atténuantes administratives n'est d'application qu'à l'amende administrative, et non à l'interdiction de stade administrative, mentionnée à l'article 24, qui en effet a un caractère facultatif.

En ce qui concerne l'interdiction de stade judiciaire, il existe aussi une réglementation des circonstances atténuantes; non les circonstances atténuantes du présent article, mais celles de l'article 85 du Code pénal, en vertu des termes de l'article 42.

TITRE IV

Infractions

CHAPITRE Ier

Infractions relatives à la distribution irrégulière de titres d'accès

Art. 38

L'existence d'un marché noir pose beaucoup de problèmes lors des matches de football, singulièrement pour les matches de football internationaux. L'intention est dès lors de créer un instrument spécifique pour combattre ce marché noir. La charge de la preuve en est ainsi allégée dans le chef des services de police et de la justice.

Donner des titres valables d'accès à un match de football en contravention au système d'émission établi selon les conditions d'application précisées par (cf. l'article 10 — séparation des supporters) ou en vertu de la présente loi est considéré être une distribution irrégulière de titres d'accès, lorsque cela se fait dans un but de lucre (le marché noir proprement dit) ou dans le but de troubler le déroulement de la rencontre (par exemple, dans le but de s'introduire dans les parties du stade qui sont réservées aux supporters de l'équipe adverse). Ne sont dès lors pas visés les cas où une personne qui, ne pouvant, à la suite d'un contretemps, se rendre au match, donnerait ou revendrait au prix coûtant son titre d'accès à un membre de sa famille, ...

Les peines prévues sont lourdes (une peine d'emprisonnement de six mois à trois ans ou une amende de deux cents à vingt mille francs), en réponse au but de lucre poursuivi par les contrevenants. Ces amendes sont d'ailleurs d'une hauteur comparable à celles

grootte als deze in de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.

Art. 39

De poging is hier uitdrukkelijk strafbaar gesteld teneinde het toepassingsgebied van dit artikel te verruimen.

HOOFDSTUK II

Bijzondere bepalingen

Art. 40

Teneinde het winstoogmerk te sanctioneren, is het nodig dat de toegangsbewijzen systematisch verbeurd verklaard worden, zowel voor de inbreuken op de artikelen 38 als 39, omdat de wetsovertreder zich niet kan beroepen op zijn goedgelovigheid noch op zijn onwetendheid; het zou in ieder geval onlogisch zijn de toegangsbewijzen terug te geven, hetgeen het risico zou inhouden dat ze opnieuw in omloop gebracht worden.

Art. 41

Het facultatieve gerechtelijk stadionverbod maakt het mogelijk om te voorzien in een bijkomende straf. De duur van de uitsluiting (in principe drie maand tot tien jaar) moet de rechter toelaten de straf verder te individualiseren.

Teneinde de efficiëntie van deze bijkomende straf te verzekeren, kan het stadionverbod vergezeld gaan van een verplichting voor de uitgeslotene om zich aan te melden op een bepaalde plaats gedurende de match; de modaliteiten van deze verplichting (plaats, de exacte duur — voor de ganse wedstrijd of aan de rust, ...) worden bepaald door de rechter.

Men herinnere hetgeen reeds *supra* (in artikel 21) gezegd werd over het verschil tussen de burgerlijke, administratieve en gerechtelijke uitsluiting.

Dit artikel voorziet de invoering van een algemeen, facultatief gerechtelijk stadionverbod, waarbij de procureur des Konings dient in te staan voor de uitvoering (controle op naleving) van dergelijk uitgesproken straf. Deze nieuwe straf kan niet enkel worden uitgesproken in geval van inbreuk op artikel 38 van de wet, maar ook voor elke inbreuk begaan ter gelegenheid van een voetbalwedstrijd (dat wil zeggen gedurende gans de periode tijdens dewelke het stadion waar een voetbalwedstrijd in de zin van artikel 4, 1°, zich afspeelt). Krachtens de definitie van « voetbalwedstrijd » in artikel 4 kan het gerechtelijke stadionverbod dus ook worden toegepast door de strafrechter indien feiten werden gepleegd tijdens een

prévues dans la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques de commerce et sur l'information et la protection du consommateur.

Art. 39

La tentative est ici expressément incriminée aux fins d'élargir le champ d'application de cet article.

CHAPITRE II

Dispositions particulières

Art. 40

En raison de la volonté de sanctionner le but de lucre, il s'impose que les titres d'accès soient systématiquement confisqués, tant pour les infractions de l'article 38 que pour celles de l'article 39, puisque le contrevenant ne peut se prévaloir ni de sa bonne foi ni de son ignorance; il serait de toute façon incohérent de restituer ces titres d'accès, ce qui présenterait le risque qu'ils soient remis en circulation.

Art. 41

L'interdiction judiciaire de stade facultative offre la possibilité de prévoir une peine accessoire. La durée de cette interdiction (de trois mois à dix ans) doit permettre au juge de mieux individualiser la peine.

Afin d'assurer l'effectivité de cette peine accessoire, l'interdiction de stade peut être accompagnée d'une obligation pour l'exclu de se présenter à un endroit donné pendant le match; les modalités de cette obligation (l'endroit, la durée précise — pour tout le match, à la mi-temps, ...) sont précisées par le juge.

On appellera ici ce qui a été dit *supra* (à l'article 21) de la différence entre les interdictions civile, administrative et judiciaire.

Cet article prévoit l'instauration d'une interdiction de stade judiciaire générale et facultative, dont le procureur du Roi répond de l'application (contrôle du respect). Cette nouvelle peine peut être prononcée non seulement en cas d'infraction à l'article 38 de la présente loi, mais également pour toute contravention commise à l'occasion d'un match de football (c'est-à-dire pendant toute la période durant laquelle le stade où se déroule un match de football dans le sens de l'article 4, 1° est accessible aux spectateurs). En vertu de la définition de « match de football » à l'article 4, l'interdiction judiciaire de stade peut donc aussi être appliquée par le juge pénal si les faits ont été commis pendant un match de football entre des

voetbalwedstrijd tussen ploegen van tweede en derde klasse. Het ruime toepassingsgebied van het gerechtelijke stadionverbod wordt wel gemilderd door het facultatief karakter van de bijkomende straf.

Deze bepaling vermijdt dat enkel de « lichte » ordeverstoorers (die bijvoorbeeld hebben aangezet tot slagen en verwondingen, in overtreding van artikel 23) zich een stadionverbod opgelegd zien, in tegenstelling tot degene die dergelijk zware feiten zouden hebben begaan, dat de procureur des Konings zou beslissen om strafrechtelijk te vervolgen (bijvoorbeeld zelf slagen en verwondingen hebben toegebracht), een dergelijke sanctie niet zou kunnen opleven.

Het gerechtelijke stadionverbod heeft als bijkomende straf een algemeen karakter, dat wil zeggen dat het toepasselijk is op elk begaan misdrijf in voetbalcontext, hetzij onderdeel van het Strafwetboek, hetzij onderdeel van een bijzondere strafwet, waaronder de huidige wet. Als mogelijke voorbeelden van dergelijke misdrijven kunnen worden aangehaald : het wanbedrijf van artikel 38 van deze wet of een overtreding bepaald in artikel 552, 5°, van het Strafwetboek.

Bovendien maken de gerechtelijke stadionverboden geen deel uit van de in artikel 45 voorziene mogelijkheid tot het meedelen van informatie aan de overkoepelende sportbond. De gerechtelijke stadionverboden worden als straf apart verzameld in het centraal strafregister.

Art. 42

Rekening houdend met artikel 100 van het Strafwetboek voorziet deze bepaling de toepasselijkheid van Boek I, Hoofdstuk VII en artikel 85 van het Strafwetboek op deze wet, met name de regeling inzake strafbare deelneming en verzachtende omstandigheden.

TITEL IV

Slotbepalingen

Art. 43

De mogelijkheid van mededeling van gedepersonaliseerde politie-informatie wordt verruimd, maar wordt slechts toegekend aan de organisatoren en aan de lokale adviesraad voor de veiligheid bij voetbalwedstrijden (in de optiek van vergaderingen die de voetbalwedstrijden voorafgaan).

Er werd gekozen om deze bepaling in de huidige wet te plaatsen, en niet het artikel 39 van de wet op het politieambt te wijzigen, teneinde goed te benadrukken dat deze bepaling een *lex specialis* vormt ten aanzien van de algemene regeling.

équipes de deuxième et troisième division. Le large champ d'application de l'interdiction judiciaire de stade est cela dit adouci par le caractère facultatif de la peine accessoire.

Cette disposition évite que seuls les auteurs de trouble « légers » (par exemple, avoir incité à porter des coups et blessures, en contravention à l'article 23) se voient interdire le stade, tandis que celui qui aurait commis des faits tellement graves que le procureur décida de les poursuivre pénalement (par exemple, avoir porté lui-même des coups et blessures) n'encourrait pas une telle sanction.

L'interdiction de stade judiciaire, en tant que peine accessoire, a un caractère général, c'est-à-dire qu'elle est applicable à toute infraction commise dans le contexte du football, soit comme subdivision du code pénal, soit comme subdivision d'une loi pénale particulière, en ce compris la présente loi. A titre d'exemples de telles infractions, on peut citer : le délit de l'article 38 de la présente loi ou une contravention mentionnée à l'article 552, 5°, du Code pénal.

De plus, les interdictions de stade judiciaires ne font pas partie de la possibilité prévue dans l'article 45 de communication d'information à la fédération sportive coordinatrice. Les interdictions de stade judiciaires sont, en tant que peines, rassemblées à part dans le casier judiciaire central.

Art. 42

Compte tenu de l'article 100 du Code pénal, cette disposition prévoit l'application du Livre I, Chapitre VII et article 85 du Code pénal à la présente loi, c'est-à-dire la réglementation relative à la participation punissable et les circonstances atténuantes.

TITRE IV

Dispositions finales

Art. 43

La possibilité de communication d'informations policières dépersonnalisées est élargie mais n'est accordée qu'aux organisateurs et au conseil local consultatif pour la sécurité des matches de football (dans l'optique des réunions préparatoires précédant les matches de football).

Il a été choisi de placer cette disposition dans la présente loi et non de modifier l'article 39 de la loi sur la fonction de police afin de bien marquer que cette disposition constitue une *lex specialis* par rapport au régime général.

Krachtens de regeling in het eerste lid kunnen onder andere als mededeelbare bestuurlijke informatie worden beschouwd : het feit dat een « harde kern » zich aan het verplaatsen is met een bepaalde bedoeling, de feiten die dreigen te worden gepleegd door een groep van personen, ... De bestuurlijke informatie kan dus ook operationele politie-informatie bevatten.

Het tweede lid sanctioneert het mededelen van deze informatie aan derden met de straffen, bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek (met betrekking tot het beroepsgeheim). Onder het begrip derden worden onder meer de overige clubs begrepen. Daarentegen kan de informatie, medegedeeld aan een organisator, intern worden verspreid (bij de veiligheidsverantwoordelijke, ...), alsook binnen de lokale adviesraad.

Art. 44

Dit artikel voert een stadionverbod in ten titel van veiligheidsmaatregel, ten opzichte van elke persoon die het voorwerp uitmaakt van een proces-verbaal voor feiten, bedoeld in de artikelen 20 tot en met 23 van deze wet, of voor elke strafrechtelijke inbreuk begaan in een stadion. De doelstelling is te vermijden dat een overtreder verder stadions kan bezoeken in afwachting dat de ambtenaar bedoeld in artikel 26 of dat de strafrechter een beslissing genomen hebben, wat meerdere maanden in beslag kan nemen. Het is dan ook de bedoeling om te vermijden dat overtreders met buitenlandse woon- of verblijfplaats kunnen ontsnappen aan elke vervolging, en geen enkel gevolg geven aan de hen gedane kennisgevingen.

Om evenwel misbruiken te vermijden, of om te vermijden dat een persoon gesanctioneerd wordt hoewel hij voor de ambtenaar of de strafrechter een beroep kan doen op verzachtende omstandigheden, wordt de duur van deze maatregel beperkt tot drie maand. Dit komt ook tegemoet aan de zorg van de behandeling van de zaak binnen een redelijke termijn. Het ligt voor de hand dat de maatregel ophoudt van zodra de ambtenaar of de rechter uitspraak heeft gedaan, welke die beslissing ook is.

De betrokkene moet gehoord worden op het ogenblik van de verbalisering, om te vermijden dat er een « quasi-straf » opgelegd wordt aan een persoon die misschien valabele argumenten heeft om zijn gedrag te verantwoorden.

Art. 45

Teneinde het respecteren van de administratieve stadionverbod op efficiënte wijze te kunnen controleren, kan een (of meerdere) door de Koning aangeduide ambtenaar (of ambtenaren) aan de overkoepelende sportbond de gegevens mededelen, die moeten toelaten om de uitgesloten personen te identificeren; het past hierbij zich te beperken tot de gegevens die

En vertu de la réglementation de l'alinéa premier, peuvent être considérée entre autres comme information administrative communicable : le fait qu'un « noyau dur » se déplace avec certaines intentions, les faits qui risquent d'être commis par un groupe de personnes, ... L'information administrative peut donc aussi contenir de l'information policière opérationnelle.

L'alinéa 2 sanctionne des peines précisées dans l'article 458 du Code pénal (c'est-à-dire en ce qui concerne le secret professionnel) la communication de ces informations aux tiers. Par la notion de tiers, on comprend entre autres les autres clubs de football. En revanche l'information communiquée à un organisateur peut être diffusée de manière interne (auprès du responsable de la sécurité, ...), ainsi qu'à l'intérieur du conseil local consultatif.

Art. 44

Le présent article introduit une mesure d'exclusion des stades à titre de mesure de sûreté à l'égard de toute personne ayant fait l'objet d'un procès-verbal pour des faits visés aux articles 20 à 23 de la présente loi, ou pour toute infraction pénale commise dans un stade. Le but est d'éviter qu'un contrevenant puisse continuer à fréquenter les stades en attendant que le fonctionnaire visé à l'article 26 ou que le juge aient pris une décision, ce qui peut prendre plusieurs mois. Il s'agit aussi d'éviter que les contrevenants domiciliés ou résidant à l'étranger puissent échapper à toute poursuite en ne donnant aucune suite aux notifications qui leur seraient faites.

Pour éviter cependant que des excès ne soient commis ou qu'une personne soit sanctionnée alors qu'elle pourrait se prévaloir devant le fonctionnaire ou le juge de circonstances atténuantes qui lui vaudraient un sort favorable, la durée de cette mesure de sûreté a été fixée à trois mois. Cela rencontre aussi le souci du traitement de son cas dans un délai raisonnable. Il est évident que la mesure cesse dès que le fonctionnaire ou le juge s'est prononcé, quelle que soit sa décision.

L'intéressé doit avoir été entendu au moment de la verbalisation, toujours pour éviter qu'une « quasi-peine » soit imposée à une personne qui aurait peut-être de très bons arguments à faire valoir pour expliquer son attitude incriminée.

Art. 45

Afin de pouvoir contrôler efficacement le respect des interdictions administratives de stade, un (ou plusieurs) fonctionnaire(s) désigné(s) par le Roi peut (peuvent) communiquer à la fédération sportive coordinatrice les données permettant d'identifier les personnes exclues; il convient à cet égard de se limiter strictement aux données nécessaires pour leur iden-

strikt nodig zijn voor hun identificatie. De betrokkenen die in een centraal register als administratief uitgesloten staan vermeld, zullen zich derhalve niet langer toegangskarten kunnen verschaffen.

Zonder deze bepaling zouden enkel de politiediensten, door een punctuele controle, kunnen verifiëren of de personen die zich begeven naar het stadion niet het voorwerp uitmaken van een administratief stadionverbod.

*De Vice-Eerste Minister en
Minister van Binnenlandse Zaken,*

L. TOBBACK

Le ministre de la Justice,

T. VAN PARYS

tification. Identifiés dans un registre central comme interdits administrativement de stade, les intéressés ne pourront dès lors plus se procurer de billets.

A défaut de cette disposition, seuls les services de police pourraient, par un contrôle ponctuel, vérifier si les personnes se rendant au stade ne font pas l'objet d'une mesure d'interdiction administrative de stade.

*Le Vice-Premier Ministre et
Ministre de l'Intérieur,*

L. TOBBACK

Le ministre de la Justice,

T. VAN PARYS

VOORONTWERP VAN WET

voorgelegd aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

DEEL I

*Verplichtingen van organisatoren en overkoepelende
sportbond*

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Art. 2

§ 1. Onverminderd de door of krachtens de wet nader bepaalde maatregelen te treffen door de organisator van een voetbalwedstrijd en onverminderd de door de bevoegde overheden genomen maatregelen, rust op de organisator van elke voetbalwedstrijd de plicht om alle mogelijke voorzorgsmaatregelen te nemen om schade aan personen en goederen te voorkomen, daaronder begrepen alle mogelijke praktische maatregelen tot voorkoming van wangedrag door de toeschouwers.

§ 2. De draagwijdte van deze plicht kan blijken uit overeenkomsten die aangegaan worden tussen de organisator enerzijds en de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten anderzijds.

Art. 3

De organisator van elke voetbalwedstrijd maakt uitsluitend gebruik van stadions of delen van stadions die aan de door de Koning bepaalde veiligheidsnormen voldoen.

HOOFDSTUK II

Definities

Art. 4

§ 1. Voor de toepassing van deze wet, wordt begrepen onder

1° nationale voetbalwedstrijd : de variant van het voetbalspel dewelke met twee ploegen van elf mannelijke spelers op een grasveld of op een kunstgrasveld wordt gespeeld, met uitzondering van deze wedstrijden die bedoeld zijn voor een bepaalde leeftijdscategorie;

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'Etat

Avant-projet de loi relative à la sécurité lors des matches de football

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

TITRE PREMIER

*Obligations des organisateurs et de la fédération sportive
coordinatrice*

CHAPITRE Ier

Dispositions générales

Art. 2

§ 1er. Sans préjudice d'autres mesures fixées par ou en vertu de la loi auxquelles l'organisateur d'un match de football doit pourvoir et sans préjudice des mesures prises par les autorités compétentes, l'organisateur de tout match de football a l'obligation de prendre toutes les mesures de précaution possibles pour prévenir les atteintes aux personnes et aux biens, en ce compris toutes les dispositions concrètes pour prévenir les débordements commis par les spectateurs.

§ 2. La portée de cette obligation peut ressortir de conventions conclues entre d'une part l'organisateur, et d'autre part les services de secours et les autorités ou services administratifs et policiers.

Art. 3

L'organisateur de tout match de football n'utilise que les stades ou parties de stades qui satisfont aux normes de sécurité fixées par le Roi.

CHAPITRE II

Définitions

Art. 4

§ 1er. Pour l'application de la présente loi, sont considérées comme

1° match national de football : la variante du football qui est jouée sur du gazon ou une pelouse artificielle par deux équipes de onze joueurs de sexe masculin, à l'exclusion des matches qui sont destinés à une catégorie d'âge déterminée;

2° internationale voetbalwedstrijd : de variant van het voetbalspel dewelke met twee ploegen van elf mannelijke spelers op een grasveld of op een kunstgrasveld wordt gespeeld waaraan ten minste één ploeg deelneemt die een andere nationaliteit heeft dan de Belgische nationaliteit, met uitzondering van deze wedstrijden die bedoeld zijn voor een bepaalde leeftijdscategorie;

3° organisator : de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een nationale voetbalwedstrijd of een internationale voetbalwedstrijd organiseert of laat organiseren;

4° steward : een natuurlijke persoon, aangeworven door de organisator krachtens artikel 7 van deze wet om de toeschouwers te ontvangen en te begeleiden bij een nationale voetbalwedstrijd of internationale voetbalwedstrijd, teneinde het goede verloop van de wedstrijd met het oog op de veiligheid van de toeschouwers te waarborgen;

5° speelveld : de afgebakende ruimte waarop de deelnemers zich bewegen gedurende een wedstrijd, gedefinieerd onder 1° of 2° van deze paragraaf;

6° stadion : elke plaats waar een wedstrijd in de zin van 1° of 2° van deze paragraaf zich afspeelt, voor zover de ruimte waar de wedstrijd zich afspeelt grenst aan ten minste een tribune;

7° tribune : plaats, grenzend aan het speelveld, die zit- of staanplaatsen omvat, voor zover deze ruimte samengesteld is uit rijen of een of meerdere onbeweegbare elementen bevat.

§ 2. Met het begrip nationale voetbalwedstrijd in de artikelen 5 tot en met 42 van deze wet wordt evenwel bedoeld de voetbalwedstrijd als gedefinieerd in § 1, 1°, van dit artikel waaraan minstens een club uit een van de twee hoogste nationale afdelingen deelneemt.

HOOFDSTUK III

Bijzondere verplichtingen van de organisatoren

Art. 5

De organisatoren van een nationale voetbalwedstrijd en de organisatoren van een internationale voetbalwedstrijd zijn gehouden om met betrekking tot hun verplichtingen in de loop van de maand juni van elk jaar overeenkomsten aan te gaan met de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten.

Art. 6

Voor de coördinatie en de leiding van het veiligheidsbeleid duiden de organisatoren van een voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd een behoorlijk gemandateerde veiligheidsverantwoordelijke aan.

Art. 7

De organisatoren van een voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd stellen stewards aan.

Art. 8

De Koning bepaalt het minimum aantal stewards en hun hiërarchische structuur, de bevoegdheden en taken

2° match international de football : la variante du football qui est jouée sur du gazon ou une pelouse artificielle par deux équipes de onze joueurs de sexe masculin, à laquelle participe au moins une équipe d'une nationalité autre que belge, à l'exclusion des matches qui sont destinés à une catégorie d'âge déterminée;

3° organisateur : la personne physique ou morale qui organise ou fait organiser un match national de football ou un match international de football;

4° steward : une personne physique engagée par l'organisateur en vertu de l'article 7 de la présente loi pour accueillir et assister les spectateurs lors d'un match national de football ou d'un match international de football, afin d'assurer le bon déroulement de la rencontre pour la sécurité des spectateurs;

5° terrain de jeu : l'aire délimitée sur laquelle évoluent les participants pendant un match défini aux points 1° ou 2° du présent paragraphe;

6° stade : tout lieu où se déroule un match au sens des points 1° ou 2° du présent paragraphe, pour autant que l'aire où se déroule la compétition soit jouxtée d'au moins une tribune;

7° tribune : espace jouxtant le terrain de jeu, comportant des places assises ou debout, pour autant que cet espace se compose de gradins ou comporte un ou plusieurs éléments immobiliers.

§ 2. Ne sont cependant visés sous le concept de match national de football, dans les articles 5 à 42 de la présente loi, que les matches de football définis au § 1er, 1°, du présent article auxquels participe au moins un club évoluant dans une des deux divisions nationales supérieures.

CHAPITRE III

Obligations particulières des organisateurs

Art. 5

Les organisateurs d'un match national de football et les organisateurs d'un match international de football sont obligés de conclure une convention relative à leurs obligations dans le courant du mois de juin de chaque année avec les services de secours et les autorités ou services administratifs et policiers.

Art. 6

Pour la coordination et la direction de la politique de sécurité, les organisateurs d'un match de football ou d'un match international de football désignent un responsable de la sécurité dûment mandaté.

Art. 7

Les organisateurs d'un match de football ou d'un match international de football désignent des stewards.

Art. 8

Le Roi détermine le nombre minimum de stewards et leur structure hiérarchique, les compétences et les tâches

van de veiligheidsverantwoordelijken, alsmede de minimale voorwaarden van opleiding en accreditering waaraan stewards en veiligheidsverantwoordelijken moeten voldoen.

Art. 9

§ 1. De organisatoren die meerdere nationale voetbalwedstrijden op hetzelfde speelveld organiseren, richten een lokale adviesraad voor de veiligheid bij voetbalwedstrijden op.

§ 2. De Koning bepaalt de taken, de samenstelling en de overige werkingsregels van deze lokale adviesraad.

Art. 10

§ 1. De organisatoren van een nationale voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd nemen ten minste de volgende maatregelen :

— het onderwerpen van alle toeschouwers aan een reglement van inwendige orde dat alle voorgeschreven en verboden handelingen en gedragingen opsomt en aangeeft welk gevolg aan de niet-naleving ervan zal worden gegeven;

— het opnemen van een regeling van burgerrechtelijke uitsluiting, en een regeling inzake afgifte van voorwerpen in het reglement van inwendige orde;

— maatregelen van actieve en passieve veiligheid die de veiligheid van het publiek en de interventiediensten beogen door de beheersing van de beweging van toeschouwers, de scheiding van rivaliserende toeschouwers, en de concrete tenuitvoerlegging van het reglement van inwendige orde;

— het ticketbeheer, waaronder in ieder geval begrepen is : het aanmaken van de toegangsbewijzen, de distributie ervan, de toegangscontrole en de controle op de geldigheid en op de regelmatige detentie van de toegangsbewijzen;

— het installeren van bewakingscamera's in de gevallen en volgens de modaliteiten die de Koning bepaalt.

§ 2. De Koning kan aanvullende concrete beschikkingen bepalen teneinde de veiligheid van de toeschouwers en het vreedig verloop van de wedstrijd te garanderen.

Art. 11

De organisatoren van een voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd controleren de naleving van hun reglement van inwendige orde.

HOOFDSTUK IV

Bijzondere verplichtingen voor de overkoepelende sportbond

Art. 12

Naast het nemen van de nodige maatregelen wanneer hij zelf als organisator van een voetbalwedstrijd of internationale voetbalwedstrijd optreedt, is met betrekking tot de

des responsables de la sécurité, ainsi que les conditions minimales de formation et d'accréditation auxquelles les uns et les autres doivent satisfaire.

Art. 9

§ 1er. Les organisateurs qui organisent plusieurs matches nationaux de football sur le même terrain de jeu instituent un conseil consultatif local pour la sécurité des matches de football.

§ 2. Le Roi précise les tâches, la composition et les autres règles de fonctionnement de ce conseil consultatif local.

Art. 10

§ 1er. Les organisateurs d'un match national de football ou d'un match international de football prendront au moins les dispositions suivantes :

— soumettre tous les spectateurs à un règlement d'ordre intérieur qui reprend tous les actes et comportements prescrits et interdits, et indique quelle suite sera réservée à leur non-observation;

— prendre une réglementation d'exclusion civile, et une réglementation relative à la remise des objets dans le règlement d'ordre intérieur;

— des mesures de sécurité active et passive visant à garantir la sécurité du public et des services d'intervention par la gestion des flux de spectateurs, la séparation des spectateurs rivaux, et la mise en œuvre concrète du règlement d'ordre intérieur;

— la gestion des billets, ce qui comprend en tout cas : la confection des titres d'accès, leur distribution, le contrôle d'accès et le contrôle de la validité et de la détention régulière des titres d'accès;

— installer de caméras de surveillance dans les cas et selon les modalités arrêtées par le Roi.

§ 2. Le Roi peut arrêter des dispositions concrètes additionnelles en vue de garantir la sécurité des spectateurs et le déroulement paisible du match.

Art. 11

Les organisateurs d'un match de football ou d'un match international de football contrôlent le respect de leur règlement d'ordre intérieur.

CHAPITRE IV

Obligations particulières incombant à la fédération sportive coordinatrice

Art. 12

En plus des mesures nécessaires qu'elle doit prendre lorsqu'elle s'érige elle-même en organisatrice d'un match de football ou d'un match international de football, la

maatregelen bepaald in Deel I, Hoofdstuk II van deze wet, de overkoepelende sportbond belast met :

- de coördinatie van deze maatregelen;
- het ontwikkelen van initiatieven en het ter beschikking stellen van middelen voor de uniformisering ervan;
- de actieve deelname aan de uitvoering ervan voor zover zij zonder die centrale maatregelen niet of niet op een uniforme wijze zouden kunnen worden verwezenlijkt.

HOOFDSTUK V

Taken en bevoegdheden van de stewards

Art. 13

Bij het uitoefenen van hun taken en bevoegdheden treden de stewards op in de zone begrensd door de buitenomheining van het stadion.

Art. 14

§ 1. De stewards kunnen de toeschouwers van hetzelfde geslacht verzoeken zich vrijwillig aan een oppervlakkige controle van kledij en bagage te onderwerpen, teneinde voorwerpen te detecteren waarvan het binnenbrengen in het stadion het verloop van de wedstrijd kan verstoren.

§ 2. De stewards kunnen de afgifte van deze voorwerpen verzoeken.

§ 3. Een ieder die zich tegen deze controle of afgifte verzet of er niet in toestemt, kan door de steward de toegang tot het stadion worden ontzegd.

Art. 15

§ 1. De stewards nemen deel aan de controle op de naleving van het reglement van inwendige orde.

§ 2. Zij inspecteren de inrichtingen voor en na de wedstrijd; elke tekortkoming aan de voorziene veiligheidsmaatregelen wordt onmiddellijk gemeld aan de veiligheidsverantwoordelijke om dit terstond te verhelpen.

§ 3. De stewards zien erop toe dat via toegangs- en evacuatiewegen een vlotte doorgang mogelijk is naar uitgangen en parkings.

§ 4. De stewards staan in voor het onthaal van de toeschouwers en begeleiden hen naar hun plaatsen; ze zien erop toe dat het publiek zich geen toegang verschaft tot de hen verboden zones.

§ 5. Indien nodig, vergezellen de stewards de scheidsrechters, lijnrechters en spelers tussen de kleedkamers en het veld.

Art. 16

§ 1. De stewards verstrekken aan het publiek alle nuttige informatie met betrekking tot de organisatie, de infrastructuur en de hulpdiensten.

§ 2. Ze delen aan de hulp- en veiligheidsdiensten elke informatie mee betreffende het publiek die de orde kan verstoren.

fédération sportive coordinatrice est chargée, en ce qui concerne les mesures précisées au Titre Ier, Chapitre II de la présente loi :

- de la coordination de ces mesures;
- du développement des initiatives et de la mise à disposition de moyens pour l'uniformisation de celles-ci;
- de la participation active à l'application de ces initiatives pour autant que, sans ces mesures centrales, elles ne pourraient pas être réalisées, ou ne pourraient l'être de manière uniforme.

CHAPITRE V

Tâches et compétences des stewards

Art. 13

Lors de l'exercice de leurs tâches et de leurs compétences, les stewards interviennent dans la zone délimitée par l'enceinte extérieure du stade.

Art. 14

§ 1er. Les stewards peuvent inviter les spectateurs du même sexe qu'eux à se soumettre volontairement à un contrôle superficiel de leurs vêtements et bagages, afin de détecter la présence d'objets dont l'introduction dans le stade peut perturber le déroulement du match.

§ 2. Les stewards peuvent requérir la remise de ces objets.

§ 3. L'accès au stade pourra être refusé par le steward à quiconque s'oppose à ce contrôle ou cette remise, ou refuse de s'y soumettre.

Art. 15

§ 1er. Les stewards participent au contrôle du respect du règlement d'ordre intérieur.

§ 2. Ils se livrent à l'inspection des installations, avant et après le match; tout manquement aux mesures de sécurité prévues est immédiatement signalé au responsable de la sécurité afin qu'il y soit remédié sur le champ.

§ 3. Les stewards veillent à ce que les voies d'accès et d'évacuation garantissent un accès fluide aux issues et aux parkings.

§ 4. Les stewards assurent l'accueil des spectateurs et leur accompagnement vers leurs places; ils veillent à ce que le public ne pénètre pas dans les zones qui ne lui sont pas accessibles.

§ 5. Au besoin, les stewards accompagnent les arbitres, juges de ligne et joueurs entre les vestiaires et le terrain de jeu.

Art. 16

§ 1er. Les stewards délivrent au public toutes les informations utiles relatives à l'organisation, aux infrastructures et aux services de secours.

§ 2. Ils communiquent aux services d'ordre et de sécurité toute information utile, concernant le public, susceptible de troubler l'ordre.

Art. 17

§ 1. De stewards treden op in elke situatie die een snel ingrijpen vergt.

§ 2. Ze treden preventief op in elke situatie die de orde kan verstoren.

HOOFDSTUK VI

Sancties

Art. 18

Overeenkomstig de procedure voorzien in Deel III van deze wet kan een administratieve geldboete van twintig duizend frank tot tien miljoen frank worden opgelegd aan de organisator van een nationale voetbalwedstrijd of internationale voetbalwedstrijd die de verplichtingen voorgeschreven door of krachtens Deel I van deze wet niet naleeft.

DEEL II

Feiten die het verloop van de voetbalwedstrijd of van de internationale voetbalwedstrijd kunnen verstoren

Art. 19

Het huidige deel is van toepassing gedurende de ganse periode tijdens dewelke het stadion, waarin een nationale voetbalwedstrijd of een internationale voetbalwedstrijd plaatsvindt, toegankelijk is voor de toeschouwers.

Art. 20

Een ieder die zonder gerechtvaardigde reden een of meerdere voorwerpen gooit of schiet van of naar het speelveld of de zone die het speelveld omringt, daaronder begrepen de tribunes, kan een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

Art. 21

§ 1. Een ieder die het stadion onrechtmatig betreedt, kan een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

§ 2. Als onrechtmatig betreden worden beschouwd :

1° het betreden van het stadion in overtreding van een administratief of gerechtelijk stadionverbod;

2° het betreden van bepaalde zones van het stadion zonder in het bezit te zijn van een geldig toegangsbewijs voor deze zone, behoudens wettelijk voorschrift, overheidsbevel of een andere uitdrukkelijke en voorafgaande toelating waaruit het geoorloofd karakter blijkt van de betreding;

3° het betreden van het stadion zonder de gevraagde oppervlakkige controle of afgifte, voorzien in artikel 14, § 1 en § 2, van deze wet te hebben ondergaan.

Art. 17

§ 1er. Les stewards interviennent dans toute situation nécessitant une action rapide.

§ 2. Ils interviennent à titre préventif dans toute situation qui peut troubler l'ordre.

CHAPITRE VI

Sanctions

Art. 18

Conformément à la procédure prévue au Titre III de la présente loi, une amende administrative de vingt mille francs à dix millions de francs peut être infligée à l'organisateur d'un match national de football ou d'un match international de football qui ne respecte pas les obligations prescrites par ou en vertu du Titre Ier de la présente loi.

TITRE II

Faits qui peuvent troubler le déroulement du match de football ou du match international de football

Art. 19

Le présent titre est d'application pendant toute la période pendant laquelle le stade où se déroule un match national de football ou un match international de football est accessible aux spectateurs.

Art. 20

Pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque jette ou projette sans motif légitime un ou plusieurs objets vers ou depuis le terrain de jeu ou la zone qui entoure le terrain de jeu, en ce compris les tribunes.

Art. 21

§ 1er. Pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque pénètre irrégulièrement dans le stade.

§ 2. Sont considérés comme pénétration irrégulière :

1° pénétrer dans le stade en contravention à une interdiction de stade administrative ou judiciaire;

2° pénétrer dans certaines zones du stade sans être en possession d'un titre d'accès valable pour cette zone, sauf disposition légale, ordre de l'autorité ou autre permission expresse et préalable faisant apparaître la licéité;

3° pénétrer dans le stade en ayant refusé de se soumettre au contrôle superficiel ou à la remise prévus à l'article 14, § 1er et § 2, de la présente loi.

Art. 22

§ 1. Behoudens wettelijk voorschrift, overheidsbevel of een andere uitdrukkelijke en voorafgaande toelating of gerechtvaardigde reden waaruit het geoorloofd karakter blijkt, kan een ieder die zich bevindt in plaatsen die voor het publiek niet toegankelijk zijn, een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

§ 2. Als plaatsen die voor het publiek niet toegankelijk zijn worden beschouwd :

1° het speelveld en de aansluitende zones dewelke zijn afgescheiden van het publiek;

2° de muren, omheiningen of andere middelen bestemd tot het scheiden van de toeschouwers;

3° de door de Koning als niet toegankelijk voor het publiek omschreven zones.

Art. 23

Een ieder die, alleen of in groep, door zijn gedrag het verloop van de nationale voetbalwedstrijd of van de internationale voetbalwedstrijd verstoort door het aanzetten tot slagen en verwondingen, haat of woede ten opzichte van een of meerdere personen die zich in het stadion bevinden, kan een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

Art. 24

Overeenkomstig de procedure voorzien in Deel III van deze wet kan in geval van overtreding van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet een administratieve geldboete van tienduizend tot tweehonderd duizend frank en een administratief stadionverbod voor een duur van drie maanden tot vijf jaar worden opgelegd, of een van deze sancties alleen.

DEEL III

Procedure betreffende de administratieve rechtsvordering

HOOFDSTUK I

Vaststelling van de feiten

Art. 25

§ 1. De feiten zoals gesanctioneerd in de artikelen 18 en 24 van deze wet worden bij proces-verbaal vastgesteld door een politieambtenaar. De feiten bedoeld in artikel 18 van deze wet kunnen ook bij proces-verbaal worden vastgesteld door een daartoe door de Koning aangewezen ambtenaar.

§ 2. Een afschrift van het proces-verbaal wordt terzelfder tijd gestuurd aan volgende personen :

1° voor de feiten bedoeld in de artikelen 20, 21, 22 en 23 van deze wet, de procureur des Konings;

2° de ambtenaar bedoeld in artikel 26, § 1, van deze wet.

Art. 22

§ 1er. Sauf disposition légale, ordre de l'autorité ou autre permission expresse et préalable ou motif légitime faisant apparaître la licéité, pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque se trouve dans un lieu inaccessible au public.

§ 2. Sont considérés comme lieux inaccessibles au public :

1° le terrain de jeu et les zones adjacentes qui sont séparées du public;

2° les murs, clôtures ou autres moyens destinés à séparer les spectateurs;

3° les zones définies par le Roi comme étant inaccessibles au public.

Art. 23

Pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque, seul ou en groupe, trouble par son comportement le déroulement du match national de football ou du match international de football, en incitant à porter des coups et blessures, à la haine ou à l'emportement à l'égard d'une ou plusieurs personnes se trouvant dans le stade.

Art. 24

Conformément à la procédure prévue au Titre III de la présente loi, une amende administrative de dix mille francs à deux cent mille francs et une interdiction de stade administrative pour une durée de trois mois à cinq ans ou une de ces deux sanctions peuvent être infligées en cas de contravention aux articles 20, 21, 22 et 23 de la présente loi.

TITRE III

*Procédure relative à l'action administrative*CHAPITRE Ier**Constatation des faits**

Art. 25

§ 1er. Les faits sanctionnés par les articles 18 et 24 de la présente loi sont constatés dans un procès-verbal par un fonctionnaire de police. Les faits visés par l'article 18 de la présente loi peuvent également être constatés dans un procès-verbal par un fonctionnaire désigné par le Roi.

§ 2. Une copie du procès-verbal est envoyée en même temps aux personnes suivantes :

1° pour les faits visés aux articles 20, 21, 22 et 23 de la présente loi, le procureur du Roi;

2° le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi.

HOOFDSTUK II

Opleggen van sancties

Art. 26

§ 1. De administratieve sanctie wordt door de door de Koning aangewezen ambtenaar opgelegd.

§ 2. Wanneer deze ambtenaar beslist dat er reden is om de administratieve procedure aan te vatten, deelt hij de overtreder door middel van een ter post aangetekend schrijven mee :

1° de feiten met betrekking tot dewelke de procedure is opgestart;

2° het feit dat de overtreder de gelegenheid heeft om binnen de dertig dagen te rekenen van de datum van aanbidding van het aangetekend schrijven zijn verweermiddelen uiteen te zetten bij ter post aangetekend schrijven, en dat hij het recht heeft om bij deze gelegenheid de in § 1 van dit artikel bedoelde ambtenaar expliciet om een mondelinge verdediging van zijn zaak te verzoeken;

3° het feit dat de overtreder het recht heeft om zich te laten bijstaan door een raadsman;

4° het feit dat de overtreder het recht heeft inzage te krijgen in zijn dossier;

5° een afschrift van het in artikel 25, § 1, van deze wet bedoelde proces-verbaal, gevoegd in bijlage.

§ 3. De Koning bepaalt de modaliteiten krachtens dewelke de overtreder het recht heeft afschrift te verkrijgen van zijn dossier.

§ 4. De in § 1 bedoelde ambtenaar bepaalt desgevallend de dag waarop de betrokkene conform zijn verzoek krachtens § 2, 3°, van dit artikel mondelinge verdediging van zijn zaak wordt verleend.

Art. 27

Na afloop van de termijn voorzien in artikel 26, § 2, 2° van deze wet, of in voorkomend geval na de schriftelijke of mondelinge verdediging van de zaak door de overtreder of zijn raadsman, kan de ambtenaar bedoeld in artikel 26, § 1, van deze wet de overtreder een sanctie opleggen op basis van de artikelen 18 of 24 van deze wet.

Art. 28

§ 1. De beslissing tot het opleggen van een administratieve sanctie heeft uitvoerbare kracht na het verstrijken van een termijn van een maand, te rekenen vanaf de dag van aanbidding.

§ 2. Het hoger beroep schorst de uitvoerbaarheid van de beslissing.

Art. 29

§ 1. De beslissing tot het opleggen van een administratieve sanctie wordt gemotiveerd. Zij bepaalt eveneens het bedrag en/of de duur van de sanctie, en de bepalingen van artikel 31 van deze wet.

§ 2. De administratieve sanctie is proportioneel in functie van de zwaarte van de feiten die haar verantwoorden, en in functie van eventuele herhaling.

CHAPITRE II

Imposition de sanctions

Art. 26

§ 1er. La sanction administrative est imposée par le fonctionnaire désigné par le Roi.

§ 2. Lorsque ce fonctionnaire décide qu'il y a lieu d'entamer la procédure administrative, il communique au contrevenant, par lettre recommandée à la poste :

1° les faits à propos desquels la procédure est entamée;

2° le fait que le contrevenant a la possibilité d'exposer par écrit, par lettre recommandée à la poste, ses moyens de défense dans un délai de trente jours à compter du jour de présentation de la lettre recommandée, et qu'il dispose à cette occasion du droit de demander explicitement au fonctionnaire visé au § 1er du présent article de présenter oralement sa défense;

3° le fait que le contrevenant a le droit de se faire assister d'un conseil;

4° le fait que le contrevenant a le droit d'obtenir la consultation de son dossier;

5° une copie en annexe du procès-verbal visé à l'article 25, § 1er, de la présente loi.

§ 3. Le Roi précise les modalités selon lesquelles le contrevenant a le droit de recevoir une copie de son dossier.

§ 4. Le fonctionnaire visé au § 1er précise le cas échéant le jour où l'intéressé est invité à exposer oralement sa défense, conformément à sa requête en vertu du § 2, 3° du présent article.

Art. 27

A l'échéance du délai prévu à l'article 26, § 2, 2°, de la présente loi ou, le cas échéant, après la défense écrite ou orale de l'affaire par le contrevenant ou son conseil, le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi peut imposer une sanction au contrevenant sur la base des articles 18 ou 24 de la présente loi.

Art. 28

§ 1er. La décision d'imposer une sanction administrative a force exécutoire à l'échéance du délai d'un mois à compter du jour de sa présentation.

§ 2. L'exercice de l'appel suspend l'exécution de la décision.

Art. 29

§ 1er. La décision d'imposer une sanction administrative est motivée. Elle mentionne également le montant ou la durée de la sanction, et les dispositions de l'article 31 de la présente loi.

§ 2. La sanction administrative est proportionnée à la gravité des faits qui la motivent, et en fonction de l'éventuelle répétition.

§ 3. Wanneer de administratieve sanctie wordt opgelegd aan een organisator, bepaalt de genomen beslissing de termijn binnen dewelke moet worden verholpen aan de vastgestelde inbreuken.

HOOFDSTUK III

Mededeling van de beslissing

Art. 30

De beslissing wordt bij ter post aangetekende brief ter kennis gebracht van de overtreder en, bij schending van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet, van de procureur des Konings.

HOOFDSTUK IV

Hoger Beroep

Art. 31

§ 1. De overtreder die de beslissing van de in artikel 26, § 1, van deze wet bedoelde ambtenaar betwist tekent op straffe van verval binnen een termijn van een maand vanaf de mededeling van de beslissing, bij wege van verzoekschrift beroep aan bij de politierechtbank.

§ 2. Geen hoger beroep staat open tegen de beslissing van de politierechtbank.

§ 3. Onverminderd de bepalingen in § 1 en § 2 van dit artikel zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek toepasselijk op het beroep bij de politierechtbank en het buitengewoon hoger beroep.

HOOFDSTUK V

Verval

Art. 32

De ambtenaar bedoeld in artikel 26, § 1, van deze wet kan geen administratieve sanctie opleggen na het verstrijken van een termijn van drie jaar, te rekenen vanaf de dag waarop het feit werd gepleegd.

HOOFDSTUK VI

Uitzonderingsbepalingen

Art. 33

Het huidige hoofdstuk is van toepassing wanneer feiten, bedoeld in artikel 24 van deze wet begaan worden door een overtreder die in België geen woonplaats, noch hoofdverblijf heeft.

§ 3. Lorsque la sanction administrative est imposée à un organisateur, la décision fixe le délai dans lequel il doit être remédié aux infractions constatées.

CHAPITRE III

Communication de la décision

Art. 30

La décision est communiquée par lettre recommandée à la poste au contrevenant et, en cas de violation des articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi, au procureur du Roi.

CHAPITRE IV

Appel

Art. 31

§ 1er. Le contrevenant qui conteste la décision du fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi peut interjeter appel par voie de requête près le tribunal de police dans un délai d'un mois depuis la communication de la décision, à peine de déchéance.

§ 2. La décision du tribunal de police n'est pas soumise à appel.

§ 3. Sans préjudice des dispositions prévues aux § 1er et § 2 du présent article, les règles du Code judiciaire s'appliquent à l'appel près le tribunal de police et aux voies de recours extraordinaires.

CHAPITRE V

Extinction

Art. 32

Le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi ne peut imposer de sanction administrative à l'échéance d'un délai de trois ans à compter du jour où le fait est commis.

CHAPITRE VI

Dispositions dérogatoires

Art. 33

Le présent chapitre est d'application lorsque les faits visés par l'article 24 de la présente loi sont commis par un contrevenant qui n'a en Belgique ni domicile ni résidence principale.

Art. 34

§ 1. In geval van vaststelling van overtreding van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet kan, met instemming van de overtreder, onmiddellijk een som van tien duizend frank geheven worden door de ambtenaar, bedoeld door artikel 26, § 1, van deze wet.

§ 2. Het proces-verbaal met beslissing tot het opleggen van de onmiddellijke heffing wordt door de betrokken ambtenaar medegedeeld aan de procureur des Konings.

§ 3. De Koning bepaalt de modaliteiten van heffing en indexatie van de som.

§ 4. De onmiddellijke betaling van de som doet de mogelijkheid vervallen de overtreder voor het betreffende feit een administratieve geldboete op te leggen.

De ambtenaar kan evenwel beslissen om ten aanzien van de overtreder onmiddellijk een administratief stadionverbod op te leggen, voorzien bij artikel 24 van deze wet. Deze beslissing is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep.

§ 5. De onmiddellijke heffing van de som verhindert evenwel niet dat de procureur des Konings tot strafrechtelijke vervolging kan overgaan. In voorkomend geval vermindert de strafrechter evenwel het bedrag van de opgelegde geldboete met het bedrag van de reeds krachtens § 1 van dit artikel betaalde som.

HOOFDSTUK VII

Bijzondere bepalingen

Art. 35

§ 1. Bij overtreding van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet beschikt de procureur des Konings over een termijn van een maand, te rekenen van de dag van ontvangst van het afschrift van het proces-verbaal om de ambtenaar bedoeld in artikel 26, § 1 van deze wet in te lichten dat tot strafrechtelijke vervolging werd overgegaan, of dat een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek werd opgestart.

§ 2. De in vorige paragraaf vermelde mededeling door de procureur des Konings, doet de mogelijkheid vervallen voor de in artikel 26, § 1, van deze wet bedoelde ambtenaar om een administratieve sanctie op te leggen op basis van artikel 24 van deze wet.

§ 3. Wanneer het proces-verbaal wordt medegedeeld aan de procureur des Konings conform artikel 25, § 2, 1° van deze wet, kan de ambtenaar bedoeld in artikel 26, § 1, van deze wet zo hij besliste om met betrekking tot een feit een administratieve procedure op te starten geen administratieve sanctie opleggen tot het ogenblik waarop de termijn, bepaald in § 1 van dit artikel, verstrijkt, behoudens voorafgaande mededeling door de procureur des Konings dat deze geen gevolg aan het feit wenst te hechten.

Art. 36

De mogelijkheid tot het instellen van de strafvordering door de procureur des Konings voor feiten dewelke sanctioneerbaar zijn op basis van artikel 24 van deze wet vervalt indien geen inlichting gebeurde in de zin van artikel 35, § 1, van deze wet bij het verstrijken van de hiervoor bepaalde termijn van een maand.

Art. 34

§ 1er. Lorsqu'une contravention aux articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi est constatée, une somme de dix mille francs peut être immédiatement perçue, avec l'accord du contrevenant, par le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi.

§ 2. Le procès-verbal contenant la décision d'imposer la perception immédiate est communiquée au procureur du Roi par le fonctionnaire concerné.

§ 3. Le Roi détermine les modalités de perception et d'indexation de la somme.

§ 4. Le paiement immédiat de la somme éteint la possibilité d'infliger au contrevenant une amende administrative pour le fait visé.

Le fonctionnaire peut cependant décider d'imposer immédiatement l'interdiction de stade administrative prévue à l'article 24 de la présente loi à l'égard du contrevenant. Cette décision est exécutoire par provision nonobstant appel.

§ 5. La perception immédiate de la somme n'empêche cependant pas le procureur du Roi d'engager des poursuites pénales. Le cas échéant, le juge pénal diminue néanmoins le montant de l'amende imposée du montant de la somme déjà payée en vertu de § 1er du présent article.

CHAPITRE VII

Dispositions particulières

Art. 35

§ 1er. En cas de contravention aux articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi, le procureur du Roi dispose d'un délai d'un mois à compter du jour de la réception de la copie du procès-verbal pour informer le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi que des poursuites pénales ont été engagées, ou qu'une information ou une instruction judiciaire ont été entamées.

§ 2. La communication par le procureur du Roi, visée au paragraphe précédent éteint la possibilité pour le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi d'imposer une sanction administrative sur la base de l'article 24 de la présente loi.

§ 3. Lorsque le procès-verbal est communiqué au procureur du Roi, conformément à l'article 25, § 2, 1°, de la présente loi, le fonctionnaire visé à l'article 26, § 1er, de la présente loi qui décide d'engager une procédure administrative relative à un fait, ne peut imposer de sanction administrative avant le moment où le délai visé au § 1er du présent article arrive à échéance, sauf communication préalable par le procureur du Roi que celui-ci ne désire pas réserver de suite au fait.

Art. 36

La possibilité pour le procureur du Roi d'engager la procédure pénale pour les faits visés par l'article 24 de la présente loi s'éteint si aucune information au sens de l'article 35, § 1er, de la présente loi n'a eu lieu à l'échéance du délai d'un mois susmentionné.

Art. 37

De vaststelling van meerdere samengaan­de inbreuken op de artikelen 20, 21, 22 of 23 zal het voorwerp uitmaken van een enkele geldboete, dewelke proportioneel is in functie van de zwaarte van het geheel van de feiten.

DEEL IV

Misdrijven

HOOFDSTUK I

**Misdrijven betreffende
de onrechtmatige verdeling van toegangsbewijzen**

Art. 38

Wordt gestraft met een gevangenisstraf van zes maand tot drie jaar en een geldboete van tweehonderd frank tot twintig duizend frank, of met een van deze straffen alleen, het verdelen of verkopen van geldige toegangsbewijzen voor een voetbalwedstrijd, hetzij in overtreding van het uitgiftesysteem ingesteld volgens de door of krachtens deze wet bepaalde toepassingsvoorwaarden; hetzij zonder uitdrukkelijke en voorafgaande toelating van de organisator, met de bedoeling hierdoor het verloop van de nationale of internationale voetbalwedstrijd te verstoren of met een winstoogmerk.

Art. 39

De poging tot het misdrijf voorzien in artikel 38 van deze wet is strafbaar met een gevangenisstraf van 6 maand tot twee jaar en een geldboete van tweehonderd frank tot tien duizend frank, of met een van deze straffen alleen.

HOOFDSTUK II

Bijzondere bepalingen

Art. 40

In geval van een veroordeling wegens overtreding van de artikelen 38 of 39 van deze wet wordt de bijzondere verbeurdverklaring van de toegangsbewijzen voor een nationale of internationale voetbalwedstrijd steeds uitgesproken, zelfs indien de toegangsbewijzen geen eigendom zijn van de veroordeelde.

Art. 41

§ 1. In geval van een veroordeling wegens overtreding van de artikelen 38 of 39 van deze wet kan een gerechtelijk stadionverbod voor een duur van drie maand tot tien jaar worden uitgesproken.

§ 2. Het gerechtelijk stadionverbod kan een aanmeldingsplicht impliceren waarvan de modaliteiten door de rechter worden bepaald.

Art. 37

La constatation de plusieurs contraventions, concomitantes, aux articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi fera l'objet d'une amende unique proportionnée à la gravité de l'ensemble des faits.

TITRE IV

*Infractions*CHAPITRE Ier

**Infractions relatives
à la distribution irrégulière de titres d'accès**

Art. 38

Est puni d'une peine d'emprisonnement de six mois à trois ans et d'une amende de deux cents à vingt mille francs, ou d'une de ces deux peines, le fait de distribuer ou de vendre des titres valables d'accès à un match de football, soit en contravention au système d'émission établi selon les conditions d'application définies par ou en vertu de la présente loi, soit sans en avoir reçu l'autorisation expresse et préalable de l'organisateur, lorsque cela se fait avec l'intention de troubler le déroulement du match national ou international de football ou dans un but lucratif.

Art. 39

La tentative du délit prévu à l'article 38 de la présente loi est punissable d'une peine d'emprisonnement de six mois à deux ans et d'une amende de deux cents à dix mille francs ou d'une de ces deux peines.

CHAPITRE II

Dispositions particulières

Art. 40

Dans le cas d'une condamnation pour contravention aux articles 38 ou 39 de la présente loi, la confiscation particulière des titres d'accès à un match national ou international de football est toujours prononcée, même s'ils ne sont pas la propriété du condamné.

Art. 41

§ 1er. Dans le cas d'une condamnation pour contravention aux articles 38 ou 39 de la présente loi, une interdiction de stade judiciaire pour une durée de trois mois à dix ans peut être prononcée.

§ 2. L'interdiction de stade judiciaire peut entraîner une obligation de se présenter selon les modalités précisées par le juge.

Art. 42

De bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn toepasselijk op de bij deze wet voorziene misdrijven.

DEEL V

Slotbepalingen

Art. 43

§ 1. Kunnen worden medegedeeld aan een organisator en aan de lokale adviesraad van deze organisator, uitsluitend in het geval dat dit nodig is voor de uitoefening van hun verplichtingen : de bestuurlijke inlichtingen die de politiediensten inwinnen en de bestuurlijke documentatie die zij bijhouden met betrekking tot de gebeurtenissen of de groeperingen die een concreet belang vertonen voor de uitoefening van hun opdrachten van bestuurlijke politie in het kader van de veiligheid bij voetbalwedstrijden, met uitsluiting van gepersonaliseerde gegevens.

§ 2. Personen die de inlichtingen, medegedeeld aan de organisatoren of lokale adviesraad, meedelen aan derden worden gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het Strafwetboek.

Art. 44

Inwerkingtreding.

Art. 42

Les dispositions du Livre Ier du Code pénal, en ce compris le chapitre VII et l'article 85, sont d'application pour les infractions prévues par la présente loi.

TITRE V

dispositions finales

Art. 43

§ 1er. A l'exclusion des données à caractère personnel, peuvent être communiquées à l'organisateur et à son conseil consultatif local, uniquement dans le cas où ils en ont besoin pour l'exécution de leurs obligations : les informations administratives recueillies par les services de police et la documentation administrative qu'ils tiennent à jour relative aux événements ou aux groupements présentant un intérêt concret pour l'exercice de leurs missions de police administrative dans le cadre de la sécurité lors de matches de football.

§ 2. Seront punies des peines prévues à l'article 458 du Code pénal les personnes qui font part à des tiers de renseignements communiqués aux organisateurs ou au conseil consultatif local.

Art. 44

Entrée en vigueur.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, vierde kamer, op 29 december 1997 door de minister van Binnenlandse Zaken verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste een maand, van advies te dienen over een voorontwerp van wet « betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden », heeft op 25 februari 1998 het volgende advies gegeven :

ALGEMENE OPMERKINGEN

I. De artikelen 18 en 24 van het voorontwerp van wet voeren administratieve geldboeten in voor het geval dat bepaalde verplichtingen niet worden nagekomen.

1. Krachtens artikel 18 kan een administratieve geldboete van twintigduizend frank tot tien miljoen frank worden opgelegd aan de organisator van een nationale of internationale voetbalwedstrijd die zich niet houdt aan de verplichtingen voorgeschreven door titel I van het voorontwerp van wet, namelijk :

1° de inspanningsverbintenis die erin bestaat « alle mogelijke voorzorgsmaatregelen te nemen om schade aan personen en goederen te voorkomen, daaronder begrepen alle mogelijke praktische maatregelen tot voorkoming van wangedrag door de toeschouwers » (artikel 2);

2° de verplichting om alleen « gebruik (te maken) van stadions of delen van stadions die aan de door de Koning bepaalde veiligheidsnormen voldoen » (artikel 3);

3° de verplichting om « met de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten » jaarlijks een overeenkomst te sluiten (artikel 5);

4° de verplichting om « een behoorlijk gemandateerde » veiligheidsfunctionaris aan te wijzen (artikel 6);

5° de verplichting om stewards aan te stellen (artikel 7);

6° de verplichting om een lokale adviesraad voor de veiligheid bij voetbalwedstrijden op te richten (artikel 9);

7° de verplichting om « alle toeschouwers een reglement van inwendige orde op te leggen », om daarin « een regeling van burgerrechtelijke uitsluiting en een regeling inzake afgifte van voorwerpen » op te nemen, om « maatregelen van actieve en passieve veiligheid (te nemen) die de veiligheid van het publiek en de interventiediensten beogen », om voor « het ticketbeheer » te zorgen en om « bewakingscamera's » te installeren (artikel 10);

8° de verplichting om de naleving van het huishoudelijk reglement te controleren (artikel 11).

2. Krachtens artikel 24 kan een administratieve geldboete van tienduizend tot tweehonderdduizend frank worden opgelegd en een administratief stadionverbod voor een tijdvak van drie maanden tot vijf jaar in geval van niet-naleving van de verbodsbepalingen van de artikelen 20 tot 23 van het voorontwerp van wet, namelijk :

1° het verbod om voorwerpen te gooien (artikel 20);

2° het verbod om het stadion onrechtmatig te betreden (artikel 21);

3° het verbod om een niet voor het publiek toegankelijk plaats te betreden (artikel 22);

4° het verbod om het verloop van een wedstrijd te verstoren door het aanzetten tot slagen en verwondingen of door het aanzetten tot haat of woede ten opzichte van een of meer personen die zich in het stadion bevinden (artikel 23).

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, quatrième chambre, saisi par le ministre de l'Intérieur, le 29 décembre 1997, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas un mois, sur un avant-projet de loi « relative à la sécurité lors des matches de football », a donné le 25 février 1998 l'avis suivant :

OBSERVATIONS GENERALES

I. En ses articles 18 et 24, l'avant-projet de loi instaure des amendes administratives en cas de contravention à certaines obligations.

1. L'article 18 permet d'infliger une amende administrative de vingt mille francs à dix millions de francs à l'organisateur d'un match national ou international de football qui ne respecte pas les obligations prescrites par le titre premier de l'avant-projet de loi, à savoir :

1° l'obligation de moyen consistant à « prendre toutes les mesures de précaution possibles pour prévenir les atteintes aux personnes et aux biens, en ce compris toutes les dispositions concrètes pour prévenir les débordements commis par les spectateurs » (article 2);

2° l'obligation de n'utiliser que « les stades ou parties de stades qui satisfont aux normes de sécurité fixées par le Roi » (article 3);

3° l'obligation de conclure une convention annuelle « avec les services de secours et les autorités ou services administratifs et policiers » (article 5);

4° l'obligation de désigner « un responsable de la sécurité dûment mandaté » (article 6);

5° l'obligation de désigner des stewards (article 7);

6° l'obligation d'instituer un conseil consultatif local pour la sécurité des matches de football (article 9);

7° l'obligation de « soumettre tous les spectateurs à un règlement d'ordre intérieur », d'y inclure « une réglementation d'exclusion civile et une réglementation relative à la remise des objets », de prendre « des mesures de sécurité active et passive visant à garantir la sécurité du public et des services d'intervention », d'assurer « la gestion des billets » et d'« installer des caméras de surveillance » (article 10);

8° l'obligation de contrôler le respect du règlement d'ordre intérieur (article 11).

2. L'article 24 permet d'infliger une amende administrative de 10 000 francs à 200 000 francs et une interdiction de stade administrative d'une durée de trois mois à cinq ans, en cas de contravention aux interdictions prescrites par les articles 20 à 23 de l'avant-projet de loi, à savoir :

1° l'interdiction de jeter des objets (article 20);

2° l'interdiction de pénétrer irrégulièrement dans le stade (article 21);

3° l'interdiction de pénétrer dans un lieu inaccessible au public (article 22);

4° l'interdiction de troubler le déroulement d'un match, en incitant à porter des coups et blessures ou en incitant à la haine ou à l'emportement à l'égard d'une ou de plusieurs personnes se trouvant dans le stade (article 23).

3. De volgende administratieve procedure wordt in het vooruitzicht gesteld :

1° van de bevindingen wordt proces-verbaal opgemaakt door een politieambtenaar of, voor de feiten bedoeld in artikel 18 van het voorontwerp, door een daartoe door de Koning aangewezen ambtenaar (artikel 25, § 1);

2° een afschrift van het proces-verbaal wordt gestuurd aan de procureur des Konings en aan de door de Koning aangewezen ambtenaar die bevoegd is om de administratieve sanctie op te leggen (artikel 25, § 2);

3° bij overtreding van de artikelen 20 tot 23 beschikt de procureur des Konings over een termijn van een maand, vanaf de dag van ontvangst van het afschrift van het proces-verbaal, om de door de Koning aangewezen ambtenaar ervan op de hoogte te brengen dat een strafrechtelijke vervolging is ingesteld of dat een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek is begonnen (artikel 35, § 1); die mededeling heeft tot gevolg dat de door de Koning aangewezen ambtenaar geen administratieve sanctie meer kan opleggen (artikel 35, § 2), maar verbiedt hem niet een administratieve procedure aan te spannen (artikel 35, § 3); zodra die termijn van een maand verstreken is, kan de procureur des Konings geen strafvordering meer instellen voor de feiten bedoeld in artikel 24 (artikel 36);

4° als de door de Koning aangewezen ambtenaar beslist dat er grond bestaat om een administratieve procedure in te stellen, bezorgt hij de overtreder binnen een termijn van drie jaar, te rekenen vanaf de dag waarop het feit is gepleegd (artikel 32) een afschrift van het proces-verbaal, een brief waarin hij de feiten uiteenzet in verband waarmee een procedure wordt ingesteld en waarin hij de overtreder ervan op de hoogte brengt dat hij zijn verweermiddelen binnen een termijn van een maand schriftelijk kan uiteenzetten, kan vragen gehoord te worden, door een raadsman te worden bijgestaan en van zijn dossier inzage te krijgen (artikel 26, § 2);

5° de door de Koning aangewezen ambtenaar kan de overtreder een administratieve sanctie opleggen op basis van de artikelen 18 en 24 van het voorontwerp (de artikelen 26, § 1, en 27); de beslissing moet gemotiveerd worden en de sanctie moet evenredig zijn aan de ernst van de feiten (artikel 29, §§ 1 en 2);

6° de overtreder kan bij wege van een verzoekschrift binnen een maand na het meedelen van de beslissing, bij de politierechtbank hoger beroep instellen tegen de beslissing waarbij hem een administratieve sanctie wordt opgelegd (artikel 31, § 1); het hoger beroep schorst de uitvoering van de beslissing (artikel 28, § 2);

7° tegen de beslissing van de politierechtbank kan geen hoger beroep worden ingesteld (artikel 31, § 2);

8° er is voorzien in een specifieke procedure voor het geval dat de in artikel 24 van het voorontwerp bedoelde feiten zijn begaan door een overtreder die in België geen woonplaats of een hoofdverblijf heeft (artikel 33) : met instemming van de overtreder kan onmiddellijk een bedrag van tienduizend frank geïnd worden (artikel 34, § 1); de onmiddellijke betaling van het bedrag doet de mogelijkheid vervallen om de overtreder voor het bewuste feit een administratieve geldboete op te leggen (artikel 34, § 4, eerste lid); de door de Koning aangewezen ambtenaar kan in elk geval onmiddellijk een administratief stadionverbod opleggen bij een beslissing die « uitvoerbaar (is) bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep » (artikel 34, § 4, tweede lid); ook als de administratieve geldboete onmiddellijk is geïnd, kan de procureur des Konings nog strafvervolging instellen (artikel 34, § 5).

3. La procédure administrative prévue est la suivante :

1° les faits sont constatés dans un procès-verbal dressé par un fonctionnaire de police ou, en ce qui concerne les faits visés à l'article 18 de l'avant-projet, par un fonctionnaire désigné par le Roi (article 25, § 1er);

2° une copie du procès-verbal est envoyée au procureur du Roi et au fonctionnaire désigné par le Roi et qui est compétent pour imposer la sanction administrative (article 25, § 2);

3° en cas de contravention aux articles 20 à 23, le procureur du Roi dispose d'un délai d'un mois à dater du jour de la réception de la copie du procès-verbal pour informer le fonctionnaire désigné par le Roi que des poursuites pénales ont été engagées ou qu'une information ou une instruction judiciaire ont été entamées (article 35, § 1er); cette communication a pour conséquence que le fonctionnaire désigné par le Roi ne peut plus imposer de sanctions administratives (article 35, § 2), mais elle ne lui interdit pas d'engager une procédure administrative (article 35, § 3); passé le délai d'un mois, le procureur du Roi ne peut plus engager de procédure pénale pour les faits visés à l'article 24 (article 36);

4° si le fonctionnaire désigné par le Roi décide qu'il y a lieu d'entamer une procédure administrative, il communique au contrevenant, dans un délai de trois ans à compter du jour où le fait est commis (article 32), outre une copie du procès-verbal, une lettre dans laquelle il expose les faits à propos desquels une procédure est entamée, et dans laquelle il informe le contrevenant qu'il peut faire valoir ses moyens de défense par écrit dans un délai d'un mois, demander à être entendu, être assisté d'un conseil et consulter son dossier (article 26, § 2);

5° le fonctionnaire désigné par le Roi peut imposer une sanction administrative au contrevenant sur base des articles 18 et 24 de l'avant-projet (articles 26, § 1er, et 27); la décision doit être motivée et la sanction doit être proportionnée à la gravité des faits (article 29, §§ 1er et 2);

6° le contrevenant peut, par voie de requête, dans un délai d'un mois qui court à dater de la communication de la décision, interjeter appel devant le tribunal de police, contre la décision qui lui inflige une sanction administrative (article 31, § 1er); l'appel est suspensif (article 28, § 2);

7° la décision du tribunal de police n'est pas soumise à appel (article 31, § 2);

8° une procédure particulière est organisée lorsque les faits visés par l'article 24 de l'avant-projet sont commis par un contrevenant qui n'a en Belgique ni domicile ni résidence principale (article 33) : une somme de 10 000 francs peut être immédiatement prévue avec l'accord du contrevenant (article 34, § 1er); ce paiement immédiat éteint la possibilité d'infliger au contrevenant une amende administrative pour le fait visé (article 34, § 4, alinéa 1er); le fonctionnaire désigné par le Roi peut en toute hypothèse imposer immédiatement une interdiction administrative de stade « exécutoire par provision nonobstant appel » (article 34, § 4, alinéa 2); la perception immédiate de l'amende administrative n'empêche pas le procureur du Roi d'engager des poursuites pénales (article 34, § 5).

2. Die sancties worden als « administratieve sancties » bestempeld omdat zij in eerste instantie niet door een rechtbank van de rechterlijke orde zullen worden uitgesproken, maar door een ambtenaar aangewezen door de Koning.

Er behoort te worden nagegaan of die sancties niet van strafrechtelijke aard zijn in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, in welk geval zij alleen kunnen worden uitgesproken als de door die bepaling voorgeschreven garanties worden geboden.

Uit de arresten Oztürk ⁽¹⁾ en Lutz ⁽²⁾ van het Europese Hof voor de rechten van de mens vloeit voort dat verscheidene criteria in aanmerking moeten worden genomen bij de beoordeling of voor administratieve sancties de garanties gelden die door het voormelde artikel 6 geboden worden in geval van « strafvervolgung » : het criterium van de aard van het strafbare feit en dat van de aard en de omvang van de straf die aan de betrokkene kan worden opgelegd ⁽³⁾. In het arrest Lutz heeft het Hof het volgende opgemerkt :

« ... pour que l'article 6 s'applique au titre des mots « accusation en matière pénale », il suffit que l'infraction en cause soit, par nature, « pénale » au regard de la Convention ... ou ait exposé l'intéressé à une sanction qui, par sa nature et son degré de gravité, ressortit en général à la « matière pénale ». ».

Bij de beoordeling of een strafbaar feit uit de aard der zaak van strafrechtelijke aard is, moet eerst worden nagegaan op wie de geschonden rechtsregel betrekking heeft : betreft het een rechtsregel die het publiek in het algemeen aanbelangt, of integendeel een rechtsregel die slechts voor een bepaalde groep van personen met een bijzondere rechtspositie geldt ? Zo ja, dan is de sanctie van strafrechtelijke aard indien ze repressief is, indien ze de dader van het strafbare feit beoogt te straffen. In dat geval kunnen volgens de arresten Oztürk en Lutz de omstandigheid dat het strafbare feit een bepaalde graad van ernst niet vertoont en de relatieve geringheid van de sanctie aan dat strafbare feit zijn intrinsieke strafrechtelijk karakter niet ontnemen.

Zoals J. Velu en R. Ergéc opmerken, wordt het criterium van de graad van ernst van de sanctie vooral in aanmerking genomen om in het kader van de gedragingen binnen een bepaalde maatschappelijke kring het tuchtrechtelijke aspect te onderscheiden van het strafrechtelijk aspect ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾.

2. Ces sanctions sont qualifiées d'« administratives » parce qu'elles seront, en première instance, prononcées non pas par un tribunal de l'ordre judiciaire, mais par un fonctionnaire désigné par le Roi.

Il y a lieu d'examiner si ces sanctions n'ont pas un caractère pénal, au sens de l'article 6 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, auquel cas elles ne peuvent être prononcées que dans le respect des garanties offertes par cette disposition.

Il ressort des arrêts Oztürk ⁽¹⁾ et Lutz ⁽²⁾ de la Cour européenne des droits de l'homme que plusieurs critères retiennent spécialement l'attention pour déterminer si une sanction administrative est soumise aux garanties que prévoit l'article 6 précité en cas d'« accusation en matière pénale » : celui de la nature de l'infraction, celui de la nature de la sanction que risque de subir l'intéressé et du degré de gravité de celle-ci ⁽³⁾. Dans l'arrêt Lutz, la Cour a relevé que,

« ... pour que l'article 6 s'applique au titre des mots « accusation en matière pénale », il suffit que l'infraction en cause soit, par nature, « pénale » au regard de la Convention ... ou ait exposé l'intéressé à une sanction qui, par sa nature et son degré de gravité, ressortit en général à la « matière pénale ». ».

Pour décider si une infraction est pénale par nature, il convient d'abord d'avoir égard à l'objet de la norme transgressée : s'agit-il d'une norme concernant le public en général, par opposition à une norme s'adressant à un groupe déterminé de personnes, doté d'un statut particulier ? Dans l'affirmative, la sanction a un caractère pénal si elle poursuit un but répressif, si elle tend à punir l'auteur de l'infraction. En ce cas, selon les arrêts Oztürk et Lutz, la circonstance que l'infraction n'atteint pas un certain degré de gravité et la faiblesse relative de la sanction ne sauraient retirer à une infraction son caractère pénal intrinsèque.

Comme le relèvent J. Velu et R. Ergéc, le critère du degré de la sévérité de la sanction est surtout pris en considération pour distinguer le disciplinaire du pénal relativement aux comportements s'inscrivant dans un groupe social particulier ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Arrest van 21 februari 1984, reeks A, n° 73.

⁽²⁾ Arrest van 25 augustus 1987, reeks A, n° 123.

⁽³⁾ In dat verband, lees inzonderheid, J. VELU en R. ERGEC, « La Convention européenne des droits de l'homme » in *Rép. prat. dr. belge*, aanv. VII, Bruylant, 1990, n° 445 en 447; A. DE NAUW, « Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise », Mys & Breesch, 1994, blz. 58 en volgende.

⁽⁴⁾ *Op. cit.*, n° 445.

⁽⁵⁾ Zie in die zin advies L. 23.417/2, gegeven op 18 januari 1995 over een voorontwerp van ordonnantie « inzake de taxidiensten en de verhuurdiensten van voertuigen met chauffeur », Gedr. St. Brusselse Hoofdstedelijke Raad, gewone zitting 1994-1995, A-368/1-94/95, blz. 47-49; en advies L. 25.252/2/9, gegeven op 28 juni 1996 (negende kamer), op 1 juli 1996 (negende kamer) en op 2 juli 1996 (tweede kamer) over een voorontwerp van programmadecreet « portant diverses mesures concernant les fonds budgétaires, les bâtiments scolaires, l'enseignement et l'audiovisuel », Gedr. St. Franse Gemeenschapsraad, 1995-1996, n° 96-1, blz. 45-46.

⁽¹⁾ Arrêt du 21 février 1984, série A, n° 73.

⁽²⁾ Arrêt du 25 août 1987, série A, n° 123.

⁽³⁾ A ce propos, lire spécialement J. VELU et R. ERGEC, « La Convention européenne des droits de l'homme » in *Rép. prat. dr. belge*, compl. VII, Bruylant, 1990, n° 445 et 447; A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Mys & Breesch, 1994, pp. 58 et suivantes.

⁽⁴⁾ *Op. cit.*, n° 445.

⁽⁵⁾ Voir en ce sens les avis L. 23.417/2 donné le 18 janvier 1995 sur un avant-projet d'ordonnance « relatif aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur », doc. CRB, S.O., 1994-1995, A-368/1-94/95, pp. 47-49; et L. 25.252/2/9, donné le 28 juin 1996 (neuvième chambre), le 1er juillet 1996 (neuvième chambre) et le 2 juillet 1996 (deuxième chambre) sur un avant-projet de décret-programme portant diverses mesures concernant les fonds budgétaires, les bâtiments scolaires, l'enseignement et l'audiovisuel », doc. CCF, 1995-1996, n° 96-1, pp. 45-46.

De in artikel 18 bepaalde geldboeten worden opgelegd aan de organisatoren van nationale en internationale voetbalwedstrijden.

Ze zijn dan ook bedoeld voor een welbepaalde groep personen die zich ten opzichte van het bestuur in een bijzondere situatie bevinden. Ook al bepaalt artikel 29, § 2, dat de sanctie evenredig dient te zijn met de ernst van de feiten die er ten grondslag aan liggen en rekening dient te houden met een eventuele herhaling, moet erop worden gewezen dat met die sanctie zeer hoge bedragen gemoeid kunnen zijn, zodat moeilijk kan worden betwist dat ze penaal en repressief is.

De in artikel 24 bepaalde sancties worden opgelegd voor bepaalde gedragingen van de toeschouwers van een voetbalwedstrijd. Ze zijn dan ook bedoeld voor het publiek in het algemeen en hebben een repressieve bedoeling. Het lijkt dan ook geen twijfel dat ze van strafrechtelijke aard zijn in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag.

Bijgevolg dient te worden nagegaan of de procedure de in die bepaling voorgeschreven garanties biedt.

In dat verband blijkt uit het voorontwerp dat de administratieve procedure de rechten van verdediging waarborgt (artikel 26) en dat de personen die een straf opgelegd krijgen bij een rechtbank van de rechterlijke orde, namelijk de politierechtbank, een schorsend beroep kunnen instellen. De beslissing tot het opleggen van een sanctie is pas uitvoerbaar na het verstrijken van de termijn waarbinnen het beroep kan worden ingesteld (artikel 28). De artikelen 35 en 36 geven concrete uitvoering aan het beginsel *non bis in idem*.

II. Aangezien de administratieve sancties die in punt I ter sprake zijn gekomen, van strafrechtelijke aard zijn in de zin van artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, is daarop het beginsel van de wettelijkheid van de straffen van toepassing ⁽¹⁾.

Dat beginsel vereist niet alleen dat de strafbare gedragingen nauwkeurig worden bepaald, maar tevens dat de sancties trapsgewijs worden vastgesteld. Het onderzochte voorontwerp voldoet niet aan dat tweevoudige vereiste.

De straffen waarin artikel 18 voorziet, variëren immers van twintigduizend frank tot tien miljoen frank en kunnen worden opgelegd voor iedere tekortkoming van de organisatoren aan hun verplichtingen, die in sommige gevallen in zeer algemene bewoordingen zijn gesteld ⁽²⁾.

Dezelfde kritiek kan worden geuit op artikel 24, dat bepaalt dat een straf kan worden opgelegd die kan variëren tussen tienduizend en tweehonderdduizend frank.

III. Het Arbitragehof heeft in dit verband als volgt geoordeeld :

« Wanneer de wetgever oordeelt dat sommige tekortkomingen in wettelijke verplichtingen betoegeld moeten worden, dan behoort het tot zijn beoordelingsbevoegdheid te beslissen of het opportuun is om voor strafsancities of voor administratieve sancties te opteren. De keuze van de ene of de andere categorie van sancties kan niet worden geacht op zich een discriminatie in te voeren.

⁽¹⁾ Vergelijk in die zin Arbitragehof, arrest n° 72/92 van 18 november 1992, *Belgisch Staatsblad* van 16 januari 1993, punt B.2.2.

⁽²⁾ Zie bijvoorbeeld artikel 10, § 1, derde streepje, van het voorontwerp, dat bepaalt dat de organisatoren « maatregelen van actieve en passieve veiligheid (moeten nemen) die de veiligheid van het publiek ... beogen ... ».

Les amendes prévues à l'article 18 sanctionnent les organisateurs des matches nationaux et internationaux de football.

Elles s'adressent dès lors à un groupe déterminé de personnes se trouvant dans une situation particulière vis-à-vis de l'administration. Même si l'article 29, § 2, prévoit que la sanction prononcée doit être proportionnée à la gravité des faits qui la motivent et en fonction de l'éventuelle répétition, il y a lieu de constater qu'elle peut atteindre des montants très importants, de telle sorte que son caractère punitif et répressif paraît difficilement contestable.

Les sanctions prévues à l'article 24 visent certains comportements des spectateurs d'un match de football. Elles s'adressent donc au public en général et poursuivent un but répressif. Leur caractère pénal au sens de l'article 6 de la Convention européenne n'est dès lors pas douteux.

En conséquence, il y a lieu d'examiner si la procédure offre les garanties prévues par cette disposition.

A cet égard, l'avant-projet prévoit que la procédure administrative garantit les droits de la défense (article 26) et que les personnes à qui une sanction est appliquée ont la possibilité d'introduire un recours suspensif auprès du tribunal de l'ordre judiciaire, à savoir le tribunal de police. La décision d'imposer une sanction n'a force exécutoire qu'à l'échéance du délai pendant lequel le recours peut être introduit (article 28). Les articles 35 et 36 concrétisent l'application du principe *non bis in idem*.

II. Les sanctions administratives dont il a été question sous le point I ayant la nature d'une peine au sens de l'article 6 de la Convention des droits de l'homme et des libertés fondamentales, le principe de la légalité des peines leur est applicable ⁽¹⁾.

Ce principe requiert non seulement que les comportements délictueux soient définis avec précision, mais encore que les sanctions soient échelonnées. L'avant-projet examiné ne satisfait pas à cette double exigence.

En effet, les peines que prévoit l'article 18 vont de vingt mille francs à dix millions de francs et peuvent s'appliquer indistinctement à tout manquement des organisateurs à leurs obligations définies, dans certains cas, en des termes très généraux ⁽²⁾.

La même critique peut être faite à l'égard de l'article 24 qui prévoit indistinctement l'application d'une peine pouvant s'échelonner entre dix mille et deux cents mille francs.

III. Selon la Cour d'arbitrage :

« Lorsque le législateur estime que certains manquements à des obligations légales doivent faire l'objet d'une répression, il relève de son pouvoir d'appréciation de décider s'il est opportun d'opter pour des sanctions pénales ou pour des sanctions administratives. Le choix de l'une ou de l'autre catégorie de sanctions ne peut être considéré comme établissant, en soi, une discrimination.

⁽¹⁾ En ce sens, Cour d'arbitrage, arrêt n° 72/92 du 18 novembre 1992, *Moniteur belge* du 16 janvier 1993, point B.2.2.

⁽²⁾ Voir, par exemple, l'article 10, § 1er, troisième tiret de l'avant-projet qui stipule que les organisateurs doivent « prendre des mesures de sécurité active et passive visant à garantir la sécurité du public ... ».

Wanneer een zelfde tekortkoming in wettelijke verplichtingen het voorwerp uitmaakt, nu eens van strafsancities, dan weer van administratieve sancties, dan is het verschil in behandeling dat daaruit zou kunnen voortvloeien slechts toelaatbaar indien het in redelijkheid is verantwoord. » ⁽¹⁾.

Een aantal strafbare feiten waarvan sprake in de artikelen 20 tot 23 van het voorontwerp zijn tevens strafbare feiten in strafrechtelijke zin. Dat is bijvoorbeeld het geval met :

1° het gooien van voorwerpen (artikel 20), dat een strafbaar feit van de eerste ⁽²⁾, de derde ⁽³⁾ en de vierde klasse is ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

2° het aanzetten tot slagen en verwondingen, en het aanzetten tot haat of woede ten opzichte van een of meer personen die zich in het stadion bevinden (artikel 23), hetgeen een strafbaar feit vormt in de zin van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden ⁽⁶⁾.

De administratieve geldboete bepaald in artikel 24 kan oplopen tot bedragen die buiten verhouding staan tot de geldboeten die aan overtreders kunnen worden opgelegd wanneer zij voor dezelfde feiten strafrechtelijk vervolgd worden.

Bovendien kan alleen aan hen die een administratieve geldboete hebben opgelopen verboden worden om nog in voetbalstadions ⁽⁷⁾ te komen, aangezien het Strafwetboek dat verbod niet oplegt als bijkomende straf.

In het voorontwerp wordt ten slotte niet bepaald dat de politierechtbank, die uitspraak doet over een beroep ingesteld tegen een beslissing van de door de Koning aangewe-

Lorsqu'un même manquement à des obligations légales fait l'objet, tantôt de sanctions pénales, tantôt de sanctions administratives, la différence de traitement qui pourrait en résulter n'est admissible que si elle est raisonnablement justifiée. » ⁽¹⁾.

Certaines des infractions prévues aux articles 20 à 23 de l'avant-projet sont également constitutives d'infractions pénales. Il en va ainsi :

1° du jet d'objets (article 20), qui est constitutif de contraventions de première ⁽²⁾, de troisième ⁽³⁾ et de quatrième classes ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

2° de l'incitation à porter des coups et blessures et de l'incitation à la haine ou à l'emportement à l'égard d'une ou de plusieurs personnes se trouvant dans le stade (article 23), qui peuvent être constitutives d'infraction au sens de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme et la xénophobie ⁽⁶⁾.

L'amende administrative prévue à l'article 24 peut atteindre des montants qui sont hors de proportion avec les amendes que pourraient encourir les contrevenants s'ils font l'objet pour les mêmes faits de poursuite pénale.

Par ailleurs, seuls ceux qui auront fait l'objet d'une amende administrative pourront se voir infliger une interdiction de fréquenter les stades de football ⁽⁷⁾, cette interdiction n'étant pas prévue par le Code pénal à titre de peine accessoire.

Enfin, l'avant-projet ne prévoit pas que le tribunal de police, statuant sur le recours introduit contre une décision du fonctionnaire désigné par le Roi, puisse tenir compte de

⁽¹⁾ Arrest n° 40/97 van 14 juli 1997, *Belgisch Staatsblad* van 21 augustus 1997, punten B.2. en B.3.1.

⁽²⁾ Artikel 552, 5°, van het Strafwetboek : « Met geldboete van een frank tot tien frank worden eveneens gestraft : (...) 5° zij die op onvoorzichtige wijze enig voorwerp op iemand werpen, dat hem kan hinderen of bevuilen ».

⁽³⁾ Artikel 559, 1° en 3°, van het Strafwetboek : « Met geldboete van tien frank tot twintig frank worden gestraft : 1° zij die, buiten de gevallen omschreven in boek II, titel IX, hoofdstuk III, van dit wetboek, andermans roerende eigendommen opzettelijk beschadigen of vernielen; (...) 3° zij die door onvoorzichtigheid of gebrek aan voorzorg onopzettelijk dezelfde schade veroorzaken door het behandelen of gebruiken van wapens of door het werpen van harde lichamen of van om het even welke stoffen ».

⁽⁴⁾ Artikel 563, 3°, van het Strafwetboek : « Met geldboete van vijftien frank tot vijftig frank en met gevangenisstraf van een dag tot zeven dagen of met een van die straffen alleen worden gestraft : (...) 3° daders van feitelijkeheden of lichte gewelddaden, mits zij niemand gewond of geslagen hebben en mits de feitelijkeheden niet tot de klasse van de beledigingen behoren; in het bijzonder zij die opzettelijk, doch zonder het oogmerk om te beledigen, enig voorwerp op iemand werpen dat hem kan hinderen of bevuilen ».

⁽⁵⁾ Wanneer verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, kunnen de geldboeten tot beneden vijf frank verminderd worden, zonder dat ze ooit lager mogen zijn dan een frank (artikel 566 van het Strafwetboek).

⁽⁶⁾ Zie artikel 1 van de wet van 30 juli 1981, dat stelt dat met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van vijftig frank tot duizend frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft hij die (...) aanzet tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon of een groep personen wegens hun ras, hun huidskleur, hun afkomst of hun nationale of etnische afstamming. Artikel 85 van het Strafwetboek is van toepassing op de strafbare feiten genoemd in die wet.

⁽⁷⁾ Zie ook de algemene opmerking IV.

⁽¹⁾ Arrêt n° 40/97 du 14 juillet 1997, *Moniteur belge* du 21 août 1997, points B.2. et B.3.1.

⁽²⁾ Article 552, 5°, du Code pénal : « seront aussi punis d'une amende d'un franc à dix francs : (...) 5° ceux qui, imprudemment, auront jeté sur une personne une chose quelconque pouvant l'incommoder ou la souiller ».

⁽³⁾ Article 559, 1° et 3°, du Code pénal : « Seront punis d'une amende de dix francs à vingt francs : 1° ceux qui, hors les cas prévus par le chapitre III, titre IX, livre II du présent code, auront volontairement endommagé ou détruit les propriétés mobilières d'autrui; (...) 3° ceux qui, par imprévoyance ou défaut de précaution, auront involontairement causé les mêmes dommages par l'emploi ou l'usage d'armes, ou par le jet de corps durs ou de substances quelconques ».

⁽⁴⁾ Article 563, 3°, du Code pénal : « Seront punis d'une amende de quinze francs à vingt-cinq francs et d'un emprisonnement d'un jour à sept jours, ou d'une de ces peines seulement : (...) 3° les auteurs de voies de fait ou violences légères, pourvu qu'ils n'aient blessé ni frappé personne, et que les voies de fait n'entrent pas dans la classe des injures; particulièrement ceux qui auront volontairement, mais sans intention de l'injurier, lancé sur une personne un objet quelconque de nature à l'incommoder ou à la souiller ».

⁽⁵⁾ En cas de circonstances atténuantes, les peines peuvent être réduites au-dessous de cinq francs, sans qu'elles puissent être inférieures à un franc (article 566 du Code pénal).

⁽⁶⁾ Voir l'article 1er de la loi du 30 juillet 1981 qui punit d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de cinquante francs à mille francs, ou d'une de ces peines seulement, quiconque incite à la discrimination, à la haine ou à la violence à l'égard d'une personne ou d'un groupe de personnes, en raison de leur race, de leur couleur, de leur ascendance ou de leur origine nationale ou ethnique. L'article 85 du Code pénal est applicable aux infractions prévues par cette loi.

⁽⁷⁾ Voir également l'observation générale IV.

zen ambtenaar, rekening mag houden met verzachtende omstandigheden teneinde een strafmaat te bepalen die lager is dan het wettelijke minimum ⁽¹⁾.

Zulke verschillen in behandeling kunnen bezwaarlijk gerechtvaardigd worden in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

IV. Wat betreft het administratieve stadionverbod doet het voorontwerp andere vragen rijzen.

In de eerste plaats geeft het voorontwerp niet duidelijk aan of het verbod voor alle voetbalstadions geldt, of uitsluitend voor de stadions waar een internationale wedstrijd plaatsvindt of een wedstrijd waarbij twee ploegen het tegen elkaar opnemen waarvan minstens een van beide tot de hoogste twee afdelingen behoort.

In het voorontwerp wordt niets bepaald over de wijze waarop dat verbod om de stadions te betreden zal worden toegepast. Zulk een verbod veronderstelt immers de aanleg van een bestand waarin alle personen worden vermeld die deze sanctie hebben opgelopen en dat kan worden geraadpleegd door alle betrokken organisatoren van voetbalwedstrijden. Hoe kunnen die organisatoren echter zorgen voor de naleving ervan, tenzij door het invoeren van een algemene controle van de identiteit van de personen aan de ingang van de voetbalstadions?

Gelet op de gevolgen van de invoering van zulk een systeem voor de eerbiediging van het privé-leven, mag de wetgever niet nalaten er de nadere regels van te bepalen.

Bovendien kan vanwege de voor de toepassing van die sanctie vereiste naleving van de rechten van verdediging, welke rechten trouwens op één uitzondering na in het voorontwerp worden geëerbiedigd ⁽²⁾, ernstig getwijfeld worden aan de doeltreffendheid van zulk een regeling. Pas na afloop van de procedure en nadat mogelijke rechtsmiddelen beproefd zijn, hetgeen verschillende maanden kan duren, krijgen de onruststokers een stadionverbod opgelegd. Dit verbod zal misschien geen enkel nuttig effect hebben, inzonderheid wanneer het om supporters gaat die geen woonplaats of hoofdverblijfplaats in België hebben en die in België verschillende internationale wedstrijden zijn komen bijwonen.

⁽¹⁾ Toen het Arbitragehof uitspraak deed inzake een prejudiciële vraag over de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, heeft het geoordeeld dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden worden wanneer personen die bij de arbeidsrechtbank het beroep instellen waarin artikel 8 van die wet voorziet, niet de mogelijkheid wordt geboden om een verlaging van de boete tot onder de wettelijke minima te genieten wanneer zij, voor eenzelfde strafbaar feit, voor de correctionele rechtbank de toepassing van artikel 85 van het Strafwetboek kunnen genieten (arrest n° 45/97 van 14 juli 1997, *Belgisch Staatsblad* van 26 augustus 1997).

⁽²⁾ Het betreft hier artikel 34, § 4, van het voorontwerp, waarin wordt gesteld dat wanneer de overtreder geen woonplaats of hoofdverblijfplaats in België heeft en instemt met de onmiddellijke inning van de in paragraaf 1 bepaalde som van tien duizend frank, de ambtenaar kan beslissen hem « onmiddellijk » het administratieve stadionverbod op te leggen bepaald in artikel 24. Deze beslissing zou dan bij voorraad uitvoerbaar zijn, niettegenstaande hoger beroep.

De betekenis van dat woord « onmiddellijk » is onduidelijk. Als het de bedoeling is, al wordt dit in de tekst niet uitdrukkelijk gesteld, dat wordt afgeweken van de procedurele waarborgen bepaald in artikel 26, en meer in het bijzonder die waarbij de administratief vervolgte persoon een maand de tijd krijgt om zijn verweermiddelen te doen gelden, is de bepaling in het licht van artikel 6 van de Overeenkomst des te meer voor kritiek vatbaar.

circonstances atténuantes pour réduire la peine au-dessous du minimum légal ⁽¹⁾.

De telles différences de traitement paraissent difficilement justifiables au regard des articles 10 et 11 de la Constitution.

IV. En ce qui concerne l'interdiction administrative de stade, l'avant-projet suscite d'autres interrogations.

Tout d'abord, il ne ressort pas clairement de l'avant-projet si l'interdiction concernera tous les stades de football, ou uniquement ceux dans lesquels se déroule un match international ou un match opposant deux équipes dont au moins une fait partie des deux divisions supérieures.

Par ailleurs, l'avant-projet est muet sur la manière dont sera mise en œuvre cette interdiction de fréquenter les stades. Une telle interdiction implique en effet qu'un fichier reprenant toutes les personnes à qui cette sanction aurait été infligée soit établi et communiqué à tous les organisateurs des matches de football concernés. Mais comment ces organisateurs pourront-ils, à moins d'introduire une vérification généralisée de l'identité des personnes à l'entrée dans les stades de football, en contrôler le respect?

Compte tenu des implications sur le respect de la vie privée qu'implique l'instauration d'un tel système, la loi ne peut s'abstenir d'en définir les modalités.

En outre, vu l'exigence du respect des droits de la défense qu'implique l'application de cette sanction, droits de la défense qui sont d'ailleurs respectés, à une exception près, par l'avant-projet ⁽²⁾, l'efficacité d'un tel système peut sérieusement être mise en doute. L'interdiction du stade ne frappera en effet les auteurs de trouble qu'après le déroulement de la procédure et l'épuisement des voies de recours éventuels, ce qui pourrait prendre plusieurs mois. Particulièrement lorsqu'il s'agira de supporters n'ayant aucun domicile ou résidence principale en Belgique, venus assister à plusieurs matches internationaux en Belgique, cette interdiction ne pourra avoir aucun effet utile.

⁽¹⁾ Statuant sur une question préjudicielle portant sur la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infractions à certaines lois sociales, la Cour d'arbitrage a jugé contraire aux articles 10 et 11 de la Constitution, le fait de ne pas permettre aux personnes qui exercent devant le tribunal du travail le recours prévu par l'article 8 de cette loi de bénéficier d'une réduction de l'amende au-dessous des minima légaux lorsque pour une même infraction, elles peuvent bénéficier, devant le tribunal correctionnel, de l'application de l'article 85 du Code pénal (arrêt n° 45/97 du 14 juillet 1997, *Moniteur belge* du 26 août 1997).

⁽²⁾ Ce cas est celui de l'article 34, § 4, de l'avant-projet qui prévoit que lorsque le contrevenant n'a pas de domicile ou de résidence principale en Belgique et qu'il accepte la perception immédiate de la somme de dix mille francs prévue au paragraphe 1er, le fonctionnaire peut décider de lui infliger « immédiatement » l'interdiction de stade administrative prévue à l'article 24. Cette décision serait exécutoire par provision nonobstant appel.

Le sens de ce mot « immédiatement » est obscur. Si l'intention est, bien que le texte ne le précise pas expressément de déroger aux garanties procédurales prévues à l'article 26, et notamment celle qui donne à la personne poursuivie administrativement un délai d'un mois pour faire valoir ses moyens de défense, la disposition en est d'autant plus critiquable au regard de l'article 6 de la Convention.

Ten slotte dient erop te worden gewezen dat uitsluitend aanstichters van « lichte » ongeregeldeheden een stadionverbod zullen oplopen, daar het voorontwerp niet bepaalt dat zulk een verbod door een rechter in strafzaken bij wijze van straf kan worden uitgesproken. Zo zal bijvoorbeeld hij die niet heeft aangezet tot het toebrengen van slagen en verwondingen (artikel 23 van het voorontwerp), maar zelf geweld heeft gepleegd, zulk een sanctie ontlopen.

Gelet op de laatste twee overwegingen, rijst terecht de vraag of het systeem dat uitsluitend ten aanzien van de administratief vervolgte personen bij wijze van sanctie voorziet in een administratief stadionverbod, redelijkerwijs verdedigbaar is in het licht van de nagestreefde doeleinden.

Teneinde dat onderscheid in behandeling te verhelpen, dient te worden bepaald dat het stadionverbod kan worden uitgesproken naar aanleiding van elke veroordeling voor een strafbaar feit begaan in een voetbalstadion, ongeacht of die veroordeling van strafrechtelijke dan wel van administratieve aard is. Bovendien wordt aan de stellers van het voorontwerp voorgesteld om aan dat verbod het kenmerk van een veiligheidsmaatregel te verlenen, die preventief kan worden toegepast op een ieder die strafrechtelijk of administratief wordt vervolgd, voor zover die persoon voorafgaandelijk wordt gehoord en binnen een redelijke termijn uitspraak wordt gedaan.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Algemene wetgevingstechnische opmerkingen

1. Er behoort een indieningsbesluit te worden ingevoegd voor het dispositief. Aangezien het om een voorontwerp gaat dat ook strafbepalingen bevat, dient dat besluit te worden voorgedragen door de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie.

2. Een artikel wordt uitsluitend onderverdeeld in paragrafen wanneer ten minste een ervan uit verschillende leden bestaat. Anders volstaat een indeling in leden. De indeling in paragrafen van de artikelen 2, 4, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 31, 35, 41 en 43 moet derhalve achterwege worden gelaten.

3. In de Franse tekst is het gebruikelijk te schrijven « *Chapitre premier* » en niet « *Chapitre Ier* », alsook « *Article Ier* » in plaats van « *Article premier* ».

4. De onderverdeling van een lid, in het kader van een opsomming, geschiedt door middel van de nummering « 1 », « 2 » enz. en niet door het gebruik van streepjes. De opmerking geldt voor de artikelen 10 en 12.

Bepalend gedeelte

Artikel 1

Artikel 31, dat stelt dat hoger beroep kan worden aangetekend, bij wege van een verzoekschrift bij de politierechtbank, tegen de administratieve beslissing om een administratieve sanctie op te leggen, regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77, eerste lid, 9°, van de Grondwet.

On observera enfin que seuls les auteurs de trouble « léger » se verront interdire le stade, puisque l'avant-projet ne prévoit pas qu'une telle interdiction puisse être infligée à titre de peine par un juge pénal. Ainsi, par exemple, celui, qui plutôt que d'inciter les autres à porter des coups et blessures (article 23 de l'avant-projet) aura lui-même commis des actes de violence, ne pourra encourir une telle sanction.

Au regard de ces deux dernières considérations, on peut légitimement s'interroger si le système d'interdiction administrative de stade appliquée à titre de sanction, aux seules personnes poursuivies administrativement est raisonnablement justifié au regard des objectifs poursuivis.

Pour supprimer cette discrimination, il conviendrait de prévoir que l'interdiction de stade peut être prononcée à l'occasion de toute condamnation, qu'elle soit pénale ou administrative, pour infraction commise dans un stade de football. En outre, il est suggéré aux auteurs de l'avant-projet de conférer à cette interdiction le caractère d'une mesure de sûreté, laquelle pourrait être appliquée à titre préventif, à toute personne, poursuivie pénalement ou administrativement, pour autant que la personne soit entendue préalablement et qu'elle soit jugée dans un délai raisonnable.

OBSERVATIONS PARTICULIERES

Observations générales de légistique

1. Il convient d'insérer un arrêté de présentation avant le dispositif. S'agissant d'un avant-projet qui contient également des dispositions pénales, celui-ci devra être présenté par le ministre de l'Intérieur et le ministre de la Justice.

2. Un article ne se divise en paragraphes que lorsqu'au moins l'un de ceux-ci comprend plusieurs alinéas. Dans le cas contraire, la division en alinéas suffit. Il convient ainsi de supprimer la division en paragraphes des articles 2, 4, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 31, 35, 41 et 43.

3. Il est d'usage d'écrire « Chapitre premier » et non « Chapitre Ier », ainsi que « Article 1er » au lieu de « Article premier ».

4. La subdivision d'un alinéa, en vue de marquer une énumération, se fait par la numérotation « 1 », « 2 », etc. et non par l'emploi de tirets. La remarque vaut pour les articles 10 et 12.

Dispositif

Article 1er

L'article 31, qui prévoit qu'un appel peut être interjeté par voie de requête près le tribunal de police contre la décision administrative d'appliquer une sanction administrative, règle une matière visée à l'article 77, alinéa 1er, 9°, de la Constitution.

Art. 2

Uit de toelichting bij dat artikel blijkt dat het de bedoeling is de organisatoren van iedere voetbalwedstrijd, dus niet uitsluitend de organisatoren van nationale en internationale wedstrijden, genoemd in artikel 4 van het voorontwerp, een inspanningsverbintenis op te leggen.

De wijze waarop die verplichting in artikel 2, § 1, wordt geformuleerd, namelijk « alle mogelijke voorzorgsmaatregelen te nemen », heeft echter tot gevolg dat die verplichting bijna tot een resultaatsverbintenis wordt gemaakt, aangezien de organisator die er niet in zou zijn geslaagd om schade aan personen en goederen te voorkomen, om aan de sancties te ontkomen het bewijs zou moeten leveren dat de enige voorzorgsmaatregelen die hij niet zou hebben getroffen om die schade te voorkomen, die zijn welke hij onmogelijk kon treffen. Met andere woorden, de organisator zou zich enkel op toeval of overmacht kunnen beroepen.

Het woord « mogelijke » behoort dan ook te worden vervangen door het woord « noodzakelijke ».

De woorden « onverminderd de door of krachtens de wet nader bepaalde maatregelen te treffen door de organisator van een voetbalwedstrijd en onverminderd de door de bevoegde overheden genomen maatregelen » hebben overigens geen enkele juridische betekenis en dienen te vervallen.

Wat de tweede paragraaf betreft, wordt in de toelichting gesteld dat die bepaling tot gevolg zal hebben dat de organisatoren die een van de verplichtingen niet zouden nakomen die hun zouden zijn opgelegd krachtens de « overeenkomsten » aangegaan met « de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten », de administratieve geldboetes gesteld in artikel 18 van het voorontwerp opgelegd zouden kunnen krijgen.

Die toelichting stemt niet overeen met het gebruik van het woord « kan » in paragraaf 2. Ze stemt ook niet overeen met het voornoemde artikel 18. De sancties die door deze bepaling worden vastgesteld, zijn namelijk uitsluitend van toepassing op de organisatoren van nationale of internationale voetbalwedstrijden, in de zin van artikel 4 van het voorontwerp. Deze tegenstelling behoort te worden opgeheven.

Bovendien zou in de wet zelf eveneens duidelijker moeten worden gesteld welke verplichtingen op de organisatoren rusten krachtens de overeenkomsten die zij afsluiten met de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten, in zoverre niet-naleving van die bij overeenkomst bepaalde verplichtingen door de organisatoren van nationale of internationale wedstrijden die zulk een overeenkomst dienen af te sluiten, een feit is waarop een administratieve sanctie staat (artikel 5 van het voorontwerp).

Art. 3

Er wordt op gewezen dat de verplichting waarin door de onderzochte bepaling wordt voorzien uitsluitend geldt ten aanzien van de organisatoren van nationale of internationale voetbalwedstrijden in de zin van artikel 4 (artikel 18 van het voorontwerp).

Art. 4

Paragraaf 2 (die het tweede lid wordt) stelt dat de bepalingen van de artikelen 5 tot 42 van het voorontwerp alleen

Art. 2

Selon le commentaire de cet article, l'intention est d'imposer aux organisateurs de tout match de football, et pas seulement aux organisateurs de matches nationaux et internationaux au sens de l'article 4 de l'avant-projet, une obligation de moyen.

La formulation de cette obligation à l'article 2, § 1er, à savoir « prendre toutes les mesures de précaution possibles », a toutefois pour effet d'en faire pratiquement une obligation de résultat, puisque l'organisateur qui n'aurait pu empêcher une atteinte aux personnes ou aux biens devrait démontrer, pour échapper aux sanctions, que les seules mesures de précaution qu'il n'aurait pas prises pour prévenir cette atteinte seraient celles qu'il lui était impossible de prendre. En d'autres termes, l'organisateur ne pourrait exciper que du cas fortuit ou de la force majeure.

Aussi convient-il de remplacer le mot « possibles » par le mot « nécessaires ».

Par ailleurs, les mots « sans préjudice d'autres mesures fixées par ou en vertu de la loi auxquelles l'organisateur d'un match de football doit pourvoir et sans préjudice des mesures prises par les autorités compétentes » sont dépourvus de signification juridique et seront omis.

En ce qui concerne le paragraphe 2, le commentaire précise que cette disposition aura pour effet que les organisateurs qui ne respecteraient pas une des obligations qui leur seraient imposées par les « conventions » conclues avec « les services de secours et les autorités ou services administratifs ou policiers » seraient passibles des amendes administratives prévues à l'article 18 de l'avant-projet.

Ce commentaire ne correspond pas à l'usage au paragraphe 2 du mot « peut ». Il ne correspond pas non plus à l'article 18 précité. En effet, les sanctions prévues par cette disposition sont uniquement applicables aux organisateurs de matches nationaux ou internationaux de football au sens de l'article 4 de l'avant-projet. Cette contradiction doit être levée.

Par ailleurs, il conviendrait également de préciser davantage, dans la loi elle-même, quelles sont les obligations mises à charge des organisateurs par les conventions qu'ils concluent avec les services de secours et avec les autorités ou services administratifs et policiers dans la mesure où le manquement à ces obligations contractuelles constitue, dans le chef des organisateurs de matches nationaux ou internationaux tenus de conclure une telle convention, une infraction administrative (article 5 de l'avant-projet).

Art. 3

L'attention est attirée sur le fait que l'obligation que prévoit la disposition examinée n'est sanctionnée que dans le chef des organisateurs de matches nationaux ou internationaux de football au sens de l'article 4 (article 18 de l'avant-projet).

Art. 4

Le paragraphe 2 (devenant l'alinéa 2) prévoit que les dispositions des articles 5 à 42 de l'avant-projet ne s'appli-

gelden voor voetbalwedstrijden waaraan minstens één club deelneemt die speelt in één van de twee hoogste afdelingen. Door deze bepaling wordt de definitie uit paragraaf 1, 1°, zinloos, aangezien de bepalingen omtrent de « nationale voetbalwedstrijden » alleen gelden voor de in paragraaf 2 bedoelde wedstrijden.

Het zou dan ook verkieslijk zijn de definities onder 1° en 2° weg te laten en het tweede lid te redigeren als volgt :

« De artikelen 5 tot 42 gelden voor :

1° de voetbalwedstrijden die gespeeld worden op een grasveld of op een kunstgrasveld met twee ploegen van elf mannelijke spelers, waarvan minstens een ploeg speelt in een van de twee hoogste nationale afdelingen uit het kampioenschap georganiseerd door de Koninklijke Belgische Voetbalbond, hierna te noemen « nationale voetbalwedstrijden »;

2° de voetbalwedstrijden die gespeeld worden op een grasveld of op een kunstgrasveld met twee ploegen van elf mannelijke spelers, waarvan minstens een ploeg speelt in een buitenlands kampioenschap of een vreemde natie vertegenwoordigt, hierna te noemen « internationale voetbalwedstrijden ».

De artikelen 5 tot 42 zijn evenwel niet van toepassing op de wedstrijden bestemd voor een bepaalde leeftijdscategorie. ».

Aangezien artikel 2 van toepassing is op alle voetbalwedstrijden, mag de notie organisator (eerste lid, 3°) niet beperkt zijn tot de organisatoren van nationale voetbalwedstrijden of internationale voetbalwedstrijden.

Art. 5

In deze bepaling wordt geen rekening gehouden met het geval dat een voetbalclub van een lagere afdeling in de loop van het seizoen als gastheer zou moeten optreden voor een club van eerste of van tweede afdeling.

Art. 6

Er behoort te worden verduidelijkt dat de voetbalwedstrijden waarvan sprake is nationale voetbalwedstrijden zijn.

Die opmerking geldt eveneens voor de artikelen 7 en 12 en voor het opschrift van titel II.

Art. 7

De woorden « stellen ... aan » behoren vervangen te worden door de woorden « nemen ... in dienst ». De gemachtigde ambtenaar is het hiermee eens.

Art. 8

Volgens de gemachtigde ambtenaren is het niet de bedoeling te voorzien in een administratieve procedure voor de erkenning van alle stewards, maar alleen als vereiste te stellen dat die stewards houder moeten zijn van een brevet dat uitgereikt wordt na een opleiding waarmee de voetbalbond zou kunnen worden belast. Het is dan ook verkieslijk de woorden « en accreditering » te laten vervallen.

quent qu'aux matches de football auxquels participe au moins un club évoluant dans une des deux divisions supérieures. Cette précision rend inutile la définition figurant au paragraphe 1er, 1, puisque les dispositions relatives au « matches nationaux de football » ne s'appliquent qu'aux matches visés au paragraphe 2.

Mieux vaudrait dès lors omettre les définitions figurant au 1° et au 2° et formuler l'alinéa 2 comme suit :

« Les articles 5 à 42 sont d'application pour :

1° les matches de football joués sur du gazon ou sur de la pelouse artificielle et auxquels participent deux équipes de onze joueurs de sexe masculin, dont une au moins évolue dans une des deux divisions nationales supérieures du championnat organisé par l'Union royale belge des sociétés de Football-Association, ci-après dénommés « matches nationaux de football »;

2° les matches de football joués sur du gazon ou sur de la pelouse artificielle et auxquels participent deux équipes de onze joueurs de sexe masculin, dont une au moins évolue dans un championnat étranger ou est représentative d'une nation étrangère, ci-après dénommés « matches internationaux de football ».

Les matches destinés à une catégorie d'âge déterminée ne sont toutefois pas visés par les articles 5 à 42. ».

Dès lors que l'article 2 est d'application pour tout match de football, la notion d'organisateur (alinéa 1er, 3°) ne doit pas se limiter aux organisateurs des matches nationaux de football ou des matches internationaux de football.

Art. 5

Cette disposition n'envisage pas l'hypothèse d'un club de football d'une division inférieure qui serait amené, en cours de saison, à recevoir dans ses installations un club de première ou de deuxième division.

Art. 6

Il convient de préciser que les matches dont question sont des matches nationaux de football.

Cette observation vaut également pour les articles 7 et 12, et pour l'intitulé du titre II.

Art. 7

De l'accord du fonctionnaire délégué, le mot « désignent » sera remplacé par le mot « engagent ».

Art. 8

Selon les fonctionnaires délégués, l'intention n'est pas de prévoir une procédure administrative d'agrément de tous les stewards, mais seulement d'exiger qu'ils soient titulaires d'un brevet délivré au terme d'une formation qui pourrait être confiée à la fédération de football. Mieux vaut dès lors omettre les mots « et d'accréditation ».

Art. 10

1. In de Franse tekst zouden het derde en het vierde streepje, die onderdeel 3 en onderdeel 4 worden, moeten beginnen met een werkwoord (bijvoorbeeld onderdeel 3 met het werkwoord « *prendre* » en onderdeel 4 met het werkwoord « *assurer* »).

De Nederlandse tekst van onderdeel 3 en onderdeel 4 zou aldus gesteld moeten worden :

« 3° het treffen van maatregelen van ... beogen door het beheersen van de stroom van ... toeschouwers, het scheiden van rivaliserende toeschouwers en het concreet toepassen van het huishoudelijk reglement;

4° het beheren van de tickets, waaronder ... begrepen is : het aanmaken ..., de controle op de toegang, de controle op de geldigheid en de controle op het regelmatig onder zich hebben van toegangsbewijzen; ».

2. In paragraaf 1 (die het eerste lid wordt), laatste streepje (dat onderdeel 5 wordt), worden de organisatoren van voetbalwedstrijden gemachtigd, en zelfs gedwongen, bewakingscamera's te installeren « in de gevallen en volgens de modaliteiten die de Koning bepaalt ».

Het recht om niet te worden bewaakt door camera's, ongeacht of er al dan niet beelden worden opgenomen, behoort tot het domein van het recht op eerbiediging van het privéleven ⁽¹⁾, dat zowel in artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden als in artikel 22 van de Grondwet vastgelegd is.

Overeenkomstig het voormelde artikel 22 staat het aan de wetgever, en niet aan de Koning, te bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden beeldopnamen mogen worden gemaakt en wat de bestemming van de opname is.

3. In paragraaf 2 wordt de Koning gemachtigd om aanvullende concrete regels uit te vaardigen om de veiligheid van de toeschouwers en het vreedzame verloop van de wedstrijd te garanderen.

Een machtiging die zo ruim is, is niet toelaatbaar.

Art. 11

Dit artikel overlapt artikel 10, § 1, derde streepje, waarin de organisatoren verplicht worden om de veiligheid van het publiek en de interventiediensten te verzekeren door « de concrete tenuitvoerlegging van het reglement van inwendige orde ». Artikel 11 behoort te vervallen.

Art. 12

De strekking van de « verplichtingen » waarin dit artikel voorziet, is weinig duidelijk.

Eerzijds kan uit de bepalingen van het voorontwerp niet met zekerheid worden afgeleid of in geval van niet-nakoming van de « verplichtingen » die aan de overkoepelende sportbonden worden opgelegd, eveneens aangehaakt kan worden bij de sancties bepaald in artikel 24.

⁽¹⁾ Zie in dit verband O. De Schutter, « *La vidéosurveillance et le droit au respect de la vie privée* », Journal des Procès, 1996, n°s 296, 297 en 298.

Art. 10

1. Les troisième et quatrième tirets, devenant les 3 et 4, devraient être introduits par des verbes (par exemple, le verbe « *prendre* » au 3 et le verbe « *assurer* » au 4).

Le texte néerlandais du 3 et du 4 doit être rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

2. Le paragraphe 1er (devenant l'alinéa 1er), dernier tiret (devenant le 5) autorise, et même contraint les organisateurs de matches de football à installer des caméras de surveillance « dans les cas et selon les modalités arrêtées par le Roi ».

Le droit de ne pas faire l'objet d'une surveillance par caméras, que les images soient enregistrées ou non, relève du droit au respect de la vie privée ⁽¹⁾, qui est consacré tant par l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que par l'article 22 de la Constitution.

Conformément à l'article 22 précité, il appartient au législateur, et non au Roi, de viser les cas et conditions dans lesquels les prises de vues seront effectuées ainsi que la destination de l'enregistrement.

3. Le paragraphe 2 habilite le Roi à arrêter des dispositions concrètes additionnelles en vue de garantir la sécurité des spectateurs et le déroulement paisible du match.

Une habilitation aussi large n'est pas admissible.

Art. 11

Cet article fait double emploi avec l'article 10, § 1er, troisième tiret, qui impose aux organisateurs de garantir la sécurité du public et des services d'intervention par « la mise en œuvre concrète du règlement d'ordre intérieur ». L'article 11 doit être omis.

Art. 12

La portée des « obligations » prévues à cet article est peu claire.

D'une part, on ne saurait déduire avec certitude des dispositions de l'avant-projet si ces « obligations » imposées aux fédérations sportives coordinatrices sont également passibles des sanctions visées à l'article 24.

⁽¹⁾ Voir à ce sujet De Schutter, O., *La vidéosurveillance et le droit au respect de la vie privée*, Journal des Procès, 1996, n°s 296, 297 et 298.

Indien dit de bedoeling is, zijn de verplichtingen al te onduidelijk omschreven dan dat ze kunnen voldoen aan het vereiste dat strafbare gedragingen bij de wet nauwkeurig bepaald moeten zijn.

Bovendien is de zin van die bepaling moeilijk te begrijpen.

De vraag rijst bijvoorbeeld hoe de bond initiatieven zou kunnen nemen (tweede streepje, dat onderdeel 2 wordt), waaraan hij evenwel niet actief zou mogen meewerken indien die initiatieven zonder hem op een uniforme wijze kunnen worden verwezenlijkt.

Voor het overige kan men zich niet indenken waarom zulk een bepaling nodig zou zijn om een bond in staat te stellen die initiatieven te nemen. Indien het de bedoeling is de sportbond initiatieven op te leggen, moeten die duidelijker omschreven worden.

Art. 14

In de Franse tekst moet het woord « *requérir* » vervangen worden door het woord « *demande* ». De gemachtigde ambtenaar is het hiermee eens.

De Nederlandse tekst van paragraaf 2, die het tweede lid wordt, zou beter als volgt gesteld worden : « De stewards kunnen om afgifte van die voorwerpen verzoeken. ».

Art. 15

In de Franse tekst van paragraaf 4 (die het vierde lid wordt) behoren de woorden « *qui ne lui sont pas accessibles* » te worden vervangen door de woorden « *qui lui sont interdites* ».

De Nederlandse tekst van paragraaf 4, die het vierde lid wordt, zou aldus gesteld moeten worden :

« De stewards zorgen voor de opvang van de toeschouwers en begeleiden hen naar hun plaats; ze zien erop toe dat het publiek zich geen toegang verschaft tot de zones die het niet mag betreden. ».

Art. 21

In paragraaf 2, 2°, behoren de woorden « behoudens wettelijk voorschrift, overheidsbevel of een andere uitdrukkelijke en voorafgaande toelating waaruit het geoorloofd karakter blijkt van de betreding », die tautologieën inhouden en interpretatieproblemen kunnen doen rijzen, te worden vervangen door de woorden « of zonder wettige reden ».

Dezelfde opmerking geldt *mutatis mutandis* voor artikel 22, § 1.

2. In dezelfde paragraaf 2, 2°, behoort te worden gepreciseerd wat dient te worden verstaan onder « bepaalde » zones.

Art. 22

In de paragrafen 1 en 2 behoren de woorden « niet toegankelijk » te worden vervangen door het woord « verboden ».

Si telle est l'intention, les obligations sont définies de manière bien trop imprécise pour pouvoir répondre à l'exigence de la légalité des incriminations.

Au surplus, on comprend mal le sens de cette disposition.

Comment, par exemple, la fédération pourrait-elle développer des initiatives (deuxième tiret, devenant le 2), à la participation active desquelles elle devrait toutefois rester étrangère si ces initiatives pourraient être réalisées sans elle de manière uniforme ?

Du reste, on ne voit pas pourquoi une fédération aurait besoin d'une telle disposition pour prendre ces initiatives. Si on entend lui en imposer, il faut les définir de manière plus précise.

Art. 14

De l'accord du fonctionnaire délégué, le mot « *requérir* » sera remplacé par le mot « *demande* ».

Le texte néerlandais du paragraphe 2, devenant l'alinéa 2, doit être rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 15

Dans le texte français du paragraphe 4 (devenant l'alinéa 4), on remplacera les mots « *qui ne lui sont pas accessibles* » par les mots « *qui lui sont interdites* ».

Le texte néerlandais du paragraphe 4, devenant l'alinéa 4, doit être rédigé ainsi qu'il est indiqué dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 21

Au paragraphe 2, 2°, on remplacera les mots « *sauf disposition légale, ordre de l'autorité ou autre permission expresse et préalable faisant apparaître la licéité* » qui constituent des tautologies et qui risquent de susciter des difficultés d'interprétation, par les mots « *ou sans motif légitime* ».

La même observation vaut *mutatis mutandis* pour l'article 22, § 1er.

2. Au même paragraphe 2, 2°, il y a lieu de préciser ce qu'il faut entendre par « *certaines* » zones.

Art. 22

Aux paragraphes 1er et 2, il y a lieu de remplacer respectivement les mots « *inaccessible* » et « *inaccessibles* » par les mots « *interdit* » et « *interdits* ».

Art. 26

In paragraaf 2, 2°, dient het woord « expliciet », dat *in casu* geen enkele juridische betekenis heeft, te vervallen.

Paragraaf 3 is strijdig met artikel 32 van de Grondwet, dat stelt dat alleen de wetgever bevoegd is om te bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden ieder het recht heeft elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen.

Het is trouwens niet duidelijk hoe *in casu* zou kunnen worden gerechtvaardigd dat voor de afgifte van afschriften andere regels gegeven zouden kunnen worden dan die welke bepaald zijn door de wet van 11 april 1994 betreffende de openbaarheid van bestuur.

Art. 28

In paragraaf 1 behoort het woord « aanbidding » te worden vervangen door het woord « kennisgeving ».

In paragraaf 2 kan eenvoudiglijk worden geschreven :
« § 2. Het hoger beroep heeft schorsende kracht. ».

Art. 30

1. In het opschrift van hoofdstuk III en aan het begin van artikel 30 behoren de woorden « Mededeling van de beslissing » en « De beslissing ... wordt ter kennis gebracht ... » respectievelijk te worden vervangen door de woorden « Kennisgeving van de beslissing » en « De beslissing ... wordt ter kennis gebracht ... ».

Art. 32

Het opschrift van hoofdstuk V zou « Verjaring » moeten zijn in plaats van « Verval ». In de toelichting bij de artikelen wordt immers gepreciseerd dat artikel 32 « een verjaringstermijn voor de administratieve inbreuken (regelt) ».

Art. 34

Volgens de toelichting zou dit artikel ontleend zijn aan artikel 65 van de gecoördineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer.

De regeling waarin die bepaling voorziet, is evenwel zeer verschillend. Volgens die regeling wordt onmiddellijk een bedrag geïnd door de ambtenaar die de overtreding vaststelt, kan die ambtenaar, als de overtreder niet akkoord gaat, de consignatie van een bedrag opleggen en kan het voertuig van de overtreder worden ingehouden tot dat bedrag betaald is.

Volgens het voorontwerp zou de voorgestelde onmiddellijke inning gedaan worden door de in artikel 26 bedoelde ambtenaar, namelijk de ambtenaar aangewezen door de Koning om administratieve sancties op te leggen. Men kan zich niet voorstellen hoe hij in de praktijk onmiddellijk dat bedrag zou kunnen innen.

In verband met paragraaf 4 wordt verwezen naar de algemene opmerking n° IV.

Art. 26

Au paragraphe 2, 2°, le mot « explicitement » est, en l'espèce, dépourvu de signification juridique et sera omis.

Le paragraphe 3 est contraire à l'article 32 de la Constitution qui réserve au législateur le pouvoir de déterminer les cas et les conditions dans lesquelles chacun a le droit de consulter chaque document administratif et de s'en faire remettre copie.

On perçoit mal du reste ce qui pourrait justifier en l'espèce que cette remise de copies puisse être soumise à d'autres modalités que celles définies par la loi du 11 avril 1994 relative à la publicité de l'administration.

Art. 28

Au paragraphe 1er, il y a lieu de remplacer le mot « présentation » par le mot « notification ».

Au paragraphe 2, on écrira plus simplement :
« § 2. L'appel est suspensif. ».

Art. 30

1. Dans l'intitulé du chapitre III et au début de l'article 30, il y a lieu de remplacer respectivement les mots « Communication de la décision » et « La décision est communiquée ... » par les mots « Notification de la décision » et « La décision est notifiée ... ».

Art. 32

Le chapitre V, devrait s'intituler « Prescription » au lieu d'« Extinction ». En effet, le commentaire des articles précise que l'article 32 « règle un délai de prescription pour les infractions administratives ».

Art. 34

Selon le commentaire, cet article serait inspiré de l'article 65 des lois coordonnées relatives à la police de la circulation routière.

Le régime prévu par cette dernière disposition est toutefois singulièrement différent. Il prévoit que la perception immédiate est effectuée par l'agent qui constate l'infraction, qu'en cas de désaccord du contrevenant, cet agent peut exiger la consignation d'une somme et que jusqu'au paiement de cette somme, le véhicule du contrevenant peut être retenu.

Dans l'avant-projet, la proposition de perception immédiate serait effectuée par le fonctionnaire visée à l'article 26, soit celui qui serait désigné par le Roi pour infliger des sanctions administratives. On ne perçoit pas comment il pourrait pratiquement percevoir immédiatement cette somme.

Concernant le paragraphe 4, il est renvoyé à l'observation générale n° IV.

Art. 37

Dit artikel zou onder artikel 29 moeten worden ingevoegd.

Art. 40

In de Franse tekst dient het woord « *particulière* » te worden vervangen worden door het woord « *spéciale* ».

Art. 41

Die bepaling biedt de mogelijkheid om een « gerechtelijk stadionverbod » op te leggen in geval van overtreding van de artikelen 38 en 39 van het voorontwerp, die betrekking hebben op de « zwarte markt » van toegangsbewijzen voor een voetbalwedstrijd.

Het is niet duidelijk waarom die sanctie niet zou gelden voor andere strafbare feiten waarin het voorontwerp van wet voorziet.

Slotopmerkingen

De Nederlandse tekst van het ontwerp is uit een oogpunt van correct taalgebruik door de band genomen ondermaats, vooral wegens talrijke gallicismen en andere taalongerechtigheden. In het advies zijn in dat verband een aantal tekstvoorstellen gedaan. Onder voorbehoud van de voorgaande inhoudelijke opmerkingen wordt ten overvloede en bij wijze van voorbeeld op het volgende opmerkzaam gemaakt :

Titel I : Het gebruik van het woord « Deel » als tegenhanger van het Frans « Titre » is in strijd met de wetgevingstechniek. Alleen het woord « Titel » is gebruikelijk. Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 3

Het woord « elke » wordt hier gebruikt in een betekenis die strijdig is met het Nederlandse taaleigen.

Art. 4

In paragraaf 1, 7, (die het eerste lid, 7, wordt) moet de wending « een of meerdere » vervangen worden door de wending « een of meer ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 6

De verkeerd gebruikte woorden « duiden ... aan » moeten vervangen worden door de woorden « wijzen ... aan ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp. Bovendien is de term « verantwoordelijke » in « veiligheidsverantwoordelijke » een gallicisme. Het zou beter zijn te schrijven : « veiligheidsfunctionaris » of « veiligheidspersoon ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 37

Cet article devrait être déplacé sous l'article 29.

Art. 40

Dans le texte français, on remplacera le mot « particulière » par le mot « spéciale ».

Art. 41

Cette disposition prévoit la possibilité d'infliger une « interdiction de stade judiciaire » en cas d'infraction aux articles 38 et 39 de l'avant-projet, qui concernent le « marché noir » des titres d'accès à un match de football.

On n'aperçoit pas pourquoi cette sanction ne s'appliquerait pas à d'autres infractions prévues par l'avant-projet de loi.

Observations finales

Du point de vue de la correction de la langue, le texte néerlandais du projet est, dans son ensemble, mal rédigé. Le texte néerlandais du projet doit être rédigé en tenant compte des observations faites dans la version néerlandaise, *in fine*, du présent avis.

Art. 9

In paragraaf 2, die het tweede lid wordt, zou het woord « werkingsregels » beter vervangen worden door de woorden « regels voor het functioneren ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 10

Wat paragraaf 1 betreft, wordt de term « reglement van inwendige orde » algemeen als een gallicisme beschouwd. Hij zou vervangen moeten worden door de gangbare term « huishoudelijk reglement ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

In de tekst naast het vijfde streepje, dat 5 wordt, zou de term « modaliteiten » vervangen moeten worden door de term « nadere regels ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

In paragraaf 2 zouden de woorden « beschikkingen bepalen », die niet correct zijn, vervangen moeten worden door de woorden « voorschriften geven ».

Art. 14

Het woord « kledij » zou vervangen moeten worden door het woord « kleding ».

Art. 16

Paragraaf 2, die het tweede lid wordt, is onbegrijpelijk in de huidige lezing.

Art. 18

Zoals het woord « voorzien » in het artikel gebruikt wordt, wordt het als een gallicisme aangemerkt en zou het vervangen moeten worden door de wending « voorzien in » of door een andere geschikte term. Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 19

De woorden « Het huidige deel » zijn in dit zinsverband fout en zouden vervangen moeten worden door de woorden « Deze titel ».

Art. 21

In paragraaf 2, 1°, moet de wending « in overtreding van », die letterlijk uit het Frans vertaald is doch geen gangbaar Nederlands is, vervangen worden door de wending « in strijd met ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 24

Wanneer er sprake is van een meervoud, behoort steeds « maanden » te worden geschreven en niet « maand ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 26

Paragraaf 1 is in zijn huidige lezing slecht gesteld en onleesbaar.

In paragraaf 2, 1°, zou het woord « dewelke » vervangen moeten worden door het woord « welke ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp. Voorts is de term « opgestart » ongebruikelijk in de regelgeving. Hij zou vervangen moeten worden door de term « aangespannen ». Een soortgelijke opmerking geldt voor heel het ontwerp.

In paragraaf 4 zou het correcter zijn « in voorkomend geval » te schrijven in plaats van « desgevallend ». Deze opmerking geldt voor heel het ontwerp.

Art. 36

De wending « indien geen inlichting gebeurde » is geen Nederlands, doordat « gebeuren » wijst op iets toevalligs en een « inlichting » juist niet.

Art. 37

De wending « samengaande inbreuken » is onbegrijpelijk en niet gangbaar. Bedoeld wordt « gelijktijdige overtredingen ». Voorts is het hele artikel uit een oogpunt van correct Nederlands bijzonder slecht gesteld, zodat het herschreven zou moeten worden.

Art. 38

De wending « Wordt gestraft », aan het begin van een zin, in plaats van « Gestraft wordt », wordt geacht in strijd met het Nederlandse taaleigen te zijn. Een soortgelijke opmerking geldt voor artikel 43.

De kamer was samengesteld uit

HH. :

R. ANDERSEN, *kamervoorzitter*;

C. WETTINCK,
P. LIENARDY, *staatsraden*;

F. DELPEREE,
J.-M. FAVRESSE, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

M. PROOST, *griffier*.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer R. ANDERSEN.

Het verslag werd uitgebracht door de heer L. DETROUX, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer C. NIKIS, adjunct-referendaris.

De Griffier,

M. PROOST

De Voorzitter,

R. ANDERSEN

La chambre était composée de

MM. :

R. ANDERSEN, *président de chambre*;

C. WETTINCK,
P. LIENARDY, *conseillers d'Etat*;

F. DELPEREE,
J.-M. FAVRESSE, *assesseurs de la section de législation*;

Mme :

M. PROOST, *greffier*.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

Le rapport a été présenté par M. L. DETROUX, auditeur adjoint. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. C. NIKIS, référendaire adjoint.

Le Griffier,

M. PROOST

Le Président,

R. ANDERSEN

WETSONTWERP

ALBERT II, KONING DER BELGEN

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Onze Minister van Justitie en op het advies van Onze in Raad vergaderde Ministers,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

In toepassing van artikel 78 van de Grondwet, zijn Onze Vice-Eerste Minister en Minister van Binnenlandse Zaken en Onze Minister van Justitie gelast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen :

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

TITEL I

*Verplichtingen van organisatoren
en overkoepelende sportbond*

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Art. 2

Onverminderd de door of krachtens de wet nader bepaalde maatregelen te treffen door de organisator van een voetbalwedstrijd en onverminderd de door de bevoegde overheden genomen maatregelen, rust op de organisator van elke voetbalwedstrijd de plicht om alle noodzakelijke voorzorgsmaatregelen te nemen om schade aan personen en goederen te voorkomen, daaronder begrepen alle mogelijke praktische maatregelen tot voorkoming van wangedrag door de toeschouwers.

Om de draagwijdte van deze plicht te bepalen wordt onder meer rekening gehouden met overeenkomsten die aangegaan worden tussen de organisator enerzijds en de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten anderzijds.

PROJET DE LOI

ALBERT II, ROI DES BELGES

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Intérieur et de Notre Ministre de la Justice et de l'avis de Nos Ministres qui en ont délibéré en Conseil,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

En application de l'article 78 de la Constitution, Notre Vice-Premier Ministre et Ministre de l'Intérieur et Notre Ministre de la Justice sont chargés de soumettre en Notre nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des Représentants le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

TITRE PREMIER

*Obligations des organisateurs et de la Fédération
sportive coordinatrice*

CHAPITRE Ier

Dispositions générales

Art 2

Sans préjudice d'autres mesures fixées par ou en vertu de la loi auxquelles l'organisateur d'un match de football doit pourvoir et sans préjudice des mesures prises par les autorités compétentes, l'organisateur de tout match de football a l'obligation de prendre toutes les mesures de précaution nécessaires pour prévenir les atteintes aux personnes et aux biens, en ce compris toutes les dispositions concrètes pour prévenir les débordements commis par les spectateurs.

Afin de déterminer la portée de cette obligation, il est entre autres tenu compte des conventions conclues entre d'une part l'organisateur, et d'autre part les services de secours et les autorités ou services administratifs et policiers.

Art. 3

De organisator van elke voetbalwedstrijd maakt uitsluitend gebruik van stadions of delen van stadions die aan de door de Koning bepaalde veiligheidsnormen voldoen.

HOOFDSTUK II

Definities

Art. 4

Voor de toepassing van deze wet, wordt begrepen onder

1° voetbalwedstrijd : de variant van het voetbalspel dewelke met twee ploegen van elf mannelijke spelers op een grasveld of op een kunstgrasveld wordt gespeeld, met uitzondering van deze wedstrijden die bedoeld zijn voor een bepaalde leeftijdscategorie;

2° nationale voetbalwedstrijd : de voetbalwedstrijd als gedefinieerd in 1° van dit artikel waaraan minstens een club uit een van de twee hoogste nationale afdelingen deelneemt;

3° internationale voetbalwedstrijd : de voetbalwedstrijd als gedefinieerd in 1° van dit artikel waaraan minstens één ploeg deelneemt die een andere nationaliteit heeft dan de Belgische nationaliteit en die deelneemt aan een buitenlands kampioenschap of representatief is voor een vreemde natie;

4° organisator : de natuurlijke persoon of rechtspersoon die een nationale voetbalwedstrijd of een internationale voetbalwedstrijd geheel of ten dele organiseert of laat organiseren, op eigen initiatief of op initiatief van een derde;

5° steward : een natuurlijke persoon, aangeworven door de organisator krachtens artikel 7 van deze wet om de toeschouwers te ontvangen en te begeleiden bij een nationale voetbalwedstrijd of internationale voetbalwedstrijd, teneinde het goede verloop van de wedstrijd met het oog op de veiligheid van de toeschouwers te waarborgen;

6° speelveld : de afgebakende ruimte waarop de deelnemers zich bewegen gedurende een voetbalwedstrijd;

7° stadion : elke plaats waar een voetbalwedstrijd zich afspeelt, voor zover het speelveld grenst aan ten minste een tribune;

8° tribune : plaats, grenzend aan het speelveld, bestemd om zittende of staande toeschouwers te ontvangen, en die rijen of een of meerdere onbeweegbare elementen omvat.

Art. 3

L'organisateur de tout match de football n'utilise que les stades ou parties de stades qui satisfont aux normes de sécurité fixées par le Roi.

CHAPITRE II

Définitions

Art. 4

Pour l'application de la présente loi, sont considérées comme

1° match de football : la variante du football qui est jouée sur du gazon ou une pelouse artificielle par deux équipes de onze joueurs de sexe masculin, à l'exclusion des matches qui sont destinés à une catégorie d'âge déterminée;

2° match national de football : le match de football défini au 1° du présent article auquel participe au moins un club évoluant dans une des deux divisions nationales supérieures;

3° match international de football : le match de football défini au 1° du présent article auquel participe au moins une équipe d'une nationalité autre que belge et qui participe à un championnat étranger ou est représentative d'une nation étrangère;

4° organisateur : la personne physique ou morale qui organise ou fait organiser, en tout ou en partie, un match national de football ou un match international de football, qu'elle en ait pris elle-même l'initiative ou qu'elle en ait été chargée par un tiers;

5° steward : une personne physique engagée par l'organisateur en vertu de l'article 7 de la présente loi pour accueillir et assister les spectateurs lors d'un match national de football ou d'un match international de football, afin d'assurer le bon déroulement de la rencontre pour la sécurité des spectateurs;

6° terrain de jeu : l'aire délimitée sur laquelle évoluent les participants pendant un match de football;

7° stade : tout lieu où se déroule un match de football, pour autant que le terrain de jeu soit jouté d'au moins une tribune;

8° tribune : espace joutant le terrain de jeu, destiné à recevoir des spectateurs assis ou debout, comportant des gradins ou un ou plusieurs éléments immobiliers.

HOOFDSTUK III

Bijzondere verplichtingen van de organisatoren

Art. 5

De organisatoren van een nationale voetbalwedstrijd en de organisatoren van een internationale voetbalwedstrijd zijn gehouden om met betrekking tot hun verplichtingen in de loop van de maand juni van elk jaar overeenkomsten aan te gaan met de hulpdiensten en de bestuurlijke en politieke overheden of diensten.

Art. 6

Voor de coördinatie en de leiding van het veiligheidsbeleid duiden de organisatoren van een nationale voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd een behoorlijk gemandateerde veiligheidsverantwoordelijke aan.

Art. 7

De organisatoren van een nationale voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd werven stewards aan.

Art. 8

De Koning bepaalt het minimum aantal stewards en hun hiërarchische structuur, de bevoegdheden en taken van de veiligheidsverantwoordelijken, alsmede de minimale voorwaarden van rekrutering, opleiding en bekwaamheid waaraan stewards en veiligheidsverantwoordelijken moeten voldoen.

Art. 9

De organisatoren die meerdere nationale voetbalwedstrijden op hetzelfde speelveld organiseren, richten een lokale adviesraad voor de veiligheid bij voetbalwedstrijden op.

De Koning bepaalt de taken, de samenstelling en de overige werkingsregels van deze lokale adviesraad.

Art. 10

De organisatoren van een nationale voetbalwedstrijd of van een internationale voetbalwedstrijd nemen ten minste de volgende maatregelen :

1° het onderwerpen van alle toeschouwers aan een reglement van inwendige orde dat alle voorge-

CHAPITRE III

Obligations particulières des organisateurs

Art. 5

Les organisateurs d'un match national de football et les organisateurs d'un match international de football sont tenus de conclure une convention relative à leurs obligations dans le courant du mois de juin de chaque année avec les services de secours et les autorités ou services administratifs et policiers.

Art. 6

Pour la coordination et la direction de la politique de sécurité, les organisateurs d'un match national de football ou d'un match international de football désignent un responsable de la sécurité dûment mandaté.

Art. 7

Les organisateurs d'un match national de football ou d'un match international de football engagent des stewards.

Art. 8

Le Roi détermine le nombre minimum de stewards et leur structure hiérarchique, les compétences et les tâches des responsables de la sécurité, ainsi que les conditions minimales de recrutement, de formation et de capacité auxquelles les uns et les autres doivent satisfaire.

Art. 9

Les organisateurs qui organisent plusieurs matches nationaux de football sur le même terrain de jeu instituent un conseil consultatif local pour la sécurité des matches de football.

Le Roi précise les tâches, la composition et les autres règles de fonctionnement de ce conseil consultatif local.

Art. 10

Les organisateurs d'un match national de football ou d'un match international de football prendront au moins les dispositions suivantes :

1° soumettre tous les spectateurs à un règlement d'ordre intérieur qui reprend tous les actes et com-

schreven en verboden handelingen en gedragingen opsomt en aangeeft welk gevolg aan de niet-naleving ervan zal worden gegeven;

2° het opnemen van een regeling van burgerrechtelijke uitsluiting, en een regeling inzake afgifte van voorwerpen in het reglement van inwendige orde;

3° het controleren van de naleving van het reglement van inwendige orde;

4° het nemen van maatregelen van actieve en passieve veiligheid die de veiligheid van het publiek en de hulp- en politiediensten beogen door de beheersing van de beweging van toeschouwers, de scheiding van rivaliserende toeschouwers, en de concrete tenuitvoerlegging van het reglement van inwendige orde;

5° het verzekeren van het ticketbeheer, waaronder in ieder geval begrepen is : het aanmaken van de toegangsbewijzen, de distributie ervan, de toegangscontrole en de controle op de geldigheid en op de regelmatige detentie van de toegangsbewijzen. De Koning kan hiertoe bij in Ministerraad overlegd besluit de modaliteiten van het ticketbeheer regelen;

6° het installeren van bewakingscamera's in de gevallen en volgens de modaliteiten die de Koning, na advies van de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, bepaalt.

De Koning kan aanvullende concrete beschikkingen bepalen teneinde de veiligheid van de toeschouwers en het vredig verloop van de wedstrijd te garanderen, dewelke binnen achttien maand na de inwerkingtreding van het besluit houdende deze beschikkingen dienen te worden bekrachtigd bij wet.

HOOFDSTUK IV

Bijzondere verplichtingen voor de overkoepelende sportbond

Art. 11

Naast het nemen van de noodzakelijke maatregelen wanneer hij zelf als organisator van een nationale voetbalwedstrijd of internationale voetbalwedstrijd optreedt, is met betrekking tot de maatregelen bepaald in Titel I, Hoofdstuk III van deze wet, de overkoepelende sportbond gehouden volgende maatregelen te nemen :

1° in elk geval een permanente coördinatie te verzekeren van de bijzondere verplichtingen van de organisatoren, zoals geregeld in Titel I, Hoofdstuk III;

2° voor zover dit nodig blijkt, middelen ter beschikking te stellen van organisatoren om hun bijzondere verplichtingen te laten realiseren;

3° voor zover de maatregelen vermeld onder 1° of 2° niet toereikend zijn zelf rechtstreeks en actief aan de uitvoering ervan deel te nemen om te verzekeren dat de bijzondere verplichtingen worden uitgevoerd, en dit op gecoördineerde wijze.

portements prescrits et interdits, et indique quelle suite sera réservée à leur inobservation;

2° prendre une réglementation d'exclusion civile, et une réglementation relative à la remise des objets dans le règlement d'ordre intérieur;

3° contrôler le respect de leur règlement d'ordre intérieur;

4° prendre des mesures de sécurité active et passive visant à garantir la sécurité du public et des services de police et de secours par la gestion des flux de spectateurs, la séparation des spectateurs rivaux, et la mise en œuvre concrète du règlement d'ordre intérieur;

5° assurer la gestion des billets, ce qui comprend en tout cas : la confection des titres d'accès, leur distribution, le contrôle d'accès et le contrôle de la validité et de la détention régulière des titres d'accès. Le Roi peut à cette fin régler, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les modalités de la gestion des billets;

6° installer de caméras de surveillance dans les cas et selon les modalités précisées par le Roi, après avis de la commission pour la protection de la vie privée.

Le Roi peut arrêter des dispositions concrètes additionnelles en vue de garantir la sécurité des spectateurs et le déroulement paisible du match, lesquelles doivent être confirmées par la loi dans les dix-huit mois de l'entrée en vigueur de l'arrêté portant ces dispositions.

CHAPITRE IV

Obligations particulières incombant à la Fédération sportive coordinatrice

Art. 11

En plus des mesures nécessaires qu'elle doit prendre lorsqu'elle s'érige elle-même en organisatrice d'un match national de football ou d'un match international de football, la fédération sportive coordinatrice est tenue, en ce qui concerne les mesures précisées au Titre Ier, Chapitre III de la présente loi, de prendre les mesures suivantes :

1° en tout cas assurer une coordination permanente des obligations particulières des organisateurs, comme il est réglé dans le Titre Ier, Chapitre III;

2° pour autant que cela s'avère nécessaire, mettre à la disposition des organisateurs des moyens pour faire réaliser leurs obligations particulières;

3° pour autant que les mesures mentionnées sous 1° ou 2° ne sont pas satisfaisantes, participer elle-même directement et activement à leur exécution pour assurer que les obligations particulières soient exécutées, et cela de manière coordonnée.

HOOFDSTUK V

Taken en bevoegdheden van de stewards

Art. 12

Bij het uitoefenen van hun taken en bevoegdheden treden de stewards op in de zone begrensd door de buitenomheining van het stadion.

Afdeling 1*Bevoegdheden*

Art. 13

De stewards kunnen de toeschouwers van hetzelfde geslacht verzoeken zich vrijwillig aan een opervlakkige controle van kleding en bagage te onderwerpen, teneinde voorwerpen te detecteren waarvan het binnenbrengen in het stadion het verloop van de wedstrijd kan verstoren.

De stewards kunnen om afgifte van die voorwerpen verzoeken.

Een ieder die zich tegen deze controle of afgifte verzet of er niet in toestemt, wordt door de stewards de toegang tot het stadion ontzegd.

Afdeling 2*Taken*

Art. 14

Indien nodig, vergezellen de stewards de scheidsrechters, lijnrechters en spelers tussen de kleedkamers en het veld.

Art. 15

De stewards nemen deel aan de controle op de naleving van het reglement van inwendige orde.

Zij inspecteren de inrichtingen voor en na de wedstrijd; elke tekortkoming aan de voorziene veiligheidsmaatregelen wordt onmiddellijk gemeld aan de veiligheidsverantwoordelijke om dit terstond te verhelpen.

De stewards zien erop toe dat via toegangs- en evacuatiewegen een vlotte doorgang mogelijk is naar uitgangen en parkings.

De stewards staan in voor het onthaal van de toeschouwers en begeleiden hen naar hun plaatsen; ze zien erop toe dat het publiek zich geen toegang verschaft tot de niet voor het publiek toegankelijke plaatsen.

CHAPITRE V

Tâches et compétences des stewards

Art. 12

Lors de l'exercice de leurs tâches et de leurs compétences, les stewards interviennent dans la zone délimitée par l'enceinte extérieure du stade.

Section 1re*Compétences*

Art. 13

Les stewards peuvent inviter les spectateurs du même sexe qu'eux à se soumettre volontairement à un contrôle superficiel de leurs vêtements et bagages, afin de détecter la présence d'objets dont l'introduction dans le stade peut perturber le déroulement du match.

Les stewards peuvent demander la remise de ces objets.

L'accès au stade est refusé par les stewards à quiconque s'oppose à ce contrôle ou cette remise, ou refuse de s'y soumettre.

Section 2*Tâches*

Art. 14

Au besoin, les stewards accompagnent les arbitres, juges de ligne et joueurs entre les vestiaires et le terrain de jeu.

Art. 15

Les stewards participent au contrôle du respect du règlement d'ordre intérieur.

Ils se livrent à l'inspection des installations, avant et après le match; tout manquement aux mesures de sécurité prévues est immédiatement signalé au responsable de la sécurité afin qu'il y soit remédié sur le champ.

Les stewards veillent à ce que les voies d'accès et d'évacuation garantissent un accès fluide aux issues et aux parkings.

Les stewards assurent l'accueil des spectateurs et leur accompagnement vers leurs places; ils veillent à ce que le public ne pénètre pas dans les zones qui ne sont pas accessibles au public.

Art. 16

De stewards verstrekken aan het publiek alle nuttige informatie met betrekking tot de organisatie, de infrastructuur en de hulpdiensten.

Ze delen aan de hulp- en politiediensten elke informatie mee betreffende het publiek die de orde kan verstoren.

Art. 17

De stewards treden op in elke situatie die een snel ingrijpen vergt.

Ze treden preventief op in elke situatie die een bedreiging voor de openbare orde kan uitmaken.

HOOFDSTUK VI

Sancties

Art. 18

Overeenkomstig de procedure voorzien in Titel III van deze wet kan een administratieve geldboete van twintig duizend frank tot tien miljoen frank worden opgelegd aan de organisator van een voetbalwedstrijd die de verplichtingen voorgeschreven door of krachtens de artikelen 2, 3, 5 of 10 van deze wet, voor zover deze op hem van toepassing zijn, niet naleeft.

Overeenkomstig de procedure voorzien in Titel III van deze wet kan een administratieve geldboete van twintig duizend frank tot vijf miljoen frank worden opgelegd aan de organisator van een nationale voetbalwedstrijd of internationale voetbalwedstrijd of aan de overkoepelende sportbond die de overige verplichtingen voorgeschreven door of krachtens Titel I van deze wet niet naleeft.

TITEL II

Feiten die het verloop van de nationale voetbalwedstrijd of van de internationale voetbalwedstrijd kunnen verstoren

Art. 19

Het huidige deel is van toepassing op feiten gepleegd gedurende de ganse periode tijdens dewelke het stadion, waarin een nationale voetbalwedstrijd of een internationale voetbalwedstrijd plaatsvindt, toegankelijk is voor de toeschouwers.

Art. 16

Les stewards délivrent au public toutes les informations utiles relatives à l'organisation, aux infrastructures et aux services de secours.

Ils communiquent aux services de police et de secours toute information concernant le public, susceptible de troubler l'ordre.

Art. 17

Les stewards interviennent dans toute situation nécessitant une action rapide.

Ils interviennent à titre préventif dans toute situation qui peut constituer une menace pour l'ordre public.

CHAPITRE VI

Sanctions

Art. 18

Conformément à la procédure prévue au Titre III de la présente loi, une amende administrative de vingt mille francs à dix millions de francs peut être infligée à l'organisateur d'un match national de football ou d'un match international de football qui ne respecte pas les obligations prescrites par ou en vertu des articles 2, 3, 5 ou 10 de la présente loi.

Conformément à la procédure prévue au Titre III de la présente loi, une amende administrative de vingt mille francs à cinq millions de francs peut être infligée à l'organisateur d'un match national de football ou d'un match international de football ou à la fédération sportive coordinatrice qui ne respecte pas les autres obligations prescrites par ou en vertu du Titre Ier de la présente loi.

TITRE II

Faits qui peuvent troubler le déroulement du match national de football ou du match international de football

Art. 19

Le présent titre est d'application à des faits commis pendant toute la période durant laquelle le stade où se déroule un match national de football ou un match international de football est accessible aux spectateurs.

Art. 20

Een ieder die zonder gerechtvaardigde reden een of meerdere voorwerpen gooit of schiet van of naar het speelveld of de zone die het speelveld omringt, daaronder begrepen de tribunes, kan een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

Art. 21

Een ieder die het stadion onrechtmatig betreedt, kan een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

Als onrechtmatig betreden worden beschouwd :

- 1° het betreden van het stadion in overtreding van een administratief of gerechtelijk stadionverbod;
- 2° het betreden van het stadion wanneer de toegang hem daartoe werd ontzegd in toepassing van artikel 13, derde lid, van deze wet.

Art. 22

Behoudens wettelijk voorschrift, overheidsbevel of een andere uitdrukkelijke en voorafgaande toelating of gerechtvaardigde reden waaruit het geoorloofd karakter blijkt, kan een ieder die bepaalde zones van het stadion betreedt zonder in het bezit te zijn van een geldig toegangsbewijs voor deze zone of die zich bevindt in plaatsen die voor het publiek niet toegankelijk zijn, een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

Als plaatsen die voor het publiek niet toegankelijk zijn worden beschouwd :

- 1° het speelveld en de aansluitende zones dewelke zijn afgescheiden van het publiek;
- 2° de muren, omheiningen of andere middelen bestemd tot het scheiden van de toeschouwers;
- 3° de door de Koning als niet toegankelijk voor het publiek omschreven zones.

Art. 23

Een ieder die, alleen of in groep, door zijn gedrag het verloop van de nationale voetbalwedstrijd of van de internationale voetbalwedstrijd verstoort door het aanzetten tot slagen en verwondingen, haat of woede ten opzichte van een of meerdere personen die zich in het stadion bevinden, kan een of meerdere sancties oplopen als voorzien in artikel 24 van deze wet.

Art. 24

Overeenkomstig de procedure voorzien in Titel III van deze wet kan in geval van overtreding van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet een admini-

Art. 20

Pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque jette ou projette sans motif légitime un ou plusieurs objets vers ou depuis le terrain de jeu ou la zone qui entoure le terrain de jeu, en ce compris les tribunes.

Art. 21

Pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque pénètre irrégulièrement dans le stade.

Sont considérés comme pénétration irrégulière :

- 1° pénétrer dans le stade en contravention à une interdiction de stade administrative ou judiciaire;
- 2° pénétrer dans le stade malgré que l'accès a été refusé en application de l'article 13, alinéa 3, de la présente loi.

Art. 22

Sauf disposition légale, ordre de l'autorité ou autre permission expresse et préalable ou motif légitime faisant apparaître la licéité, pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque pénètre dans certaines zones du stade sans être en possession d'un titre d'accès valable pour cette zone ou se trouve dans un lieu inaccessible au public.

Sont considérés comme lieux inaccessibles au public :

- 1° le terrain de jeu et les zones adjacentes qui sont séparées du public;
- 2° les murs, clôtures ou autres moyens destinés à séparer les spectateurs;
- 3° les zones définies par le Roi comme étant inaccessibles au public.

Art. 23

Pourra encourir une ou plusieurs sanctions prévues à l'article 24 de la présente loi quiconque, seul ou en groupe, trouble par son comportement le déroulement du match national de football ou du match international de football, en incitant à porter des coups et blessures, à la haine ou à l'emportement à l'égard d'une ou plusieurs personnes se trouvant dans le stade.

Art. 24

Conformément à la procédure prévue au Titre III de la présente loi, une amende administrative de dix mille francs à deux cent mille francs et une interdic-

stratieve geldboete van tienduizend tot tweehonderdduizend frank en een administratief stadionverbod voor een duur van drie maand tot vijf jaar worden opgelegd, of één van deze sancties alleen.

TITEL III

Procédure betreffende de administratieve rechtsoverdracht

HOOFDSTUK I

Vaststelling van de feiten

Art. 25

De feiten zoals gesanctioneerd in de artikelen 18 en 24 van deze wet worden bij proces-verbaal vastgesteld door een politieambtenaar. De feiten zoals gesanctioneerd in artikel 18 van deze wet kunnen ook bij proces-verbaal worden vastgesteld door een daartoe door de Koning aangewezen ambtenaar.

Het origineel van dit proces-verbaal wordt gestuurd aan de ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid, van deze wet.

Voor de feiten zoals bedoeld in de artikelen 20, 21, 22 en 23 van deze wet wordt een afschrift van het proces-verbaal terzelfder tijd gestuurd aan de procureur des Konings.

HOOFDSTUK II

Opleggen van sancties

Art. 26

De administratieve sanctie wordt door de door de Koning aangewezen ambtenaar opgelegd.

Wanneer deze ambtenaar beslist dat er reden is om de administratieve procedure aan te vatten, deelt hij de overtreder door middel van een ter post aangezekend schrijven mee :

1° de feiten met betrekking tot dewelke de procedure is opgestart;

2° het feit dat de overtreder de gelegenheid heeft om binnen de dertig dagen te rekenen van de datum van kennisgeving van het aangezekend schrijven, zijn verweermiddelen uiteen te zetten bij ter post aangezekend schrijven, en dat hij het recht heeft om bij deze gelegenheid de in het eerste lid van dit artikel bedoelde ambtenaar om een mondelinge verdediging van zijn zaak te verzoeken;

3° het feit dat de overtreder het recht heeft om zich te laten bijstaan door een raadsman;

4° het feit dat de overtreder het recht heeft zijn dossier te consulteren;

tion de stade administrative d'une durée de trois mois à cinq ans ou une de ces deux sanctions peuvent être infligées en cas de contravention aux articles 20, 21, 22 et 23 de la présente loi.

TITRE III

Procédure relative à l'action administrative

CHAPITRE PREMIER

Constatation des faits

Art. 25

Les faits sanctionnés par les articles 18 et 24 de la présente loi sont constatés dans un procès-verbal par un fonctionnaire de police. Les faits sanctionnés par l'article 18 de la présente loi peuvent également être constatés dans un procès-verbal par un fonctionnaire désigné par le Roi.

L'original du procès-verbal est envoyé au fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi.

Pour les faits visés aux articles 20, 21, 22 et 23 de la présente loi, une copie du procès-verbal est envoyée en même temps au procureur du Roi.

CHAPITRE II

Imposition de sanctions

Art. 26

La sanction administrative est imposée par le fonctionnaire désigné par le Roi.

Lorsque ce fonctionnaire décide qu'il y a lieu d'entamer la procédure administrative, il communique au contrevenant, par lettre recommandée à la poste :

1° les faits à propos desquels la procédure est entamée;

2° le fait que le contrevenant a la possibilité d'exposer par écrit, par lettre recommandée à la poste, ses moyens de défense dans un délai de trente jours à compter du jour de notification de la lettre recommandée, et qu'il dispose à cette occasion du droit de demander au fonctionnaire visé à l'alinéa 1er du présent article de présenter oralement sa défense;

3° le fait que le contrevenant a le droit de se faire assister d'un conseil;

4° le fait que le contrevenant a le droit de consulter son dossier;

5° een afschrift van het in artikel 25, eerste lid, van deze wet bedoelde proces-verbaal, gevoegd als bijlage.

De in het eerste lid bedoelde ambtenaar bepaalt desgevallend de dag waarop de betrokkene conform zijn verzoek krachtens het tweede lid, 2°, van dit artikel uitgenodigd wordt de mondelinge verdediging van zijn zaak voor te dragen.

Art. 27

Na afloop van de termijn voorzien in artikel 26, lid 2, 2°, van deze wet, of in voorkomend geval na de schriftelijke of mondelinge verdediging van de zaak door de overtreder of zijn raadsman, kan de ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid, van deze wet de overtreder een sanctie opleggen op basis van de artikelen 18 of 24 van deze wet.

Art. 28

De beslissing tot het opleggen van een administratieve sanctie heeft uitvoerbare kracht na het verstrijken van een termijn van een maand, te rekenen vanaf de dag van kennisgeving, bedoeld in artikel 30.

Het hoger beroep heeft schorsende kracht.

Art. 29

De beslissing tot het opleggen van een administratieve sanctie wordt gemotiveerd. Zij bepaalt eveneens het bedrag van de administratieve geldboete en de duur van het administratief stadionverbod, of een van deze sancties alleen, en de bepalingen van artikel 31 van deze wet.

De administratieve sanctie is proportioneel in functie van de zwaarte van de feiten die haar verantwoordt, en in functie van eventuele herhaling.

De vaststelling van meerdere samengaannde inbreuken op de artikelen 20, 21, 22 of 23 zal het voorwerp uitmaken van een enkele administratieve geldboete en een enkel administratief stadionverbod, of van een van deze sancties, dewelke proportioneel zijn in functie van de zwaarte van het geheel van de feiten.

Wanneer de administratieve sanctie wordt opgelegd aan een organisator, bepaalt de genomen beslissing de termijn binnen dewelke de vastgestelde inbreuken moeten verholpen worden.

5° une copie en annexe du procès-verbal visé à l'article 25, alinéa 1er, de la présente loi.

Le fonctionnaire visé à l'alinéa 1er précise le cas échéant le jour où l'intéressé est invité à exposer oralement sa défense, conformément à sa requête en vertu de l'alinéa 2, 2°, du présent article.

Art. 27

A l'échéance du délai prévu à l'article 26, alinéa 2, 2°, de la présente loi ou, le cas échéant, après la défense écrite ou orale de l'affaire par le contrevenant ou son conseil, le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi peut imposer une sanction au contrevenant sur la base des articles 18 ou 24 de la présente loi.

Art. 28

La décision d'imposer une sanction administrative a force exécutoire à l'échéance du délai d'un mois à compter du jour de sa notification, visée à l'article 30.

L'appel est suspensif.

Art. 29

La décision d'imposer une sanction administrative est motivée. Elle mentionne également le montant de l'amende administrative ou la durée de l'interdiction de stade administrative, et les dispositions de l'article 31 de la présente loi.

La sanction administrative est proportionnée à la gravité des faits qui la motivent, et en fonction de l'éventuelle répétition.

La constatation de plusieurs contraventions, concomitantes, aux articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi fera l'objet d'une amende administrative unique ou d'une interdiction de stade administrative unique, proportionnées à la gravité de l'ensemble des faits.

Lorsque la sanction administrative est imposée à un organisateur, la décision fixe le délai dans lequel il doit être remédié aux infractions constatées.

HOOFDSTUK III

Kennisgeving van de beslissing

Art. 30

Van de beslissing wordt bij ter post aangetekende brief kennis gegeven aan de overtreder en, bij schending van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet, aan de procureur des Konings.

HOOFDSTUK IV

Hoger beroep

Art. 31

De overtreder die de beslissing van de in artikel 26, eerste lid, van deze wet bedoelde ambtenaar betwist, tekent op straffe van verval binnen een termijn van een maand vanaf de kennisgeving van de beslissing, bij wege van verzoekschrift, beroep aan bij de politierechtbank.

Geen hoger beroep staat open tegen de beslissing van de politierechtbank.

Onverminderd de bepalingen in het eerste en tweede lid van dit artikel zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek toepasselijk op het beroep bij de politierechtbank en het buitengewoon hoger beroep.

HOOFDSTUK V

Verjaring van de administratieve vordering

Art. 32

De ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid, van deze wet kan geen administratieve sanctie opleggen na het verstrijken van een termijn van drie jaar, te rekenen vanaf de dag waarop het feit werd gepleegd.

HOOFDSTUK VI

Uitzonderingsbepalingen

Art. 33

Het huidige hoofdstuk is van toepassing wanneer feiten, zoals gesanctioneerd in artikel 24 van deze wet begaan worden door een overtreder die in België geen woonplaats, noch hoofdverblijfplaats heeft.

CHAPITRE III

Notification de la décision

Art. 30

La décision est notifiée par lettre recommandée à la poste au contrevenant et, en cas de violation des articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi, au procureur du Roi.

CHAPITRE IV

Appel

Art. 31

Le contrevenant qui conteste la décision du fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi peut interjeter appel par voie de requête près le tribunal de police dans un délai d'un mois depuis la notification de la décision, à peine de déchéance.

La décision du tribunal de police n'est pas soumise à appel.

Sans préjudice des dispositions prévues aux alinéas 1er et 2 du présent article, les règles du Code judiciaire s'appliquent à l'appel près le tribunal de police et aux voies de recours extraordinaires.

CHAPITRE V

Prescription de l'action administrative

Art. 32

Le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi ne peut imposer de sanction administrative à l'échéance d'un délai de trois ans à compter du jour où le fait est commis.

CHAPITRE VI

Dispositions dérogatoires

Art. 33

Le présent chapitre est d'application lorsque les faits sanctionnés par l'article 24 de la présente loi sont commis par un contrevenant qui n'a en Belgique ni domicile ni résidence principale.

Art. 34

In geval van vaststelling van overtreding van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet kan, met instemming van de overtreder, onmiddellijk een som van tienduizend frank geheven worden door de ambtenaar, bedoeld door artikel 26, eerste lid van deze wet.

De beslissing tot het opleggen van de onmiddellijke heffing wordt door de betrokken ambtenaar medegedeeld aan de procureur des Konings.

De Koning bepaalt de modaliteiten van heffing en indexatie van de som.

De onmiddellijke betaling van de som doet de mogelijkheid vervallen de overtreder voor het betreffen de feit een administratieve geldboete op te leggen.

De betaling van de onmiddellijke heffing verhindert niet dat de procureur des Konings toepassing maakt van artikel 216*bis* of 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering of de strafvervolgning instelt. In geval van toepassing van artikel 216*bis* of 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering wordt de onmiddellijk geheven som toegerekend op de door het openbaar ministerie vastgestelde som en wordt het eventuele overschot terugbetaald.

In geval van veroordeling van de betrokkene wordt de onmiddellijk geheven som toegerekend op de aan de staat verschuldigde gerechtskosten en op de uitgesproken geldboete en wordt het eventuele overschot terugbetaald.

In geval van vrijspraak wordt de onmiddellijk geheven som teruggegeven.

In geval van voorwaardelijke veroordeling wordt de onmiddellijk geheven som teruggegeven na aftrek van de gerechtskosten.

HOOFDSTUK VII

Bijzondere bepalingen

Art. 35

De procureur des Konings beschikt over een termijn van een maand, te rekenen van de dag van ontvangst van het afschrift van het proces-verbaal bedoeld in artikel 25 van deze wet om de ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid van deze wet in te lichten dat een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek werd opgestart of een strafrechtelijke vervolging werd ingesteld. Voor het verstrijken van deze termijn kan de ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid van deze wet geen administratieve sanctie opleggen op basis van artikel 24 van deze wet, behoudens voorafgaande mededeling door de procureur des Konings dat deze geen gevolg aan het feit wenst te hechten.

De in het vorige lid vermelde mededeling door de procureur des Konings, doet de mogelijkheid vervallen voor de in artikel 26, eerste lid van deze wet

Art. 34

Lorsqu'une contravention aux articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi est constatée, une somme de dix mille francs peut être immédiatement perçue, avec l'accord du contrevenant, par le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi.

La décision d'imposer la perception immédiate est communiquée au procureur du Roi par le fonctionnaire concerné.

Le Roi détermine les modalités de perception et d'indexation de la somme.

Le paiement immédiat de la somme éteint la possibilité d'infliger au contrevenant une amende administrative pour le fait visé.

Le paiement immédiat de la somme prélevée n'empêche cependant pas le procureur du Roi de faire application des articles 216*bis* et 216*ter* du Code d'instruction criminelle, ni d'engager des poursuites pénales. En cas d'application des articles 216*bis* et 216*ter* du Code d'instruction criminelle, la somme immédiatement perçue est imputée sur la somme fixée par le ministère public, et l'excédent éventuel est remboursé.

En cas de condamnation de l'intéressé, la somme immédiatement perçue est imputée sur les frais de justice dus à l'Etat et sur l'amende prononcée, et l'excédent éventuel est remboursé.

En cas d'acquiescement, la somme perçue est restituée.

En cas de condamnation conditionnelle, la somme immédiatement perçue est restituée après déduction des frais de justice.

CHAPITRE VII

Dispositions particulières

Art. 35

Le procureur du Roi dispose d'un délai d'un mois à compter du jour de la réception de la copie du procès-verbal visé à l'article 25 de la présente loi pour informer le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi que des poursuites pénales ont été engagées, ou qu'une information ou une instruction judiciaire ont été entamées. Le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi ne peut infliger de sanction administrative sur la base de l'article 24 de la présente loi avant l'échéance de ce délai, sauf communication préalable par le procureur du Roi que ce dernier ne souhaite pas réserver de suite au fait.

La communication par le procureur du Roi, visée à l'alinéa précédent éteint la possibilité pour le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente

bedoelde ambtenaar om een administratieve sanctie op te leggen op basis van artikel 24 van deze wet.

loi d'imposer une sanction administrative sur la base de l'article 24 de la présente loi.

Art. 36

Art. 36

De mogelijkheid tot het instellen van de strafvordering door de procureur des Konings voor feiten dewelke sanctioneerbaar zijn op basis van artikel 24 van deze wet, maar die door de procureur des Konings worden gekwalificeerd als misdrijven, vervalt indien geen mededeling gebeurde in de zin van artikel 35, eerste lid van deze wet bij het verstrijken van de hiervoor bepaalde termijn van een maand.

La possibilité pour le procureur du Roi d'engager la procédure pénale pour les faits visés par l'article 24 de la présente loi, mais qui sont qualifiés d'infractions par le procureur du Roi, s'éteint si aucune communication au sens de l'article 35, alinéa 1er, de la présente loi n'a eu lieu à l'échéance du délai d'un mois susmentionné.

HOOFDSTUK VIII

CHAPITRE VIII

Verzachtende omstandigheden

Circonstances atténuantes

Art. 37

Art. 37

Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, kunnen de administratieve geldboetes, voorzien in de artikelen 18 en 24 worden verminderd tot beneden hun minimum, zonder dat zij ooit lager kunnen zijn dan tienduizend frank voor een sanctie op basis van artikel 18, of lager dan vijfduizend frank voor een sanctie op basis van artikel 24.

S'il y a des circonstances atténuantes, les amendes administratives prévues dans les articles 18 et 24 peuvent être diminuées jusqu'en-deçà de leur minimum, sans qu'elles ne puissent être inférieures à dix mille francs pour une sanction basée sur l'article 18, ou inférieures à cinq mille francs pour une sanction basée sur l'article 24.

TITEL IV

TITRE IV

Misdrijven

Infractions

HOOFDSTUK EEN

CHAPITRE PREMIER

Misdrijven betreffende de onrechtmatige verdeling van toegangsbewijzen

Infractions relatives à la distribution irrégulière de titres d'accès

Art. 38

Art. 38

Wordt gestraft met een gevangenisstraf van zes maand tot drie jaar en een geldboete van tweehonderd frank tot twintigduizend frank, of met een van deze straffen alleen, het verdelen of verkopen van een of meerdere geldige toegangsbewijzen voor een voetbalwedstrijd, hetzij in overtreding van het uitgiftesysteem ingesteld volgens de door of krachtens deze wet bepaalde toepassingsvoorwaarden, hetzij zonder uitdrukkelijke en voorafgaande toelating van de organisator, met de bedoeling hierdoor het verloop van de nationale of internationale voetbalwedstrijd te verstoren of met een winstoogmerk.

Est puni d'une peine d'emprisonnement de six mois à trois ans et d'une amende de deux cents à vingt mille francs, ou d'une de ces deux peines, le fait de distribuer ou de vendre un ou plusieurs titres valables d'accès à un match de football, soit en contravention au système d'émission établi selon les conditions d'application définies par ou en vertu de la présente loi, soit sans en avoir reçu l'autorisation expresse et préalable de l'organisateur, lorsque cela se fait avec l'intention de troubler le déroulement du match national ou international de football ou dans un but lucratif.

Art. 39

De poging tot het misdrijf voorzien in artikel 38 van deze wet is strafbaar met een gevangenisstraf van 6 maand tot twee jaar en een geldboete van tweehonderd frank tot tienduizend frank, of met een van deze straffen alleen.

HOOFDSTUK II

Bijzondere bepalingen

Art. 40

Ingeval van een veroordeling wegens overtreding van de artikelen 38 of 39 van deze wet wordt de bijzondere verbeurdverklaring van de toegangsbewijzen voor een nationale of internationale voetbalwedstrijd steeds uitgesproken, zelfs indien de toegangsbeewijzen geen eigendom zijn van de veroordeelde.

Art. 41

In geval van een veroordeling voor een misdrijf, begaan in een stadion, kan door de rechter een gerechtelijk stadionverbod voor een duur van drie maand tot tien jaar worden uitgesproken.

Het gerechtelijk stadionverbod kan een aanmeldingsplicht impliceren waarvan de modaliteiten door de rechter worden bepaald.

Art. 42

De bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn toepasselijk op de bij deze wet voorziene misdrijven.

TITEL V

Slotbepalingen

Art. 43

Kunnen worden medegedeeld aan een organisator en aan de lokale adviesraad van deze organisator, uitsluitend in het geval dat dit nodig is voor de uitoefening van hun verplichtingen : de bestuurlijke inlichtingen die de politiediensten inwinnen en de bestuurlijke documentatie die zij bijhouden met betrekking tot de gebeurtenissen of de groeperingen die een concreet belang vertonen voor de uitoefening van hun opdrachten van bestuurlijke politie in het kader

Art. 39

La tentative du délit prévu à l'article 38 de la présente loi est punissable d'une peine d'emprisonnement de six mois à deux ans et d'une amende de deux cents à dix mille francs ou d'une de ces deux peines.

CHAPITRE II

Dispositions particulières

Art. 40

Dans le cas d'une condamnation pour contravention aux articles 38 ou 39 de la présente loi, la confiscation spéciale des titres d'accès à un match national ou international de football est toujours prononcée, même s'ils ne sont pas la propriété du condamné.

Art. 41

Dans le cas d'une condamnation pour une infraction commise dans un stade, le juge peut prononcer une interdiction de stade judiciaire d'une durée de trois mois à dix ans.

L'interdiction de stade judiciaire peut entraîner une obligation de se présenter selon les modalités précisées par le juge.

Art. 42

Les dispositions du Livre I du Code pénal, en ce compris le chapitre VII et l'article 85, sont d'application pour les infractions prévues par la présente loi.

TITRE V

Dispositions finales

Art. 43

A l'exclusion des données à caractère personnel, peuvent être communiquées à l'organisateur et à son conseil consultatif local, uniquement dans le cas où ils en ont besoin pour l'exécution de leurs obligations : les informations administratives recueillies par les services de police et la documentation administrative qu'ils tiennent à jour relative aux événements ou aux groupements présentant un intérêt concret pour l'exercice de leurs missions de police

van de veiligheid bij voetbalwedstrijden, met uitsluiting van gepersonaliseerde gegevens.

De organisator en de leden van de lokale adviesraad die deze inlichtingen en documentatie meedelen aan derden worden gestraft met de straffen bepaald in artikel 458 van het strafwetboek.

Art. 44

Bij vaststelling van een administratiefrechtelijk sanctioneerbaar feit in de zin van de artikelen 20, 21, 22 of 23 van deze wet in een stadion, kan de vaststellende politieambtenaar, officier van gerechtelijke of van bestuurlijk politie, na de overtreder gehoord te hebben, beslissen onmiddellijk een stadionverbod als beveiligingsmaatregel op te leggen. Deze beslissing houdt op te bestaan indien zij niet binnen 14 dagen wordt bevestigd door de ambtenaar bedoeld in artikel 26, eerste lid van deze wet.

Bij vaststelling van een misdrijf in een stadion stelt deze politieambtenaar, na de betrokkene gehoord te hebben, wanneer hij van oordeel is dat een stadionverbod als beveiligingsmaatregel dient te worden opgelegd, hiervan onmiddellijk de procureur des Konings in kennis. Deze laatste kan in dat geval een stadionverbod als beveiligingsmaatregel opleggen.

De politieambtenaar stelt van dit alles proces-verbaal op en, bij vaststelling van een administratiefrechtelijk sanctioneerbaar feit wordt vervolgens gehandeld overeenkomstig Titel III van deze wet.

Het stadionverbod als beveiligingsmaatregel is slechts geldig voor een termijn van ten hoogste drie maand te rekenen vanaf de datum van de feiten, en houdt in elk geval op te bestaan indien een administratief of gerechtelijk stadionverbod wordt uitgesproken.

De politieambtenaar deelt de betrokkene mee dat hij het voorwerp uitmaakt van een stadionverbod als beveiligingsmaatregel.

De politieambtenaar vermeldt bovendien in zijn proces-verbaal tot vaststelling van de feiten :

1° het feit dat de betrokkene gehoord werd, of niet gehoord kon worden, met opgave van de redenen waarom;

2° het feit dat de betrokkene werd medegedeeld dat hem een stadionverbod als beveiligingsmaatregel is opgelegd;

3° in voorkomend geval, de in het tweede lid van dit artikel bedoelde beslissing van de procureur des Konings.

Art. 45

Elke beslissing waarbij een administratief of gerechtelijk stadionverbod of een stadionverbod als beveiligingsmaatregel wordt opgelegd, wordt medegedeeld aan een door de Koning aangewezen

administrative dans le cadre de la sécurité lors de matches de football.

Seront punies des peines prévues à l'article 458 du code pénal l'organisateur et les membres du conseil consultatif local qui font part à des tiers de ces renseignements et documentation.

Art. 44

En cas de constatation d'un fait sanctionnable administrativement au sens des articles 20, 21, 22 ou 23 de la présente loi, commis dans un stade, le fonctionnaire de police verbalisant, officier de police judiciaire ou de police administrative, peut après avoir entendu le contrevenant décider d'imposer immédiatement une interdiction de stade à titre de mesure de sûreté. Cette décision cesse d'exister si elle n'est pas confirmée dans les 14 jours par le fonctionnaire visé à l'article 26, alinéa 1er, de la présente loi.

En cas de constatation d'une infraction commise dans un stade, ce fonctionnaire de police, lorsqu'il estime qu'une interdiction de stade à titre de mesure de sûreté doit être imposée, en informe immédiatement, après avoir entendu l'intéressé, le procureur du Roi. Ce dernier peut en ce cas imposer une interdiction de stade à titre de mesure de sûreté.

Le fonctionnaire de police en dresse procès-verbal et, en cas de constatation d'un fait sanctionnable administrativement, il est procédé conformément au Titre III de la présente loi.

L'interdiction de stade à titre de mesure de sûreté n'est valable que pour un délai de maximum trois mois à compter de la date des faits, et cesse en tout cas d'exister si une interdiction de stade administrative ou judiciaire est prononcée.

Le fonctionnaire de police communique à l'intéressé qu'il fait l'objet d'une interdiction de stade à titre de mesure de sûreté.

Le fonctionnaire de police mentionne en outre dans son procès-verbal de constatation des faits :

1° le fait que l'intéressé a été entendu, ou n'a pas pu l'être, en en mentionnant les raisons;

2° le fait qu'il a été communiqué à l'intéressé qu'il faisait l'objet d'une interdiction de stade à titre de mesure de sûreté;

3° le cas échéant, la décision du procureur du Roi mentionnée à l'alinéa 2 du présent article.

Art. 45

Chaque décision imposant une interdiction de stade administrative ou judiciaire ou une interdiction de stade à titre de mesure de sûreté est communiquée à un fonctionnaire désigné par le Roi, selon les modali-

ambtenaar, volgens de modaliteiten bepaald door de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken.

De ambtenaar kan, ter controle van de naleving van het opgelegde stadionverbod, uitsluitend deze gegevens mededelen aan de overkoepelende sportbond of aan de organisator die noodzakelijk zijn voor en beperkt zijn tot de identificatie van de persoon die het voorwerp uitmaakt van een dergelijk stadionverbod. De Koning bepaalt, na advies van de commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de modaliteiten hiertoe.

Gegeven te Brussel, 26 mei 1998.

ALBERT

VAN KONINGSWEGE :

*De Vice-Eerste Minister en
Minister van Binnenlandse Zaken,*

L. TOBBACK

De Minister van Justitie,

T. VAN PARYS

tés déterminées par le ministre de la Justice et le ministre de l'Intérieur.

Le fonctionnaire, pour le contrôle du respect de l'interdiction de stade imposée, ne peut communiquer à la fédération sportive coordinatrice ou à l'organisateur que les données strictement nécessaires à l'identification de la personne qui fait l'objet d'une telle interdiction de stade. Le Roi en précise les modalités, après avis de la commission pour la protection de la vie privée.

Donné à Bruxelles, le 26 mai 1998.

ALBERT

PAR LE ROI :

*Le Vice-Premier Ministre et
Ministre de l'Intérieur,*

L. TOBBACK

Le Ministre de la Justice,

T. VAN PARYS